

Oslos position i verden

*En kritisk vurdering af internationale
byrangeringers indhold og deres betydning for den
konkurrenceorienterede bypolitik*

Simon Friis Mortensen

Masteropgave i samfundsgeografi,
Institutt for Sosiologi og Samfunnsgeografi

UNIVERSITETET I OSLO

September 2013

Oslos position i verden:

En kritisk vurdering af internationale byrangeringers indhold og deres betydning for den konkurrenceorienterede bypolitik

Simon Friis Mortensen
Masteropgave i samfundsgeografi (30 studiepoint)
Institutt for Sosiologi og Samfunnsgeografi
Universitetet i Oslo
September 2013

Copyright Simon Friis Mortensen 2013

Oslos position i verden: En kritisk vurdering af internationale byrangeringers indhold og deres betydning for den konkurrenceorienterede bypolitik

<http://www.duo.uio.no>

Tryk: OKPrintShop, Oslo

Sammendrag

I denne opgave kortlægges Oslos placering på *Mercer's Quality of Living Survey*, *Monocle's Most Livable Cities Index*, *The Economist Intelligence Unit's (EIU) Global Livability Report* og *Globalization and World Cities Research Networks (GaWC) - The World According to GaWC*. Analysen af Monocle, Mercers og EIUs resultater viser, at Oslo konsekvent siden 2004, er blevet rangeret som den skandinaviske hovedstad med dårligst livskvalitet. Samtidig tyder resultaterne af GaWCs rangeringer på, at Oslo er steget i økonomisk betydning, og på denne baggrund er blevet en mere betydningsfuld international by. Gennem en kritisk analyse af rangeringernes metoder, indhold og resultater undersøges forskellige grunde til disses fremstillinger af Oslo. Det tydeliggøres her at der, særligt i livskvalitetsrangeringerne, forelægger et misforhold mellem indhold og repræsentation. Livskvalitetsrangeringernes indhold giver dermed et dårligt belæg for at beskrive Oslos og andre byers reelle livskvalitet. Gennem eksempler fra andre storbyer og ved at trække på teoretiske perspektiver indenfor storbykonkurrence og entreprenørpolitiske strategier vises det, hvordan byrangeringerne som middel er blevet mere betydningsfulde end byrangeringerne som indhold. Opgaven afsluttes med en diskussion af hvilken betydning disse rangeringer kan have for Oslos bypolitik og internationale konkurrenceevne.

Forord

De sidste mange år har jeg fulgt med i udgivelsen af byrangeringer, som forsøger at udpege verdens *bedste byer*. Gennem medierne er jeg blevet overbevist om listernes reliabilitet. Jaja, København er vel verdens bedste by at bo i, hvorfor ikke? Efter selv at have boet flere år i både København og Oslo, og den ene gang efter den anden have set Oslo blive rangeret langt uden for top ti på disse lister, blev jeg imidlertid interesseret i at undersøge, hvordan man kan forstå disse rangeringer. Hvordan kårer man egentlig verdens bedste by? Hvilken betydning tillægges disse rangeringer i bypolitikken? Og hvorfor får disse rangeringer så stor opmærksomhed?

Efter to år med masterstudier har denne interesse nu udmøntet sig i en masteropgave om emnet, og i den forbindelse har jeg naturligvis en række personer, som jeg ønsker at takke. Først og fremmest tak til min vejleder, Per Gunnar Røe, som har været engageret og motiverende, og gennem hele forløbet har ledt mig på rette vej. Også en stor tak til chefredaktør for the Economist Intelligence Unit's Global Livability Report, Jon Copestake, for at sende mig relevante data. Endeligt skal der lyde en stor tak til min kæreste, mine venner og min familie, som har været der for mig, når jeg mest har trængt det. Sidst men ikke mindst tak til mine medstuderende. Denne langvarige proces var blevet en trist affære, hvis det ikke havde været for det gode sammenhold både på læsesalen og pauserummet.

Oslo, september 2013

Simon Friis Mortensen

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	1
1.1 Problemstillinger	2
1.2 Opgavens indhold	2
2. Teoretiske perspektiver	4
2.1 Storbyernes økonomiske betydning	4
2.1.1 Globalisering og byudvikling	5
2.1.2 Politiske og økonomiske forandringer	6
2.2 Verdensbyer og globale byers kendetegn	8
2.2.1 Verdensbyer og globale byer – syv hypoteser.....	9
2.2.2 Verdensbyer og globale byer – forskelle og ligheder	11
2.2.3 Kritikken af verdensbyforskningen	11
2.3 Byer i konkurrence: Entreprenørbyernes strategier for at avancere i det globale hierarki	13
2.3.1 Bykonkurrence og entreprenørpolitik	13
2.3.2 Byudviklingsstrategier for den distinkte by.....	15
2.3.3 Vidensbyen og den højteknologiske by	15
2.3.4 Den kreative by	16
2.3.5 Kulturbyen og den ikoniske by	17
2.3.6 Den markedsførte by	19
2.3.7 Opsummering: Teoretiske betragtninger.....	20
3. Metode og metodologiske strategier	22
3.1 Præsentation af byrangeringer	22
3.1.1 Globalization and World Cities Research Network.....	22
3.1.2 Mercer’s Quality of Living Survey.....	25
3.1.3 Monocle’s Most Livable Cities Index.....	26
3.1.4 The Economist Intelligence Unit’s Global Livability Report.....	27
3.2 Dataindsamling	28
3.3 Brug af byrangeringer og andre sekundære datakilder	29
3.4 Forbehold og problematikker ved brug af videnskabelige og populærevidenskabelige byrangeringer	31
4. Oslos nye identitet: En international og konkurrencedygtig europæisk region	35
5. Byrangeringernes repræsentationer	37
5.1 Rangeringer af avancerede servicetjenester og globale netværksforbindelser	37
5.2: Livskvalitetens urbane hierarki	45
5.2.1 Monocles bedste steder at bo	45
5.2.2 Mercers livskvalitetsundersøgelser	49
5.2.3 EIUs globale livskvalitetsrapport.....	54
5.3 Opsummering: Byrangeringernes resultater	58
6. Byrangeringernes misforhold: Uoverensstemmelsen mellem indhold og betydning	62
6.1 Livskvalitetsrangeringernes indhold: Hvad måles egentlig?	62
6.2 Livskvalitetsrangeringernes betydning: Hvordan bliver de (alligevel) vigtige for konkurrenceevnen?	64
6.3 Økonomi og internationale forbindelser: Hvad måler GaWC?	67
7. Konklusion	72
7.1 På hvilken baggrund kan der tales om et internationalt urbant hierarki?	72

7.2 Hvordan placeres Oslo på centrale videnskabelige og populærvideenskabelige byrangeringer, og hvordan kan Oslos position forklares?	73
7.3 Hvad kan disse rangeringer betyde for Oslos bypolitik og internationale konkurrenceevne?	75
7.4 Studiets begrænsninger, fundenes relevans og videre forskning	75
8. Litteraturliste	77
9. Appendiks	81
Bilag 1: Fuldstændig liste over Mercers indikatorer	81
Bilag 2: Fuldstændig liste over The Economist Intelligence Unit's indikatorer samt deres datakilder	83
Bilag 3: EIUs livskvalitetsprofiler - en sammenligning mellem Oslo og Melbourne.....	85

Tabeloversigt

Tabel 1: Datagrundlaget i GaWCs rangeringer, 1998-2010	24
Tabel 2: GaWCs inddeling af verdensbyer og deres kendetegn	24
Tabel 3: Nøglekategorier for udarbejdelse af Mercer's Quality of Living Survey	25
Tabel 4: Monocles kriterier ved rangering af the Most Livable Cities 2007	26
Tabel 5: De fem hovedkategorier som ligger til grund for The Economist Intelligence Unit's Global Livability Report	27
Tabel 6: Oversigt over globale virksomheder indenfor fire avancerede servicetjenester og deres prominens i de skandinaviske hovedstæder	37
Tabel 7: Rangering af de skandinaviske hovedstæder i henhold til inddelingen fra GaWC	38
Tabel 8: De 14 højst placerede byer på Business Command Indekset (BCI)	41
Tabel 9: Top ti samt de skandinaviske hovedstæders placering på Globalizing Cities Indekset (CGI)	43
Tabel 10: Rangering af avancerede servicetjenester for de skandinaviske hovedstæder, 2008	43
Tabel 11: Top ti samt Oslos placering på Monocle's Most Livable Cities Index, 2007-2013	46
Tabel 12: Top ti på Mercer's Quality of Living Survey, 2006-2012	50
Tabel 13: De skandinaviske byers rangering på Mercer's Quality of Living Survey, 2006-2012	50
Tabel 14: Udvalgte indikatorspecifikke rangeringer fra Mercer's Quality of Living Survey, 2007-2012	53
Tabel 15: Top ti på The Economist Intelligence Unit's Global Livability Report, udvalgte år	55
Tabel 16: De skandinaviske byers placering på the Economist Intelligence Unit's Global Livability Report, udvalgte år	55

Figuroversigt

Figur 1: Opbygning af GaWC's Globalizing Cities Index	40
Figur 2: De skandinaviske byers rangering på Monocle's Most Livable Cities Index, 2007-2013	48
Figur 3: De skandinaviske byers rangering på Mercer's Quality of Living Survey, 2006-2012	51
Figur 4: De skandinaviske byers scorer på Mercer's Quality of Living Survey, 2006-2010	52
Figur 5: De skandinaviske byers placering på The Economist Intelligence Unit's Global Livability Report, udvalgte år	56
Figur 6: De skandinaviske byers scorer på The Economist Intelligence Unit's Global Livability Report, udvalgte år	57

1. Indledning

Folk elsker lister – særligt lister som udpeger personer, steder eller virksomheder som *bedre* end andre. De fleste har således hørt om *Time Magazines* liste over verdens 100 mest indflydelsesrige personer, *Forbes* liste over verdens rigeste personer eller *Restaurant Magazines* liste over verdens 50 bedste restauranter. Alle er det lister som hvert år får enorm mediebevågenhed. Det er derfor ikke overraskende, at byrangeringer både er blevet en central del af forskningen på verdensbyer, og samtidig er blevet et værktøj som aktivt benyttes af politikere og planlæggere i et forsøg på at promovere netop deres by (Rogerson 1999, McCann 2004a). Blandt de mest betydningsfulde internationale byrangeringer kan nævnes *Mercer's Quality of Living Survey*, *Monocle's Most Livable Cities Index*, *The Economist Intelligence Unit's Global Livability Report* og *Globalization and World Cities Research Networks (GaWC) The World According to GaWC*. Med hvert sit fokus udpeger disse lister hvert år byer, som anses som mere betydningsfulde end andre. Fælles for disse lister er, at de i løbet af de sidste 10-15 år ser ud til at have vundet stadig større legitimitet hos både politikere, planlæggere, konsulenter, medier og virksomhedsledere (McCann 2004a).

I juni 2013 skete det igen. Under stor mediebevågenhed udkom livstilmagasinet *Monocle's* årlige liste over verdens 25 bedste steder at bo. Mens København for anden gang siden 2008 blev udråbt til *verdens bedste by*, var Oslo ikke at finde på *Monocle's* liste, som ellers også havde givet plads til både Stockholm og Helsinki (Monocle 2013). Samtidig har flere videnskabelige rangeringer de seneste år vist, at det ikke længere er givet, at Oslo er *den skandinaviske lillebror*, når det kommer til tiltrækning af internationale virksomheder. Oslos befolkning er de sidste 10-15 år vokset ganske dramatisk, og samtidig er byen ifølge disse rangeringer blevet et vigtigere kontrolpunkt for internationale virksomheder, og er i denne henseende blevet en mere betydningsfuld global by (Taylor et al. 2011b).

En række interessante spørgsmål rejser sig i forlængelse af denne udvikling: Hvorfor er det blevet så populært at udpege byer som bedre end andre? Kan det virkelige stemme at livskvaliteten i Oslo er markant dårligere end i København, Stockholm og Helsinki? Og stemmer disse rangeringers indhold overens med den betydning som de tillægges?

Denne opgave tager sit udgangspunkt i byrangeringernes indtog i den bypolitiske agenda, og betydningen af de geografiske repræsentationer som de frembringer.

1.1 Problemstillinger

Problemstillingen for opgaven er tredelt:

- 1) *På hvilken baggrund kan der tales om et internationalt urbant hierarki?*
- 2) *Hvordan placeres Oslo på centrale videnskabelige og populærvideenskabelige byrangeringer, og hvordan kan Oslos position forklares?*
- 3) *Hvad kan disse rangeringer betyde for Oslos bypolitik og internationale konkurrenceevne?*

Den første problemstilling er udpræget teoretisk og besvares ved at trække på globaliserings- og verdensbyteori samt perspektiver på storbykonkurrence og konkurrenceevneforbedrende bystrategier. Anden problemstilling er analytisk. For at besvare denne problemstilling analyserer jeg udgivelser fra *Mercer's Quality of Living Survey*, *Monocle's Most Livable Cities Index*, *The Economist's Intelligence Unit's (EIUs) Global Livability Report* og *Globalization and World Cities Research Networks (GaWC)*, som er fire anerkendte internationale byrangeringer. Tredje spørgsmål samler de teoretiske og analytiske perspektiver. Jeg besvarer dette spørgsmål gennem en vurdering af byernes placering på rangeringerne over tid, samt ved at eksemplificere og diskutere hvordan disse kan have betydning og indflydelse på Oslos bypolitik og internationale konkurrenceevne.

1.2 Opgavens indhold

Opgaven er inddelt i syv kapitler. I kapitel 2 præsenterer jeg mit teoretiske udgangspunkt for denne opgave. Kapitlet kan opdeles i tre hovedafsnit. I afsnit 2.1 introduceres de væsentligste strukturelle ændringer, som danner baggrund for verdensbylitteraturen. Her bliver det vist, hvordan økonomisk globalisering har ført til entreprenørpolitik og bykonkurrence. I afsnit 2.2 fokuserer jeg på teoretiske forståelser af verdensbyer og globale byer samt kritikken heraf. Dette danner baggrund for at kunne forstå, hvilke kriterier som ligger til grund for studier af *verdensbyhed*, og hvordan det globale hierarki af byer kan studeres. I afsnit 2.3 gennemgår jeg kritisk fire strategier for den distinkte by. Disse strategier er centrale for arbejdet med byrangeringer, idet de har betydning dels som legitimeringsgrundlag for byrangeringerne i sig selv og dels som strategiske forsøg på at avancere i de globale urbane hierarki. Formålet med dette er at vise, hvordan konkurrenceevneforbedrende strategier konkret benyttes for at stige i anderkendelse og økonomisk betydning. Kapitlet afsluttes med en opsummering og diskussion af arbejdet med opstillingen af et urbant hierarki.

I kapitel 3 gennemgår jeg mine metodiske overvejelser i forbindelse med denne opgave. Desuden præsenteres de fire byrangeringer, som er udgangspunktet for analysen. Afslutningsvis vurderer jeg kritisk forskellige aspekter ved brug af sekundære datakilder.

Kapitel 4 er et kort kontekstkapitel. Her gives et blik på Oslos historiske udvikling samt en beskrivelse af byens væsentligste demografiske, økonomiske og erhvervmæssige kendetegn.

I kapitel 5 analyserer jeg de fire byrangeringer, og peger på væsentlige tendenser i udviklingen af disse over tid. Desuden sammenligner jeg de skandinaviske hovedstæders placeringer, og diskuterer forskellige grunde til Oslos placering. Samtidig tydeliggør jeg rangeringernes metodiske begrænsninger.

Kapitel 6 er det afsluttende analysekapitel. Her viser jeg, hvordan byrangeringers indhold vanskeligt kan siges at stemme overens med den opmærksomhed og betydning som de tillægges. Ved at trække på mit teoretiske udgangspunkt vil jeg desuden diskutere hvorfor byrangeringerne, til trods for deres begrænsede indhold, alligevel er blevet vigtige for dagens bypolitik.

Konklusionen præsenteres i kapitel 7. Her knyttes mine fund til problemstillingerne.

2. Teoretiske perspektiver

Sammenligning og bedømmelse af byer udtrykt igennem lister, rangeringer og scorer er langt fra et nyt fænomen. Siden 1990'erne har betydningen af disse rangeringer imidlertid nået nye højder, idet disse er blevet inkorporeret i bypolitikken, og er blevet betydningsfulde som baggrund for byudviklingstiltag og policy-implementeringer (Robinson 1999, McCann 2004a). Mit teoretiske rammeværk tilbyder et perspektiv til at forstå denne udvikling, samt et grundlag for at vurdere hvilken betydning byrangeringerne tillægges i dagens storbypolitik. Min analyse, af byrangeringernes betydning og rolle for dagens byudvikling, tager således sit udgangspunkt i overordnede byudviklingstendenser for den vestlige verdens byer.

Som indgang til studiet af byrangeringer ønsker jeg først at skelne mellem to typer af rangeringer; *livskvalitetsrangeringer* og *økonomiske byhierarkier*. Disse to typer af rangeringer har hvert sit fokus. Arbejdet med at opstille økonomiske byhierarkier er primært forskningsbaseret¹ og fokuserer på storbyers globale indflydelse på verdensøkonomien. Dette arbejde tager udgangspunkt i verdens ledende byer, såkaldte *verdensbyer*, som, i en stadig mere globaliseret verdensøkonomi, anses som særligt betydningsfulde kontrolpunkter for international kapital. Ud fra en forestilling om at disse byer har tætte forbindelser til hinanden, argumenteres der for at disse danner et globalt bysystem, som kan opstilles hierarkisk efter hver bys globale økonomiske betydning (se Friedmann 1986, Sassen 2001, Beaverstock et al. 1999, Alderson & Beckfield 2004, Taylor 2004, Taylor et al. 2011b).

Parallelt hermed publiceres årligt en række *populærvidenskabelige* rangeringer, som med fokus på livskvalitet forsøger at opstille et hierarki over *verdens bedste steder at bo*. Disse rangeringer udarbejdes på baggrund af både subjektive vurderinger og objektive indikatorer indenfor forhold såsom bolig, miljø, personlig sikkerhed, sundhedsvæsen mm. Rangeringernes resultater udgives på internettet og i forskellige internationalt anerkendte magasiner, og er de senere år blevet en mediebegivenhed, som har skabt opmærksomhed på højde med store nationale sportsbegivenheder (Ashworth & Voogd 1994: 4, McCann 2004a: 1914).

2.1 Storbyernes økonomiske betydning

Baggrunden for byrangeringernes fremvækst bør ses ud fra en række generelle samfundsændringer, som har været med til at påvirke bypolitikken og byudviklingen i vestlige storbyer. På baggrund af økonomisk globalisering, øget mobilitet for virksomheder,

¹ Der findes dog også eksempler på mere populærvidenskabelige tilnærmelse til økonomiske byhierarkier. Her kan nævnes *Forbe Magazines best cities for jobs* og *Money Magazine's Best Places to Live*.

turister, arbejdskraft mm. og større politisk og økonomisk uafhængighed for byer, argumenteres der for at storbyer har fået en forstærket rolle i den globale økonomi. Disse strukturelle ændringer har ført til en interurban konkurrence, hvor strategiske byudviklingsstrategier er blevet almindelige at forfølge.

2.1.1 Globalisering og byudvikling

Globaliseringsteorien tager sit udgangspunkt i 1970'ernes rumlige restrukturering af verdensøkonomien - den såkaldte *New International Division of Labour* (NIDL) (Cohen 1981, Taylor et al. 2011, Dicken 2011). Udgangspunktet for denne nye internationale opdeling af arbejdskraften var en ny økonomisk organisering. I løbet af 1970'erne og 1980'erne begyndte industriel produktion og fremstilling at blive flyttet fra den vestlige verden til *Newly Industrialized Countries* (NIC) eller *lavomkostningslande* med målet om at sænke produktionsomkostningerne ved at udnytte tilgangen til billig arbejdskraft. Denne decentralisering af produktionen krævede en ny centralisering af kontrol til at koordinere og styre denne globale produktion (Taylor et al. 2011c: 2). I takt med denne udvikling blev afindustrialisering og omlægning til serviceøkonomier og avancerede forretningstjenester dermed et kendetegn for stort set alle vestlige storbyer. Dagens kapitalistiske økonomi er dermed organiseret på en måde, som afviger markant fra 1960'ernes kapitalisme: "We are in the midst of a major transition in the regulationist regime of advanced industrial capitalism" (Friedmann 1995: 27). Amin & Thrift (1992) beskriver ligeledes dette skift, idet de påpeger, at der mellem 1970'erne og 1980'erne foregik: "A move from an international to a global economy" (Amin & Thrift 1992: 574). Ifølge Amin & Thrift (1992) kendetegnes denne nye globale økonomi særligt af fire karakteristika: 1) industrier er i stigende grad koblet til globale virksomhedsnetværk, 2) økonomisk magt er blevet mere oligarkisk og centraliseret, 3) men samtidig decentraliseres eller *udhules* virksomheder igennem brug af underleverandører, fællesforetagender og andre former for organisatoriske netværk og strategiske alliancer, 4) og endelig er magten mellem nationalstater og virksomheder blevet mere udflydende, hvilket har resulteret i nye koalitioner og partnerskaber mellem industrier, virksomheder og nationalstater (Amin & Thrift 1992: 574f).

Ifølge Harvey (2000) kan globalisering både anskues som en proces, en tilstand og et politisk projekt - tre anskuelser som imidlertid ikke er gensidigt udelukkende. Ved at pege på at globaliseringsbegrebet kan ses som et politisk projekt, understreger Harvey, at forståelsen af globaliseringen hidtil har været apolitisk, til trods for at begrebet er: "Heavily laden with political implications" (Harvey 2000: 53). I bund og grund mener Harvey (2000), at

globaliseringsbegrebet blot beskriver kapitalistisk akkumulation, som den har foregået i århundreder. Globaliseringen kan således blot anskues som en af mange faser af kapitalakkumulation. Ifølge Harvey (2000) er geografisk reorganisering en indbygget del af kapitalismen, idet denne fungerer som et svar på økonomiske kriser. Når bestemte strukturer ikke længere fører ny akkumulation med sig, fjernes eller ændres disse for at gøre ny akkumulering mulig. Med dette opstår en ny fase i kapitalismen. Globaliseringen kan netop anskues som en sådan ny fase af "the capitalist production of space" (Harvey 2000: 54).

Til trods for dette, peger Harvey (2000) på en række særegne træk ved globaliseringen, som er med til at skabe en særlig *ujævn geografi*. For det første har teknologiske innovationer medført en stærk reduktion i tid og omkostninger ved *bevægelse i rum*. For det andet er stadig mere af kapitalen bundet op i fysisk infrastruktur, som er en forudsætning for kapitalistisk udvikling. Disse fysiske strukturer begrænser i stigende grad mulighederne for kapitalistisk udvikling, eftersom at det kapitalistiske system således bliver mere og mere stedbundet. Der skabes således et modsætningsfyldt billede, hvor bevægelsen af alt fra varer og mennesker til information og kapital er blevet frigjort, mens kapitalismen samtidig er blevet mere stedbundet (Harvey 2000: 59).

2.1.2 Politiske og økonomiske forandringer

En række forfattere har beskrevet, hvordan disse globale processer og de økonomiske og politiske forandringer som de bragte med sig, har været med til at påvirke byer (eksempelvis Friedmann 1986, Harvey 1989, Leitner & Sheppard 1998, Jessop 1998, Sassen 2001, Gordon & Buck 2005, Turok 2005). Disse forandringer er ganske omfattende, og jeg vil derfor kort sammenfatte de væsentligste forhold, som kan være med til at forklare baggrunden for byrangeringer og byhierarkiers fremvækst og betydning.

For det første bidrog 1970'ernes oliekrise og generelle økonomiske recession til store sektorielle skift i den kapitalistiske økonomi. Perioden fra 1930 til begyndelsen af 1970'erne var kendetegnet ved et fordristisk økonomisk system præget af industriel masseproduktion og arbejdskraftintensiv fremstilling. Stagnation i produktiviteten, manglende investeringer i ny teknologi og intensiveret konkurrence fra NIC og lavomkostningslande førte til økonomisk krise for mange vestlige industribyer (Leitner & Sheppard 1998). Storbyer, som tidligere havde haft et stærkt økonomisk fundament i industriel produktion, oplevede dermed stor økonomisk usikkerhed, og måtte se sig om efter nye økonomiske aktiviteter og udviklingsstrategier (Gordon & Buck 2005).

Som svar på dette voksede neo-liberale ideologier frem, i begyndelsen af 1970'erne, i et forsøg på at imødegå krisen via nye organisations- og produktionsformer, fleksible og specialiserede industrier, finansiel deregulering og et skift fra primær- og sekundærhverv til tertiærhverv som den centrale økonomiske sektor (Harvey 1989). Dette skift, af mange forfattere benævnt som den *postfordistiske æra* (eksempelvis Amin 1994), betød således et opgør med den keynasianske politik, som havde domineret det fordistiske samfund. Hvor den keynasianske politik havde reguleret markedet igennem makropolitik og kollektive forhandlinger med fokus på velfærdsprogrammer, social og geografisk udjævning og fuld beskæftigelse, blev neo-liberale strategier såsom privatisering, deregulering, reduktion af offentlige udgifter, lønkonkurrence og ubegrænset løn- og markedsintegration nu de dominerende politiske ideologier (Harvey 1989, 2000).

Dette har, ifølge Jessop (2002), været med til at skabe en række rumlige politiske forandringer, som har ført til en *denationalisering*, hvor det statslige niveau har mistet indflydelse til både det lokale, transnationale og private. Dette er sket gennem en *udhulning* af nationalstaten, hvor magten er skubbet nedad til byer og regioner, udad til private og kvasi-private aktører og opad til internationale og transnationale institutioner og organisationer. Mens nationalstaten var den afgørende regulerende mekanisme i det fordistiske system, har denne svækkede muligheder til at kontrollere internationale kapitalstrømme i det postfordistiske system, som dermed har givet mere autonomitet og magt til byer, regioner og netværk af specialiserede og gensidigt afhængige virksomheder. Ifølge Erik Swyngedouw (1997) og Neil Brenner (1998) betyder dette dog ikke, at nationalstaten ikke længere har indflydelse, men at dette har medført en reskalering og rekonfiguration af statens aktiviteter, således at staten, i højere grad end tidligere, er tilstede på det urbane niveau.

Herudover har den såkaldte *kommunikative revolution* bevirket dramatiske reduktioner i transportomkostninger samt muliggjort kommunikation, informationsdeling og koordinering over lange afstande (Leitner & Sheppard 1998, Turok 2005). Særligt i fire henseender har dette haft betydning for byudviklingen. 1) I takt med faldende transportomkostninger er geografisk nærhed til centrale byer og markeder blevet mindre betydningsfulde og nye lokalisingsfordele såsom; tilgang til billig arbejdskraft, lokalisering i en industriel klynge samt lokale politiske forhold, er i dag blevet væsentlige lokalisingsparametre for virksomhederne. 2) Eftersom at kommunikation og koordinering over lang afstand er blevet billig og problemfri, er virksomheder igennem outsourcing og brug af underleverandører blevet mere fleksible og mindre stedbundne. Dette har betydet, at

virksomheder i højere grad vil overveje en given bys attraktivitet set i sammenhæng med alternative lokaliseringer (Turok 2005). 3) Denne øgede fleksibilitet har skabt nye lokaliseringbetingelser, idet der er skabt et øget behov for central kontrol, personlige møder, og nærhed til samarbejdspartnere. Dette har været med til at gøre formeringen af specialiserede klynger gunstig, hvilket har gjort få centrale byer særligt attraktive. 4) Endelig har dette betydet, at byer konstant er i fare for at blive *forældede*, og derfor konstant må genopfinde sig selv, ved at udvikle deres fysiske og sociale infrastruktur, for derigennem at forblive attraktive overfor mobile investorer (Leitner & Sheppard 1998, Harvey 2000).

Med *genopfindelsen* af de urbane økonomier og ud fra en opfattelse af at disse er centrale som *punkter* for styring og kontrol i den stadig mere globaliserede og mobile verdensøkonomi, argumenterer en række forskere for, at der kan opstilles et hierarki over storbyers magt og betydning i den globale økonomi (Friedmann 1986, 1995, Sassen 2001, Beaverstock et al. 1999, Taylor 2004, Alderson & Beckfield 2004 m.fl.). I dette verdensomspændende globale hierarki rangeres byer på baggrund af deres betydning som kontrolpunkter for internationale virksomheder, og det er således en bys tiltrækningskraft på globale investeringer, som i sidste ende determinerer en given bys rangering i dette hierarki (Friedmann 1986, 1995). Dette skal ses som baggrunden for formeringen af verdensbyer og globale byer.

2.2 Verdensbyer og globale byers kendetegn

Ifølge Beaverstock, Taylor & Smith (1999) bør der skelnes mellem såkaldte *megabyer* og *verdensbyer*. Hvor en megaby udelukkende defineres demografisk, dvs. ud fra indbyggertal og blot dette, er der en lang række faktorer, som er med til at definere en verdensby. Eksempelvis er Calcutta en megaby, men ikke en verdensby, hvorimod Zürich er en verdensby men ikke en megaby. Endelig kan London siges både at være en verdensby og en megaby. Men hvad er det der gør disse byer forskellige? Selvom at der er almindelig forståelse af at New York, Tokyo og London er verdens førende byer, er det, ifølge Beaverstock et al. (1999: 445), ikke klart hvilke faktorer som ligger til grund for definitionen og kategoriseringen af en verdensby. Rammeværket for dagens forskning på verdensbyers rumlige organisering, og deres betydning for den globale økonomi, er først og fremmest bygget op omkring John Friedmanns (1986, 1995) *verdensbyhypotese* og Saskia Sassens (2001, originalt 1991) teorier om *den globale by*. Disse udgivelser er dermed særligt centrale for studier af globale byhierarkier.

2.2.1 Verdensbyer og globale byer – syv hypoteser

Med verdensbyhypotesen ønskede Friedmann (1986) at kæde urbanisering til globale økonomiske kræfter: ”The world city hypothesis is about the spatial organization of the new international division of labour” (Friedmann 1986: 69). Og videre:

It helps us understand what happens in the major global cities of the world economy and what much political conflict in these cities is about. Although it cannot predict the outcomes of these struggles, it does suggest their common origins in the global system of market relations (Friedmann 1986: 69f).

Sassens globale byer karakteriseres som:

Specific places whose spaces, internal dynamics, and social structure matter; indeed, we may be able to understand the global order only by analyzing why key structures of the world economy are *necessarily* situated in cities (Sassen 2001: 4).

Friedmann (1986) og Sassen (2001) formulerer begge en række hypoteser om verdensbyer/globale byers kendetegn i lyset af globaliseringen. Det er indledningsvist væsentligt at pointere, at begreberne verdensby og den global by ikke er synonyme. Imidlertid overlapper de to begrebers betydning på en række centrale områder, og jeg har derfor valgt at sammenholde verdensbyens og den globale bys kendetegn i syv hypoteser. Efter denne gennemgang vil en diskussion af begrebernes forskelle blive givet.

Hypotese 1: ”Verdensbyer fungerer som *kontrolpunkter* i den rumlige organisering af produktion og marked” (Friedmann 1986: 71). ”The more globalized the economy becomes, the higher the agglomeration of central functions in relatively few sites, that is, the global cities” (Sassen 2001: 5). Verdensbyer og globale byer er altså først og fremmest centre eller rumligt fastsatte noder, som forbinder forskellige økonomiske områder til verdensøkonomien. ”Cities serve as centres through which flow money, workers, information, commodities, and other economically relevant variables” (Friedmann 1995: 22).

Hypotese 2: ”Verdensbyernes globale *kontrofunktioner* reflekteres direkte i produktionssektorens og arbejdsmarkedets struktur og dynamik” (Friedmann 1986: 73). Ifølge Friedmann er en lille gruppe af globale kontrolfunktioner drivkraften for vækst i verdensbyerne (Friedmann 1986: 73). Mens handels- og produktionsvirksomhed i højere grad flytter væk fra de store byer, har disse virksomheder i stigende grad brug for *avancerede servicevirksomheder* til at styre og kontrollere deres globale operationer. ”The ‘things’ a global city makes are highly specialized services and financial goods” (Sassen 2001: 5). Disse globale kontrolfunktioner drager fordel af nærhed til hinanden, og stiller store krav til byernes infrastruktur. Verdensbyer og globale byer tilbyder netop infrastruktur, som gør det muligt at kontrollere og styre globale aktiviteter, og dermed vil disse funktioner klynge sig

sammen her.

Hypotese 3: ”Verdensbyer er de vigtigste steder for koncentration og akkumulering af international kapital” (Friedmann 1986: 73). Ifølge Friedmann (1995) findes der et såkaldt *rum af global akkumulation*, hvor nationale og regionale økonomier akkumulerer kapital indenfor en global skala. Imidlertid er store dele af verden ikke inkorporeret i dette rum, idet verdensbyerne langt fra repræsenterer hele verden (Friedmann 1995: 22).

Hypotese 4: ”Formationen af verdensbyer tydeliggør de enorme forskelle og modsætninger som industriel kapitalisme medfører – herunder rumlig og økonomisk polarisering” (Friedmann 1986: 76). Eftersom produktionsvirksomhed er blevet erstattet af avancerede service- og producentservicer, har verdensbyer oplevet et massivt tab af arbejdspladser i fremstillingssektoren. Samtidig fører verdensbyernes koncentration af arbejdspladser, kapital og velstand til en høj grad af både national og international immigration, som er med til at presse de laveste lønninger yderligere ned. Formationen af verdensbyer fører dermed til både social og rumlig polarisering med på den ene side en højt betalt og veluddannet arbejdsstyrke i centrale kontrolfunktioner, og på den anden side en lavt betalt klasse til at servicere disse (Sassen 2001: 9).

Hypotese 5: ”Verdensbyer kan opsættes i et komplekst rumligt hierarki på baggrund af deres økonomiske magt” (Friedmann 1986: 71, 1995: 25). Dette system er i princippet åbent og dynamisk. Hvis byer er i stand til at tiltrække investeringer, virksomheder og centrale kontrolfunktioner, vil en bys status i det urbane hierarki kunne forbedres (Friedmann 1995: 26). Dette betyder også, at *konkurrencepræget ængstelse* er en indbygget del af verdensbyer: ”They are themselves driven by relentless competition, struggling to capture ever more command and control functions that comprise their very essence” (Friedmann 1995: 23).

Hypotese 6: ”Verdensbysystemet genererer en *transnational klasse*, som deler fælles økonomiske, kulturelle og ideologiske karakteristika” (Friedmann 1995: 25). Disse fælles præferencer gør, at denne kosmopolitiske klasse tiltrækkes af livsstile og faciliteter, som kun de urbane centre kan tilbyde (Sassen 2001: 12). Den kosmopolitiske klasses præferencer stemmer imidlertid ikke overens med den mere lokalt orienterede arbejder- og serviceklasser, og før eller siden vil dette derfor føre til konflikt (Friedmann 1995: 25).

Hypotese 7: ”Verdensbyer løsriver sig fra nationalstaten og bliver mere som hinanden og mindre som andre byområder i deres eget land” (Sassen 2001: 7). Verdensbyer danner således et system, som lader til at være løsrevet fra nationalstatens karakteristika. Mens nogle få storbyer er blevet steder for produktion af nye globale kontrolfunktioner, har et stort antal

af andre store byer (på baggrund af decentralisering af industriproduktion) mistet deres rolle som førende eksportcentre. De forhold som stimulerer til vækst i globale byer, fører således til negativ udvikling i andre nationale byer. Den tidligere høje sammenhæng mellem økonomisk vækst i byer og overordnet national vækst lader således ikke til at gælde for globale byer (Sassen 2001: 9).

2.2.2 Verdensbyer og globale byer – forskelle og ligheder

Udgangspunktet for både Friedmanns (1986) og Sassens (2001) teorier er de centrale storbyers nye funktioner i lyset af en mere internationaliseret verdensøkonomi. Sassens (2001) og Friedmanns (1986) teorier er stærkt inspireret af hinanden, men trods dette er der væsentlige forskelle på *verdensbyer* og *globale byer*. Sassen (2001) adskiller sig fra Friedmann (1986), ved at have et stærkere fokus på verdensbyer som steder for produktion af servicen og innovationer. Sassen (2001) benytter sig i denne forbindelse af metaforen om verdensbyer som *finansielle markedspladser* for de serviceprodukter og innovationer som produceres (Sassen 2001: 3f). Sassen (2001) peger selv på, at verdensbyhypotesen er mere generel og tidløs, mens modellen om den globale by er stærkt knyttet til en specifik socio-rumlig og historisk fase, hvor globale byer repræsenterer den sidste fase i udviklingen af verdensbyer (fra starten af 1980'erne og frem). Herudover vægtlægger Sassen (2001) *produktionen* af det globale økonomiske system og dets *kontrollfunktioner*, hvorimod Friedmann (1986) er stærkt fokuseret på selve *koordineringen* af det globale system (Sassen 2001: 349). Endeligt er Sassens (2001) arbejde mere empirisk funderet, og teorierne om de globale byer fokuserede således til at starte med blot på New York, London og Tokyo. Senere har Sassen imidlertid inddraget flere byer (eksempelvis Sassen 2002).

2.2.3 Kritikken af verdensbyforskningen

Teorierne om verdensbyer og globale byer, samt verdensbyforskningen generelt, er dog blevet kritiseret fra flere kanter. Hill & Kim (2000) peger på, at flere asiatiske storbyer ikke har udviklet sig i tråd med verdensbylitteraturen. Med fokus på verdensbyerne Tokyo og Seoul viser Hill & Kim (2000) således, hvordan flere af verdensbyhypoteserne vanskeligt lader sig overføre til disse byer, som dermed bør ses som anomalier i relation til hypotesen. Først og fremmest viser Hill & Kim (2000), at industri fortsat er en central del af Tokyo og Seouls økonomier, og at finans- og producentservicer er langt mindre vigtige for disse byer, end det er tilfældet for eksempelvis New York og London. Samtidig er Tokyo og Seoul på ingen måde blevet frigjort fra det nationale niveau, og disse byer udvikler sig således langt hen ad vejen i tråd med nationale strategier. Den statslige og politiske styrings betydning gør

også, at der, i stedet for en transnational elite af finansfolk, er opstået en politisk-bureaukratisk elite, som er særdeles vigtig for byernes udvikling. Hill & Kim (2000) mener således at statslige og nationale interesser glemmes i verdensbyparadigmet, og at denne politisk-bureaukratiske elite også er central for eksempelvis London og Paris' udvikling. Endeligt peger Hill & Kim (2000) på at Tokyo og Seoul har en relativt jævn indtægtsstruktur, og i langt mindre grad end vestlige verdensbyer præges af socio-rumlig polarisering. Desuden præges begge byer af en lille grad af indvandring. Eksempelvis var blot 1,8 procent af Tokyos befolkning i 2000 født i udlandet, mens dette tal var 28 procent for New York (Hill & Kim 2000: 2176). Dette er desuden en kritik, som også Friedmann (1995) har rettet mod Sassen (2001), idet han mener, at hun ikke tager tilstrækkelig højde for dette i sin komparative analyse af New York, London og Tokyo. Friedmann (1995) mener desuden, at Sassen (2001) fokuserer for stærkt på finans- og producentservices, og at dette perspektiv bør udbygges med kulturelle industrier såsom nyhedsbureauer, tv-produktion, filmindustri, reklame og markedsføring, konsulenttjenester, forlagsvirksomhed og kommunikation. "Professionals in these industries are every bit as important as bankers, accountants, realtors, and insurance agents." (Friedmann 1995: 32).

I en mere generel kritik af verdensbyforskningen lægger Jennifer Robinson (2005) sig i forlængelse af dette perspektiv. Robinson (2005) mener således, at studier af verdensbyer har været for snævert fokuseret på avancerede servicetjenester: "The research is very big geographically – global – but very narrow in topic" (Robinson 2005: 759). Ifølge Robinson (2005) har byer og byregioner et mangfoldigt vækstgrundlag, som desværre negligeres igennem dette snævre fokus, hvor globaliseringen blot bliver koblet til en lille sektor. Dette snævre fokus på globalisering afspejler sig ligeledes i verdensbylitteraturen, hvor byer såsom New York, London, Tokyo og Paris har fået enorm opmærksomhed (Beaverstock et al. 1999). Ifølge McCann (2004b) skaber dette en dualistisk kategorisering, hvor verdens ledende storbyer bliver fremhævet som en form for *arke-* eller *idealtyper* for hvordan globale processer former urbane områder. Med udgangspunkt i Lexington, Kentucky forsøger McCann (2004b) således at overkomme denne dualisme, ved at påpege hvordan byer som normalt overses i verdensbylitteraturen også påvirkes og omformes af globale økonomiske strømme.

Robinson (2005) kritiserer desuden verdensbyforskningens fokus på netværk og strømme. Robinson mener således, at der er en afvigelse mellem det som den empiriske forskning påstår at undersøge, og det som reelt studeres. I stedet for at studere faktiske

netværk og relationer mellem virksomheder, studeres egentlig blot attributdata og egenskaber ved firmaerne. Robinson (2005) peger således på, at der mangler kvalitative informationer til at belyse meningen og betydningen af disse virksomhedsrelationer (Robinson 2005: 759).

Endeligt kritiserer Michael Peter Smith (2001) forskningen på verdensbyer og globale byer for at være objektivistisk og blot være en forlængelse af moderniseringsteori. Smith (2001) mener således, at verdensbyer blot er sociale konstruktioner, som ikke er mulige at opstille i et hierarki. I stedet for at være hierarkiske interaktionssmønstre anser Smith globale byer som: "Spaces of intense sociocultural interaction in which transnational social networks – composed of diverse, interconnected people and institutions – converge and interact" (Smith 2001: 46).

2.3 Byer i konkurrence: Entreprenørbyernes strategier for at avancere i det globale hierarki

Som et svar på både den usikkerhed og de nye muligheder som storbyer står overfor og med ønsket om at hævde sig i forhold til andre byer, er begreberne *konkurrencedygtighed* og *entreprenørpolitik*, indenfor de seneste 20-30 år, blevet centrale fokusområder i urban- og regionalpolitikken. Forestillingen om at byer ligger i en konstant bykonkurrence, og dermed må øge sin konkurrenceevne for at kunne overleve i en stadig mere globaliseret verden, er nærmest blevet en slags *buzz*, som blindt indskrives i kommune- og visionsplaner (McCann 2004a). Færre statslige overføringer, øget selvstyre, afindustrialisering og overgangen til serviceøkonomier og en mere mobil og udflydende kapital har således været med til at bane vej for en ny type international bykonkurrence. I håbet om vedvarende økonomiske gevinster benyttes entreprenørpolitiske strategier i kampen om at tiltrække virksomheder, investeringer, kapital og veluddannet arbejdskraft. I denne *by-centriske kapitalisme* (Brenner 1998: 8) er byer blevet centrale knudepunkter for den globale økonomi. Med udgangspunkt i at byer er blevet *vækstlokomotiver* for hele nationale økonomier (Scott 2001: 4), og at entreprenørpolitik og øget konkurrenceevne vil have en *trickle-down-effect* og komme alle byens indbyggere til gode, har entreprenørpolitiske strategier således været attraktive for bystyre over hele den vestlige verden (Harvey 1989, Jessop 1998, Leitner og Sheppard 1998).

2.3.1 Bykonkurrence og entreprenørpolitik

David Harvey (1989) var, med sin artikel omhandlende overgangen fra *managerialism* til *entrepreneurialism* i senkapitalismen, blandt de første til at beskrive entreprenørpolitikken. Ifølge Harvey (1989) er entreprenørpolitik blevet svaret på den usikkerhed som bystyre stod

overfor i starten af 1970'erne. Den stærkt regulerende og *top-down* styrede "managerialism" som kendetegnede de fordristiske byer, er, ifølge Harvey, blevet erstattet af den mere innovative og udadvendte entreprenørpolitik, hvor forskellige relevante aktører, igennem nye netværksprægede styringsformer, løbende får indflydelse på planprocessen.

Med baggrund i Baltimores udvikling peger Harvey (1989) på en række konsekvenser ved denne overgang. Særligt i tre henseender påvirkes bypolitikken og byudviklingen: 1) Entreprenørpolitikken udspringer af en organisatorisk restrukturering, hvor nationalstater i mindre grad har kontrol over og indflydelse på globale pengestrømme. Dette har betydet, at investeringer i højere grad forhandles mellem den lokale og den globale skala, og at byer dermed kan opnå betydelige økonomiske gevinster ved at tiltrække multinationale selskaber (Harvey 1989: 5). 2) Entreprenørpolitiske tiltag bliver til på baggrund af såkaldte *offentlig-private partnerskaber*, hvor private aktører samarbejder med offentlige instanser i et forsøg på at facilitere og tiltrække virksomheder og investeringer. Disse offentlig-private partnerskaber adskiller sig fra andre faser af regional økonomisk vækstpolitik, idet de lokale bystyrelser i langt højere grad er villige til at løbe risikoen ved investeringerne, mens de private aktører tager profitten (Harvey 1989: 7). I Baltimore kom dette eksempelvis til udtryk ved, at private virksomheder på randen af konkurs blev givet skattelettelser, mens generelle velfærdsgoder blev nedprioriteret (Harvey 2000: 141). Penge som kunne være kommet den almindelige offentlighed til gode, bliver således opslugt af offentlig-private partnerskaber. En proces som Harvey (2000: 141) i en særligt illustrativ kritik kalder for "feeding the downtown monster". 3) Entreprenørpolitikken bevirker at store summer flyttes fra bypolitisk velfærd til spektakulære byudviklingsprojekter i et forsøg på at gøre byen synlig og forbedre det internationale *image* (Harvey 1989: 7f). Ifølge Harvey (1989) kommer dette konkret til syne ved, at færre penge bruges på offentlige goder såsom kommunal boligudbygning, børnehavedbygning, renovering af skoler og andre offentlige institutioner mm. for i stedet at blive investeret i flagskibsprojekter og ikonbyggerier såsom kulturhuse, sportsstadions, købecentre osv.

Bob Jessop (1998) skelner mellem entreprenørpolitik og konkurrenceevneforbedring som *stærk konkurrence* og *svag konkurrence*. Stærk konkurrence kendetegnes ved at der sættes på konkurrencefortrin fremfor komparative fortrin. Dette bør ske gennem satsning på innovationer og menneskelige ressourcer ved at stimulere til livslang uddannelse og opbygge tillid, samarbejde og konkurrence lokalt. Med dette vil det, ifølge Jessop (1998), være muligt at opnå et *plussumsspil* med generel vækst i den økonomiske sektor. Svag konkurrence

derimod er kendetegnet ved at fokusere på tiltrækning af allerede eksisterende kapital. Den svage konkurrence skaber derfor et *nulsumsspil*, hvor økonomisk vækst blot opnås på bekostning af andre områder. Ifølge Jessop (1998: 79) er der få byer, som har klaret at føre stærk konkurrence: "...despite the increasingly common rhetoric and narrative of 'entrepreneurialism', there are few cities which genuinely qualify for this title in the strong sense". Den svage konkurrence er således langt mere almindelig end den stærke. Det er dog ikke kun nulsumsspillet i sig selv, som er problematisk ved den svage konkurrence, denne strategi er ligeledes særdeles risikabel, idet den er let at kopiere og efterligne for konkurrenter.

Leitner & Sheppard (1998) mener, at entreprenørpolitiske vækststrategier mange steder har bidraget til revitalisering af det bebyggede miljø, økonomisk genopretning og skabelse af et nyt image. Imidlertid har disse strategier ikke været i stand til at afhjælpe problemer såsom svindende beskæftigelsesmuligheder, boligmangel og nabolagsforfald: "Indeed in some cases they have exacerbated them" (Leitner & Sheppard 1998: 302).

2.3.2 Byudviklingsstrategier for den distinkte by

Turok (2009) beskriver fire entreprenørpolitiske strategier, som er blevet almindelige at forfølge, i forsøget på at forbedre den urbane konkurrenceevne. Til trods for at byer, igennem disse strategier, ønsker at udnytte særegenhed og distinkte træk, argumenterer Turok (2009) imidlertid for, at strategierne bliver benyttet ens af en lang række vestlige byer og på baggrund af deres udprægede brug og forsøg på tiltrækning af allerede eksisterende kapital, kan ses som eksempler på Jessops (1998) svage konkurrenceformer. Turoks (2009) fire strategier for *den distinkte by* indbefatter satsning på: 1) Specialiserede industrier, 2) human og social kapital, 3) det bebyggede miljø og 4) image og identitet. I de næste fire afsnit viser jeg, hvordan disse strategier er blevet benyttet af storbyer i den vestlige verden i et forsøg på at forbedre konkurrenceevnen og dermed stige i det globale urbane hierarki. Strategierne er dermed et eksempel på, hvordan entreprenørpolitiske strategier konkret manifesterer sig i byudviklingen. Formålet med denne gennemgang er at vise, hvordan internationale byrangeringer er blevet en del af flere af disse entreprenørpolitiske strategier.

2.3.3 Vidensbyen og den højteknologiske by

Satsning på specialiserede industrier er en strategi, som i høj grad udspringer af Porters (1998) teorier om industrielle klynger. Porters (1998) klyngeteori tager udgangspunkt i, at virksomheder opnår en række konkurrenceforbedrende fordele ved at lokalisere sig i geografisk nærhed af hinanden.

Being part of a cluster allows companies to operate more productively in sourcing inputs; accessing information, technology, and needed institutions; coordinating with related companies; and measuring and motivating improvement (Porter 1998: 81).

Virksomheder som er lokaliseret i en klynge, vil således opnå en række synergieffekter, som udspringer af geografisk nærhed. Blandt de vigtigste fordele kan nævnes: Bedre tilgang til arbejdskraft og leverandører, adgang til specialiseret information samt et konkurrencepræget miljø som stimulerer til konstant innovation og udvikling (Porter 1998: 81ff). Porters (1998) klyngeteori er, blandt andet på grund af teoriens umiddelbarhed samt en stor grad af populærvidenskabelig promovering, blevet en særdeles anvendt strategi for vestlige byer. Således har den offentlige sektor i disse byer forsøgt at tilskynde og *opmuntre* til virksomhedssamarbejde og klyngeformering.

Turok (2009) viser, hvordan denne strategi særligt har rettet sig mod højteknologiske virksomheder, hvor værdien af en klynge anses som værende størst. Turok (2009) kritiserer imidlertid denne strategi for at være dyr og risikofyldt. I et forsøg på at accelerere den kommercielle udnyttelse af universiteternes arbejde, har man forsøgt at stimulere til innovation ved at satse på forskning. Imidlertid er det sjældent at denne forskning overføres til kommerciel succes eller nye arbejdspladser. Desuden mener Turok (2009), at snæver specialisering vil gøre en by mere sårbar overfor udsving og eksterne faktorer, som er umulige at kontrollere. I stedet for selv at forsøge at skubbe teknologiske og videnskabelige grænser mener Turok (2009), at der ofte foreligger et stort potentiale i at støtte byer og regioners eksisterende og mere traditionelle industrier (Turok 2009: 18).

2.3.4 Den kreative by

Turoks (2009) anden strategi omhandler satsning på *humankapital* og *nøglebeskæftigelser*. Dette er en strategi som i høj grad bør ses i forlængelse af Floridas (2005) indflydelsesrige arbejde omhandlende *den kreative klasse*. Ifølge Florida (2005) er den veluddannede del af befolkningen, den såkaldte kreative klasse, den primære drivkraft bag økonomisk vækst. Det bemærkelsesværdige ved *medlemmerne* af denne kreative klasse er, at disse har en tendens til at blive tiltrukket af byer, som er præget af en høj grad af tolerance, åbenhed og erhvervsmæssig, kulturel og social diversitet. Den kreative klasse stiller således ikke blot krav til jobmuligheder, men efterspørger ligeledes stedskvaliteter, som stimulerer til et kreativt liv også udenfor arbejdstiden. Florida (2005) beskriver sammenhængen mellem stedskvaliteter, den kreative klasse og innovation og økonomisk udvikling gennem *de tre T'er*. Ifølge Florida (2005) er *Tolerance* (stedskvalitet) med til at tiltrække *Talent* (den

kreative klasse), som vil være med til at skabe *Teknologisk* udvikling (innovation og økonomisk vækst). Som konsekvens heraf er Floridas (2005) teorier med til at ændre opfattelsen af, at det er den veluddannede arbejdskraft, som flytter efter virksomhederne. Florida (2005) beskriver således en virkelighed, hvor det modsatte nærmere er tilfældet, at det er virksomhederne som må flytte til de kreative og tolerante regioner, hvor talenterne befinder sig. Floridas (2005) teorier er dermed med til at fremme et skift i den urbane politik, i stedet for at skabe favorable virksomhedsklimaer bør der sættes på det menneskelige klima. Igennem dette perspektiv bliver livskvalitet dermed et centralt konkurrenceparameter.

Rogerson (1999) kritiserer imidlertid disse antagelser for at mangle empirisk belæg, mens Peck (2005) kritiserer Floridas teorier for at være metodisk mangelfulde, populistiske og ateoretiske i sin brug af mikrosociologiske udgangspunkter baseret på Floridas egne hverdagslige observationer. Til trods for denne kritik har Floridas (2005) ligefremme teorier appelleret til bystyrelser over hele den vestlige verden: "The lack of clarity in this set of relations has, however not dented the use of quality of life in place promotional literature" (Rogerson 1999: 977). Således er sætning på og promovering af menneskeklima og livskvalitet blevet populære urbane strategier, som følges af bystyrelser over hele den vestlige verden.

2.3.5 Kulturbyen og den ikoniske by

Ifølge Aspa Gospidini (2002) er urbant design gået fra at være et udslag af økonomisk vækst, til at være blevet en forudsætning for dette (Gospidini 2002: 60). Således er det bebyggede miljø blevet en væsentlig del af byers økonomiske politikker. Særligt *flagskibsprojekter* eller *signaturbyggerier* er blevet et middel i storbyers forsøg på at skabe opmærksomhed, ændre image og promovere særegenhed (Turok 2005). Ikoniske byggerier, som oftest tegnet af en af verdens *starchitects* (Faulconbridge 2009, Pløger 2010), er således blevet prominente symboler på byers økonomiske, kulturelle og politiske betydning. Netop dette har gjort strategier indenfor kulturbyen og den ikoniske by populære at forfølge. Fælles for disse strategier er, at urbant design benyttes systematisk og kalkulerende i håbet om at skabe ny økonomisk udvikling.

Baltimores storstilede havnefornyelser i midten af 1970'erne er et af de tidligste og mest kendte eksempler på en sådan type byudvikling. Med målet om at omdanne den tidligere industrihavn til et sted for kultur, fritid og fornøjelse, blev tidligere industrifunktioner erstattet med en række nye forbrugsorienterede funktioner. Med bygningen af hoteller, biografteatre, museer, en markedsplads, et akvarium og en koncertsal skulle

Baltimores slogan: "Cities are fun" gøres til virkelighed (Ward 2006: 274). Havnefornyelserne bidrog til en radikal imageændring for Baltimore, og i løbet af 1980'erne blev tiltagene hyldet som en byudviklingsmodel for efterfølgelse. *Baltimoremodellen* blev således globaliseret, hvilket betød, at en række af de samme forbrugsorienterede elementer blev implementeret i havnefornyelserne i så forskellige byer som Cape Town, Barcelona, Sydney og Miami (Ward 2006: 278). Baltimoremodellen er dermed et af de tidligste og mest kendte eksempler på, hvordan urbant design benyttes som et middel til at skabe et nyt økonomisk fundament for byen. Ligeledes viser eksemplet, hvordan "urbane succeshistorier" ukritisk kopieres af konkurrerende byer. 1970'ernes havneomdannelser var med til at ændre Baltimores image, og skabte, i hvert fald for en periode, en ny og stærk repræsentation af byen. Ifølge Harvey (2000) og Ward (2006) er de større økonomiske effekter imidlertid udeblevet, og det genstår således fortsat for størstedelen af Baltimores befolkning at få at mærke at deres by "er sjov".

Ifølge Gospidini (2002) er særligt store metropoler og mindre og mere perifert beliggende byer afhængige af at benytte urbant design som markedsføringsredskab (Gospidini 2002: 69). Bilbao er et godt eksempel på en mindre og delvist perifer europæisk by, som har satset på denne type strategi. Med åbningen af det ikoniske Guggenheim museum i 1997 (tegnet af den verdenskendte arkitekt Frank Gehry) blev Bilbaos image som forvandlet. Med bygningen af museet kom Bilbao med et på det europæiske kulturlandskort, og som med et trylleslag blev billedet af Bilbao ændret fra en perifer og nedslidt industriby til en kulturel turistattraktion (Plaza 2006). "This monumental cubist sculpture of a ship is having a significant positive impact on Bilbao due to the museum's capacity for attracting tourists and for improving Bilbao's image" (Plaza 1999: 592).

På trods af byggeriets indiskutable effekt på stedsmarkedsføring og imageopbygning er de større økonomiske effekter af Guggenheim museet imidlertid omdiskuterede. Bilbao oplevede fra 1997 til 1999 en stigning i antallet af besøgende turister på 44,6 %, samtidig med at antallet af overnatninger steg med 30,8 % (Gospidini 2002: 67, Plaza 2006: 455). Imidlertid har flere kritikere (Gomez 1998, Gomez & Gonzalez 2001) peget på, at Bilbaos investeringer i kulturindustri og ikonisk arkitektur ikke har formået at tiltrække nye investeringer og virksomheder. Ifølge Gomez & Gonzalez (2001) har en særlig negativ effekt af Bilbaos kulturelle satsning været, at den offentlige sektor har måttet bidrage med betydelige summer til drift og vedligehold, med den konsekvens at velfærdstiltag og alternative kulturelle tilbud er blevet negligeret. I tråd med Harveys (1989, 2000) skildring af

entreprenørpolitikens karakteristika er de eneste arbejdspladser, som er blevet skabt, direkte knyttet til museet og den internationale turisme. Bilbaos forvandling har dermed ikke tiltrukket nye virksomheder og arbejdspladser, og byens indbyggere har dermed ikke oplevet generel øget velstand. Bilbaos Guggenheim museum er dermed med til at eksemplificere Turoks (2005: 24) kritik om, at denne type strategier særligt henvender sig mod højindkomst grupper og ofte fokuserer på signalværdi fremfor livet på gadeplan.

Baltimores havneomdannelser og Bilbaos signaturbygger er blot to eksempler på, hvordan strategier indenfor kulturbyen og den ikoniske by er blevet benyttet som et middel til økonomisk udvikling i postindustrielle storbyer. Måske netop på grund af strategiernes store overførbarehed er disse eksempler langt fra unikke, og begge er, på trods af de omdiskuterede økonomiske effekter, med til at markere generelle urbane tendenser i overgangen fra industriby til postindustriell kultur- og serviceby.

2.3.6 Den markedsførte by

De første forsøg på strategisk markedsføring af storbyer fandt sted i USA i slutningen af 1970'erne. Boston, Baltimore, Chicago og New York var alle blandt de første til at benytte reklamekampagner og slogans i et forsøg på at skabe positive forestillinger og associationer om netop deres by. Af Stephen Ward (1998: 191) beskrevet som "the archetypal post-industrial city advertising campaign" var *I Love New York*-kampagnen fra 1977 mere end nogen anden med til at vise verden, hvad en succesfuld markedsføringsstrategi kunne gøre for en bys image og tiltrækningskraft.

More than any previous marketing campaign it showed what advertising could do to create positive images of places that were perceived as tired, seedy and declining (Ward 1998: 191).

I Europa var Glasgows *Miles Better*-kampagne, fra 1983, et af de første initiativer der for alvor fangede offentlighedens interesse. Glasgow var på dette tidspunkt en industriby i forfald, som mest af alt blev associeret med fattigdom, vold og alkoholmisbrug. Formålet med kampagnen var således at vende denne negative spiral: "to make the city more attractive to work in, to live in and to play in; to recreate Glasgow's entrepreneurial spirit; to communicate the new reality of Glasgow to citizens and the new world" (Gomez 1998: 111).

Stedsmarkedsføring og bypromovering er i dag blevet et almindeligt udbredt redskab, som aktivt benyttes i urbane vækststrategier over hele verden (Ward 1998: 187). Af nyere eksempler kan således nævnes kampagner som *I AMsterdam*², *be Berlin*³, *cOPENhagen* –

² <http://www.iamsterdam.com/> (17.04.2013)

³ <http://www.be.berlin.de/campaign/campaignyears> (17.04.2013)

*Open For You*⁴ og *Vancouver, Green Capital*⁵. Ifølge Briavel Holcomb (1994) er disse strategier blevet så almindelige, at de komparative fordele ved markedsføringen forsvinder. I takt med at alle forfølger markedsføringsstrategier, har man således ikke råd til at stå udenfor, men idet alle forfølger samme strategi, bliver de relative konkurrencefortrin mere eller mindre udlignet, samtidig med at alle byer (gennem markedsføringen) bærer en ekstra omkostning (Holcomb 1994: 121).

2.3.7 Opsummering: Teoretiske betragtninger

Jeg har i dette kapitel beskrevet den nyvundne interesse for internationale urbane hierarkier ud fra overordnede byudviklingstendenser for den vestlige verdens storbyer. Som jeg har vist, argumenteres der for, at økonomisk globalisering har ført til en række store strukturelle forandringer, som har skabt nye konkurrencemæssige fordele for byer. Mindre statslig kontrol, øget selvstyre og mere mobile og flygtige kapitalgoder, såsom finans, pengekapital, virksomhedsetablering, turister og veluddannet arbejdskraft, har været med til at skabe en international bykonkurrence, som har skabt større usikkerhed for storbyernes økonomiske fundament, men samtidig har været med til at skabe en række nye muligheder, idet der ved at stimulere og lægge til rette for gode *virksomhedsklimaer* kan opnås reelle økonomiske resultater.

Med udgangspunkt i Friedmann (1986, 1995) og Sassen (2001) har jeg, gennem syv hypoteser, vist, hvordan globalisering er med til at skabe et nyt globalt hierarki af byer, hvor verdensbyer og globale byer agerer som fysiske knudepunkter for den mobile og udflydende globale økonomi. Verdensbyer og globale byer er steget i betydning, og er blevet afgørende for koncentration og akkumulering af international kapital. Dette er særligt sket, idet disse byer tilbyder centrale finans- og servicetjenester, som er nødvendige for at styre virksomhedernes globale aktiviteter. Samtidig er disse byer i stigende grad blevet afkoblet den lokale, regionale og nationale geografi, for i stedet at knyttes til internationale netværk bygget op omkring globale økonomiske processer. Dette har medført en ujævn rumlige geografi, hvor en ganske lille territorial del af verden er steget i betydning, mens tidligere industrielle centre langt hen ad vejen er blevet ekskluderet fra disse ”major economic processes that fuel economic growth in the new global economy” (Sassen 1994: 4) (jf. byer som Detroit, Liverpool, Toyota City/Nagoya). Friedmann (1986, 1995) og Sassen (2001) argumenterer således for, at globaliseringen genererer et nyt konkurrencepræget urbant

⁴ <http://www.opencopenhagen.dk/open-brandet/om-kbhs-brand> (17.04.2013)

⁵ <https://vancouver.ca/green-vancouver/a-bright-green-future.aspx> (17.04.2013)

hierarki, som er fundamentalt anderledes, end det vi har oplevet frem til midten af 1970'erne, hvor verdensbyer og globale byer indtager en forstærket økonomisk rolle.

Desuden er det blevet vist, hvordan bykonkurrence og entreprenørpolitik er blevet et svar på både den usikkerhed og de muligheder, som den økonomiske globalisering medfører. Eftersom at internationale virksomheder i stigende grad er blevet mobile og efterspørger funktioner, som kun storbyerne kan tilbyde, har vestlige storbyer forfulgt en bypolitik, som aktivt forsøger at tiltrække og fremme vækst indenfor disse sektorer. Gennem fire entreprenørpolitiske strategier for den distinkte by har jeg således givet eksempler på, hvordan denne konkurrenceprægede bypolitik implementeres i byudviklingen. Internationale byrangeringer understøtter flere af disse nye konkurrenceparametre, og er samtidig med til at angive hvilke byer som er økonomisk vigtige. På denne baggrund er urbane hierarkier blevet betydningsfulde redskaber i den konkurrenceorienterede bypolitik.

3. Metode og metodologiske strategier

Valg af metode for indsamling af data afhænger af en vurdering af hvilke fremgangsmåder, som egner sig bedst til at besvare problemstillingen samt praktiske begrænsninger såsom tidshorisont, opgavestørrelse og datatilgængelighed (Ragin & Amoroso 2011). I dette kapitel introducerer jeg min metodologiske tilnærmelse, samt dataene som ligger til grund for analysen. For at kunne besvare mine problemstillinger, har jeg kortlagt Oslos placering på både akademiske og populærvidenskabelige rangeringer fra slutningen af 1990'erne og frem til i dag. Det er dermed primært disse data, som analysen er baseret på. Jeg vil starte med at give en kort introduktion til byrangeringerne, som jeg benytter mig af i denne opgave. Dette bliver efterfulgt af en beskrivelse af dataindsamlingsprocessen samt en vurdering af brugen af deskriptiv statistik og sekundære datakilder i samfundsgeografiske analyser.

3.1 Præsentation af byrangeringer

Byrangeringerne, som benyttes i denne opgave, er alle prækonstruerede. Prækonstruerede eller sekundære data adskiller sig fra primærdato eller selvkonstruerede data ved at være indsamlet af andre aktører til et bestemt formål. Eftersom at denne opgaves data ikke er sat sammen og udarbejdet specifikt til brug i denne opgave, er det således vigtigt at være opmærksom på hvorfor, hvordan, hvornår og hvor disse er konstrueret, eftersom denne viden er den eneste, som giver mulighed for at vurdere styrker og begrænsninger ved sekundære data. Det er med andre ord denne viden, som gør det muligt, at kunne bedømme hvad dataene kan fortælle, og hvad de ikke kan fortælle. Ved brug af prækonstruerede data bør man derfor være bevidst om, hvilke metoder som er blevet benyttet til at konstruere disse, samt hvilken styring format, udgiver, organisation mv. har sat på udarbejdelsen (Cloke et al. 2010: 36f). På denne baggrund vil jeg i det følgende forsøge at svare på hvorfor, hvordan, hvornår og hvor de fire byrangeringer, som benyttes i denne opgave, er blevet konstrueret.

3.1.1 Globalization and World Cities Research Network

Forskningsprojekt *Globalization and World Cities Research Network* (GaWC) blev startet i midten af 1990'erne af en række forskere ved Loughborough University i England. Baggrunden for forskningsprojektets opstart var at udfylde et hul i forskningen på verdensbyer/globale byer. Ifølge GaWC selv var det meste af forskningen på verdensbyer op igennem 1980'erne og 1990'erne fokuseret på interne strukturer i individuelle byer, mens relationer mellem byer blev negligeret. Dette skyldtes mest af alt at den empiriske forskning

var mangelfuld og blev baseret på data for internationale transaktioner⁶. Short, Kim, Kuus & Wells (1996) omtaler dette som verdensbyforskningens *dirty little secret*. Med dette påpeges en række mangelfuldheder ved den tidlige forskning, som Short et al. (1996) mener, har været kendetegnet ved: Manglende brug af originaldata, almindeligt kendte hypoteser er blevet gentaget fremfor at blive testet, og det meste af forskningen har trukket på antagelser fra tidligere udgivelser. Eksempelvis fremhæves det at London, New York og Tokyos dominans i verdensbystemet oftere har været hævdet end påvist (Short et al 1996: 668). GaWC-projektet har således forsøgt at give verdensbylitteraturen mere empirisk ballast, samtidig med at det har været globale relationer og magt i et globalt netværk af forbindelser, som har været i fokus. Dataene har således været fokuseret på internationale virksomheder indenfor avancerede servicetjenester og deres netværk (Taylor et al. 2011c). Definitionen af disse virksomheder har varieret en smule henover årene, men centralt for alle rangeringerne har været rumlige fordelinger af virksomheder indenfor regnskabsføring/revision, reklamevirksomhed, bankvæsen/finanssektor, jura/advokatvirksomhed og konsulentarbejde. Den relationelle tilgang har været central igennem hele forskningsarbejdet, og det har derfor ikke blot været virksomhedernes placering, der har været i fokus men også de forskellige kontors globale forbindelser.

Siden 1998 har forskerne udgivet en række rangeringer og videnskabelige artikler. Jeg tager i analysen udgangspunkt i rangeringer, som er lavet løbende med 2-4 års mellemrum. Dataomfanget er blevet større i løbet af GaWCs forskningsarbejde, idet både flere byer og internationale virksomheder er blevet inddraget i datamaterialet. I 2007 indgik forskerne på GaWC-projektet et samarbejde med *the Global Urban Competitiveness Project (GUCP)* ved *the Chinese Academy of Social Sciences*, som udmøntede sig i et stort fælles forskningsprojekt indenfor verdensbyer og global urban konkurrencedygtighed (Taylor et al. 2011a: xxv). Dette har blandt andet resulteret i, at rangeringerne fra 2008 og 2010 er baseret på et større datagrundlag end de tidligere rangeringer. Til trods for det større dataset er analyserne siden 2000 gennemført på baggrund af samme metoder og analysestrategier, og er derfor ganske sammenlignelige⁷. Rangeringen fra 1998 indeholder imidlertid ikke relationelle data, og kan derfor ikke direkte sammenlignes med de resterende. Tabel 1 viser en oversigt over GaWC-projektets data.

⁶ <http://www.lboro.ac.uk/gawc/group.html> (03.05.2013)

⁷ <http://www.lboro.ac.uk/gawc/world2008.html> (06.05.2013)

Tabel 1: Datagrundlaget for GaWCs rangeringer, 1998-2010

Årstal	1998	2000	2004	2008	2010
Byer	122	315	315	515	526
Virksomheder	50	100	100	175	175
Verdensbyer	55	123	107	246	298

Kilde: Baseret på Beaverstock et al. 1999, Taylor et al. 2002a, Taylor et al. 2011c, Taylor 2013.

Note: Verdensbyer defineres som: Byer der har minimum en femtedel af den højest scorende bys globale forbindelse (dvs. London/New York).

Verdensbyerne er for hvert år blevet inddelt ud fra den såkaldte *GaWC inventory list*. Med enkelte modifikationer er byerne i henhold til denne blevet inddelt i *Alpha verdensbyer*, *Beta verdensbyer* og *Gamma verdensbyer* (med undergrupper) samt byer med *tegn på verdensbyformation* (Beaverstock et al. 1999: 456). I forbindelse med inddelingen i 2000 blev gruppen med tegn på verdensbyformation imidlertid ændret til to niveauer af *tilstrækkelig grad af avancerede servicere*. Tabel 2 giver en oversigt over GaWCs inddelinger samt definitioner på disse kategorier.

Tabel 2: GaWCs inddeling af verdensbyer og deres kendetegn

<p>Alpha++ byer: New York og London er de eneste byer i denne kategori. I alle GaWCs analyser skiller disse to byer sig ud som langt mere integreret i den globale økonomi end resten af verdens byer.</p> <p>Alpha+ byer: Andre stærkt integrerede byer som komplimenterer New York og London ved at udfylde avancerede service-nicher i den globale økonomi. Paris, Tokyo, Hong Kong og Singapore er byer som konsistent befinder sig i denne kategori.</p> <p>Alpha & Alpha- byer: Særdeles vigtige verdensbyer der forbinder store økonomiske regioner til verdensøkonomien.</p> <p>Beta+, Beta & Beta- byer: Vigtige verdensbyer der knytter mellemstore økonomiske regioner og stater til verdensøkonomien.</p>

Gamma+, Gamma & Gamma- byer: Verdensbyer som forbinder mindre økonomiske regioner til verdensøkonomien, eller vigtige verdensbyer hvis globale kapacitet ikke er indenfor avancerede servicetjenester.

Byer med høj grad af tilstrækkelighed og tilstrækkelige byer: Byer som ikke er verdensbyer, men som har tilstrækkeligt med services til at de ikke åbenlyst er afhængige af verdensbyer. To særlige kategorier af byer er at finde på dette niveau: Mindre hovedstæder og centre for fremstilling i den primære sektor.

Kilde: <http://www.lboro.ac.uk/gawc/gawcworlds.html> (03.05.2013)

3.1.2 Mercer's Quality of Living Survey

Det amerikanske konsulentfirma *Mercer Human Resource Consulting* udgiver hvert år listen *the Quality of Living Survey*. Listen udgives med henblik på at hjælpe multinationale virksomheder med lokalisering af nye kontorer og løngodtgørelser for udstationerede medarbejdere⁸. Samtidig skal listen være en generel hjælp til folk som flytter udenlands (Woolcock 2010). Mercer sammenligner 221 byer fra hele verden. Byerne måles ud fra 39 kriterier, som grupperes i 10 nøglekategorier. Tabel 3 giver en oversigt over disse nøglekategorier⁹ (se bilag 1 for en udfyldende liste af de 39 kriterier):

Tabel 3: Nøglekategorier for udarbejdelse af Mercers Quality of Living Survey

- Det politiske og sociale miljø (vægtes 23,5 procent)
- Det økonomiske miljø (vægtes 4 procent)
- Det sociokulturelle miljø (vægtes 6,4 procent)
- Medicinske, sundhedsmæssige og sanitære forhold (vægtes 19 procent)
- Skole og uddannelse (vægtes 3,4 procent)
- Offentlige tjenester og transportforhold (vægtes 13 procent)
- Rekreation og fritid (vægtes 9 procent)
- Forbrugsvarer (vægtes 10,7 procent)
- Boligtilgængelighed og standard (vægtes 5,1 procent)
- Det naturlige miljø (vægtes 5,9 procent)

Kilde: Woolcock 2010, Ley & Newton 2010, Okulicz-Kozaryn 2013.

⁸ <http://www.mercer.com/surveys/quality-of-living-report> (03.05.2013)

⁹ <http://www.mercer.com/press-releases/quality-of-living-report-2012> (03.05.2013)

Ud fra disse kriterier vægtes og rangeres byer op imod New York, som gives en score på 100. På denne baggrund tildeles hver by en score, som den kan rangeres efter. Eksempelvis havde Zürich, som toppede listen i 2008, en score på 108,1.

3.1.3 Monocle's Most Livable Cities Index

Det britiske livsstilsmagasin *Monocle* har siden 2007 publiceret en årlig liste med verdens 25 bedste steder at bo. Monocles liste adskiller sig fra Mercers ved en betydelig vægtligning af subjektive indikatorer. Monocle kalder selv deres rangering for 50 procent videnskabelig og 50 procent subjektiv (Monocle 2007). Tabel 4 viser kriterierne som blev lagt til grund for den første rangering i 2007.

Tabel 4: Monocles kriterier ved rangeringen af the Most Livable Cities i 2007

- Internationale forbindelser og kvalitet af lufthavn
- Kriminalitet (mordrate og antal af indbrud)
- Sundhedsvæsen
- Uddannelsessystem
- Klima (solskinstimer og gennemsnitstemperatur)
- Tolerance
- Caféliv
- Mulighed for at få en drink efter kl. 01.00
- Offentlig transport (pris og kvalitet)
- Internetadgang og IKT
- Niveau på lokale medier
- Tilgang og sortiment af internationale aviser og magasiner
- Adgang til natur og parker
- Miljøtiltag

Kilde: Monocle 2007

Monocle har ikke fulgt disse kriterier slavisk i alle deres rangeringer, og nye kriterier er således løbende blevet inkorporeret. Eksempelvis tilføjede Monocle i rangeringen for 2008 kulturelle tilbud, attraktiv arkitektur og muligheder for at starte nye virksomheder, mens 2009 rangeringen tilføjede miljøforhold samt en *chain test*, som tjekker andelen af store internationale kæder (høj andel trækker ned i den samlede score). Til trods for små

ændringer, har Monocle imidlertid fastholdt en fordeling af lige dele subjektive vurderinger og objektive indikatorer med den hensigt at fokusere på indbyggerne selv, fremfor om byerne er særlig attraktive for virksomheder og udstationerede medarbejdere. Som Monocle skriver i deres 2008-rangering:

To clear up any potential confusion, Monocle's survey has not been developed as a guide for ex-pats looking for their next plummy posting. Rather it has been created to identify the cities that put its residents happiness and well-being first (Monocle 2008: 18).

3.1.4 The Economist Intelligence Unit's Global Livability Report

The Economist Intelligence Unit (EIU) udgiver to gange hvert år (januar/februar og juli/august) en *Global Livability Report*, hvori 140 byer vurderes ud fra både kvantitative og kvalitative data. Formålet med rangeringen er at kvantificere potentielle udfordringer for en persons livsstil i en given by. Metodologien blev ændret i 2004, men siden da har denne været ens fra år til år, og gør derfor sammenligning over tid mulig. Siden 2004 har EIUs rangering været baseret på 30 faktorer fordelt over fem hovedkategorier. Ud fra en vægtning af hver enkelt hovedkategori skabes der et indeks, som giver mulighed for direkte sammenligning mellem byer over hele verden. Tabel 5 viser de fem hovedkategorier¹⁰ (se bilag 2 for en udfyldende liste over de 30 faktorer).

Tabel 5: De fem hovedkategorier som ligger til grund for The Economists Intelligence Unit's Global Livability Report

- Stabilitet (vægtes 25 procent)
- Sundhedsvæsen (vægtes 20 procent)
- Kultur og miljø (vægtes 25 procent)
- Uddannelse (vægtes 10 procent)
- Infrastruktur (vægtes 20 procent)

Kilde: Ley & Newton 2010.

Som det fremgår af bilag 2, er 26 ud af de 30 faktorer kvalitative indikatorer, som gives en værdi baseret på interne analytikeres og udstationerede eksperter vurderinger. De fire kvantitative indikatorer gives en scorer på baggrund af såkaldte eksterne datapunkter (herunder vejrstatistik samt statistiker fra Verdensbanken og Transparency International). Værdierne lægges herefter sammen og vægtes for at give en samlet score på mellem 1 og 100, hvor 1 betragtes som uacceptabelt og 100 som ideelt. Der udarbejdes således både en

¹⁰http://www.eiu.com/site_info.asp?info_name=The_Global_Liveability_Report_Methodology&page=noads (15.05.2013)

score for hver kategori samt en samlet score. Endelig rangeres byerne på en liste med New York som referencepunkt.

Ligesom Mercers liste er EIUs rangering udarbejdet med henblik på at tilbyde virksomheder et udgangspunkt for at kompensere medarbejdere, som udstationeres i byer med reducerede levevilkår.

3.2 Dataindsamling

Dataene for denne opgave er blevet indsamlet på forskellig vis. Den primære kilde til GaWC-projektets videnskabelige rangeringer og analyser har været forskningsprojektets internetside¹¹ samt artikler og bøger, som er udgivet i forbindelse hermed. Den overordnede inddeling i verdensbyer i henhold til GaWCs *inventory list* er hentet fra internetsiden, mens de mere detaljerede rangeringer indenfor hver enkelt avancerede servicetjeneste er fra videnskabelige artikler og bogudgivelser.

Hvert år bliver de 50 højst placerede byer på Mercer's Quality of Living Survey publiceret på deres internetside. Listerne gemmes ikke i en database på deres hjemmeside, men ved hjælp af programmet *web.archive* har det været muligt at finde lister for top 50 for de sidste syv år. Mercers kriterier og metode er delvist publiceret på deres hjemmeside. Disse oplysninger sammenholdt med akademiske artikler, hvori Mercers metodologi er blevet studeret, vil blive brugt som kilder til at give indsigt i listens udarbejdelse. Jeg var i mailkorrespondance med Mercer, men fik blot besked om, at de ikke sender data til enkeltpersoner. Det har dermed ikke været muligt at få mere udfyldende information fra Mercer selv.

Som nævnt begyndte Monocles rangeringer først i 2007, og listerne over *the most livable cities* indeholder blot de 25 højst scorende byer (20 i 2007 rangeringen). Rangeringen udgives hvert år i juli/august udgaven af tidsskriftet. I forbindelse med rangeringen er hele denne månedsudgave af tidsskriftet helliget artikler omhandlende byerne på rangeringen samt byudvikling og livskvalitet generelt. Rangeringen suppleres i hver udgave med en artikel om hver enkelt by på listen, samt en kort gennemgang af byernes styrker og svagheder i henhold til Monocles kriterier. Hver artikel afsluttes med et såkaldt *Monocle Fix*, som hver by, ifølge Monocle, bør fokusere på i fremtiden for at forbedre sig og avancere på listen. Jeg fik tilgang til de relevante udgaver af tidsskriftet via NRKs bibliotek på Marienlyst.

¹¹ www.lboro.ac.uk (03.05.2013)

EIU publicerer blot de ti højst og de ti lavest rangerede byer på deres internetside. Eftersom at det er the *Intelligence Unit* som står bag rangeringen, udgives rangeringerne ikke i det almindelige *the Economist* tidsskrift. For at få tilgang til dataene må man derfor købe adgang via internettet. Med en pris på 335 dollars pr. årlig udgivelse¹² valgte jeg i stedet at tage kontakt til the Economist Intelligence Unit. Efter at have været i mailkorrespondance med Jon Copestake, som er chefredaktør på EIUs *livability*-rapporter, fik jeg tilgang til udvalgte rangeringer med scorer for hver by, samt tilgang til Oslos scorer på de enkelte nøglekategorier i 2012-rangeringen (se bilag 3).

3.3 Brug af byrangeringer og andre sekundære datakilder

I henhold til Neumann (2006) kan byrangeringerne, som benyttes i denne opgave, kategoriseres som sekundære surveydata. Neumann (2006) peger på en række fordele ved at benytte denne type af data. De er ofte relativt billige, de tillader sammenligning på tværs af grupper, nationer og tid, de fremmer alternative analyser og replikationer, og de tillader at der stilles spørgsmål ved nye sider af materialet, som den oprindelige udgiver ikke har fokuseret på. Grundet denne opgaves tidsperspektiv og omfang er sekundære eller prækonstruerede data således attraktive at anvende, eftersom indsamling af primærdata ofte er særdeles tidskrævende. Desuden er Oslos placering på disse byrangeringer ikke tidligere blevet studeret og sammenholdt på denne måde, hvilket giver mig mulighed for at stille nye spørgsmål til materialet. Via mit fokus på skandinaviske byer og Oslo i særdeleshed har jeg således forsøgt at fokusere på understuderede sider ved materialet. En systematisk analyse over tid, af Oslos placering på denne type af rangeringer, er således ikke gjort tidligere.

Cloke et al. (2010) skelner mellem tre forskellige, omend overlappende, typer af prækonstruerede data; officielle kilder, uofficielle kilder og forestillede kilder. Data fra officielle kilder kommer først og fremmest fra regeringer, forvaltninger, kommuner og lignende offentlige institutioner. Uofficielle kilder kan være alt fra rapporter udarbejdet af private virksomheder og konsulentvirksomheder til avisartikler, dokumentarfilm og private dokumenter. Endeligt er de forestillede kilder mere *kreative data*, som adskiller sig fra faktuelle data ved at være produceret og præsenteret i en *kunstnerisk form*. Eksempler kan være malerier, arkitektur, musik og spillefilm. De tre forskellige typer af prækonstruerede data bør behandles og benyttes på forskellig vis, eftersom der er forskel på, hvor faktuelle de kan siges at være. Cloke et al. (2010) peger imidlertid på fire aspekter, som bør overvejes ved brug af alle typer af prækonstruerede data. Disse fire aspekter omhandler: *Autenticitet*,

¹² <http://store.eiu.com/Product.aspx?pid=475217632&gid=0> (15.04.2013)

troværdighed, repræsentativitet og betydning. Spørgsmålet om autenticitet går særligt på, at man bør være opmærksom på den organisatoriske struktur eller politiske kontekst, som dataene er blevet skabt indenfor. Viden om dette er således nødvendig for at kunne forstå dataenes indhold og betydning, samt hvordan de er produceret. Præsentationerne af de forskellige byrangeringer og gennemgangen af hvorfor, hvordan, hvornår og hvor skal således netop gøre det muligt at vurdere aspektet om autenticitet.

Aspektet om troværdighed involverer en vurdering af, hvor *forstyrrede* dataene er. Ifølge Cloke et al. (2010) vil samfundsvidenskabelige data altid være forstyrrede, idet de i forsøget på at repræsentere og beskrive den sociale virkelighed altid vil indeholde en hvis grad af selektiv udvælgelse og betoning. Alle data som produceres er gjort ud fra et standpunkt, og vil derfor uundgåeligt være forudindtaget. Med en accept af dette er det derfor nødvendigt at undersøge *oprigtigheden* og *nøjagtigheden* af dataene. Oprigtighed går på, hvor meget udgiverne af materialet selv tror at de har registreret. Til at undersøge dette er det vigtigt at spørge sig selv om, hvilke interesse udgiverne har med deres indsamling og repræsentation. Både politikere, offentlige institutioner, konsulentvirksomheder og private virksomheder vil således altid have en agenda med de data og tekster som publiceres. Nøjagtighed hentyder til, hvor præcise udgivernes betragtninger er. Nøjagtigheden af både officielle og uofficielle kilder kan ofte være vanskelige at vurdere, men forhold som muligvis kan føre til unøjagtigheder kan imidlertid undersøges. Det er derfor vigtigt at vurdere, under hvilke omstændigheder dataene er blevet produceret, samt hvor tæt udgiveren har været på begivenhederne som beskrives.

Dataenes repræsentativitet påvirkes ofte af, hvilken type af data som er til rådighed for udgiverne. Ifølge Cloke et al. (2010) vil data ofte være skævt fordelt med en overrepræsentation af middelklasseperspektiver, eftersom denne gruppe oftere har midler og adgang til at produktion af data. Dette er imidlertid ikke nødvendigvis et problem, så længe brugen af de sekundære data afspejler dette, og at forskeren tilpasser sine analyser og påstande i forhold til dette.

Endelig er det nødvendigt at vurdere dataenes betydning. Pointen er her, at en tekst eller et datamateriale altid vil indeholde flere lag af betydning. For at opnå en dybere forståelse af dataenes indhold er det dermed essentielt at få en forståelse for de praksisser, stilarter og definitioner, som anvendes af producenterne af dataene. Særligt for kilder som ikke er blevet til med forskningsmål for øje, er det vigtigt at vurdere formål og hensigt med produktionen af disse (Cloke et al. 2010: 70). Prækonstruerede kilder kan altså ikke blot

behandles som givne, men må kritisk vurderes. En sådan kritisk vurdering vil blive givet i det følgende afsnit.

3.4 Forbehold og problematikker ved brug af videnskabelige og populærvideenskabelige byrangeringer

De tre typer af sekundære data, som er beskrevet af Cloke et al. (2010), er som nævnt overlappende kategorier, og det kan derfor være vanskeligt at putte denne opgaves data i en bestemt bås. Samtidig benyttes sekundærdata af alle tre typer. Hovedvægten i opgaven er imidlertid baseret på byrangeringer, som bedst kan kategoriseres som uofficielle kilder. Til trods for dette er der dog væsentlige forskelle på de fire rangeringer, som ligger til grund for analysen. En vurdering af de forskellige rangeringers autenticitet, troværdighed, repræsentativitet og betydning vil derfor variere.

GaWCs analyser og rangeringer er blevet til i et akademisk miljø, og publiceringerne er naturligvis formet af dette. Som nævnt er forskningsprojektet opstået på baggrund af et *videnshul* i verdensbylitteraturen og en mangel på empirisk forskningsarbejde. Projektet er derfor styret af detaljerede empiriske test af teorier på baggrund af store datamængder, samt at variablene i projektet er objektive og videnskabeligt målbare. Spørgsmål om troværdighed i GaWCs analyser og rangeringer handler derfor mere om hvad forskerne egentlig måler, end hvor forstyrrede dataene er. GaWC-projektet er fokuseret på økonomiske funktioner, og det er ud fra dette, at verdensbyer og globale byer defineres. Byer anses således som centre for økonomisk aktivitet, og det er ud fra verdens 2000 største virksomheders lokalisering og netværk, at byer rangeres. Dette giver et godt billede af verdensøkonomien, men det er klart, at dette ikke er et fuldstændigt mål, idet der altid vil kunne inkluderes flere virksomheder. Samtidig er der i henhold til Sassens (2001) teorier et stærkt fokus på avancerede servicevirksomheder. Virksomhederne som måles er alle indenfor relativt begrænsede kategorier, hvilket medfører verdensøkonomien begrænses til funktioner indenfor regnskabsføring/revision, reklamevirksomhed, bankvæsen/finanssektor, jura/advokatvirksomhed og konsulentarbejde. Funktioner der falder udenfor disse kategorier risikerer således at blive negligeret. GaWCs rangeringer er derfor ikke et endeligt mål for byers økonomiske indflydelse men en særdeles god indikator.

GaWCs analyser er overvejende kvantitative, og åbner derfor mest af alt op for abstrakte diskussioner af netværk, virksomhedsklynger og internationale forbindelser. Dermed er der en risiko for, at kvalitative ændringer og socioøkonomiske processer, indenfor og på tværs af byer, overses. Taylor (2012) anerkender selv, at GaWC-projektets mange

rangeringer og fokus på kvantitative opdelinger bidrager til en *listemani*, som potentielt kan være skadelig for verdensbylitteraturen, idet denne bidrager til en høj grad af simplificering og fejltolkning. Taylor (2012: 1) kalder selv rangeringerne for ”my alpha-beta-gamma misgiving”, og peger på, at dette har bidraget til at byer blot betragtes som adskilte enheder som klassificeres og sammenlignes.

Til forskel fra GaWC-projektet er både Monocles, Mercers og EIUs rangeringer udarbejdet af private aktører, som ikke er styret af akademisk interesse og krav om videnskabelig redelighed. Aspekter omhandlende autenticitet er derfor særligt relevant for denne type af byrangeringer. Som nævnt er rangeringernes formål og målgruppe med til at påvirke stringensen i dataproduktionen. Mercer og EIUs rangeringer er begge henvendt til internationale virksomheder. Hensigten med rangeringerne er således at tilbyde et redskab, som kan benyttes af virksomheder til at udregne godtgørelser for udstationerede medarbejdere, som oplever udfordringer for deres dagligdag og generelle livskvalitet. Mercer og EIU rangerer således ikke byer ud fra indbyggernes livskvalitet, og variablerne som benyttes er dermed ikke inkorporeret i indekset for at opfange den gennemsnitlige indbyggers velvære. Et eksempel på en variabel som viser dette fokus ganske tydeligt, er Mercers kriterium om *regulativer for valutaveksling*. Ifølge Casey (2011: 3) bliver Mercer og EIUs rangeringer derfor henvendt til ”people with a lot of money and a big expense account” fremfor den almindelige indbygger. Clokes (2011) pointe om at denne type repræsentationer ofte fremmer (øvre) middelklasseperspektiver, må derfor siges at være yderst relevant.

Monocles rangering adskiller sig fra Mercer og EIUs, idet Monocle netop forsøger at konstruere et indeks, som henvender sig til byernes eksisterende indbyggere fremfor internationale virksomheder. Monocle er dog et privat tidsskrift, som har en klar ramme og hensigt med sine udgivelser. Tidsskriftet giver et globalt perspektiv på internationale anliggender, erhvervsliv, rejse, kultur, mode og design, og er i særlig grad henvendt til den velstående, mobile og udprægede kosmopolitiske klasse. Dermed må også Monocles målgruppe siges at være yderst selektiv, og også her er perspektiver for den øvre middelklasse dominerende.

En række australske studier (Casey 2011, Woolcock 2009, Halloway & Wajzer 2008) har netop studeret aspekter omhandlende troværdighed, repræsentativitet og betydning ved internationale byrangeringer (og *livability*-rangeringer i særdeleshed). Særligt tre metodologiske begrænsninger trækkes frem. For det første peger disse studier på problematikker indenfor de benyttede datas *integritet og kompatibilitet*. Udarbejdelsen af

rangeringer såsom Mercers, Monocles og EIUs er begrænset af datatilgængelighed og sammenlignelighed. Dette er med til, at begrænse hvilke indikatorer som kan benyttes, hvilket påvirker omfanget og dybden af kriterierne som ligger til grund for rangeringerne, hvilket i sidste ende kan påvirke variablenes *validitet* og *reliabilitet*. Fareren bliver dermed, at indikatorer vælges på baggrund af tilgængelighed fremfor relevans.

Kompatibiliteten af dataene vanskeliggøres af variationer i de studerede byområders størrelse og geografiske udstrækning. De administrative grænser, som dataene er samlet indenfor, varierer betydeligt, og gør det dermed vanskeligt at komme med direkte sammenligninger. Både Mercer, Monocle og EIU benytter desuden lokale og nationale data for hvert byområde og land. Dette giver kompatibilitetsproblemer, idet nationale forskelle med hensyn til indsamling, klassificering og rapportering vil føre til varierende datareliabilitet.

Livskvalitetsrangeringernes *indikatorer* og *indeks* er et andet forhold som kritiseres. Det er her vigtigt at skelne mellem de to typer af mål. Indikatorer er enkeltfaktor målinger, som er blevet standardiseret for at kunne sammenlignes over rum og tid (eksempelvis gennemsnitlig løn for den arbejdsdygtige befolkning). Indeks derimod er højereordensmål, som typisk består af en kombination af forskellige indikatorer, som er blevet vægtet (listernes samlede rangeringer og scorer) (Ley & Newton 2010: 197). Ved listernes brug af indikatorer er det væsentligt at være opmærksom på, at indikatorerne blot giver et billede af byernes *samlede præstation*. Forholdet mellem byernes fulde *ydeevne* og indikatorerne er således ikke ligefrem, og der er ingen direkte årsagssammenhæng mellem disse. Imidlertid overdrives disse sammenhænge ofte i både fremstillingen og behandlingen af de populærvideenskabelige byrangeringer (både i medier, af rangeringerne selv og af politikere). Også de konkrete udfald af listerne (indeksene) har en klar tendens til at blive overdrevet. Dette sker når der fokuseres mere på de enkelte placeringer på listerne end på de individuelle scorer. Således er der ofte marginale forskelle på scorerne i toppen af listerne (op til de 50 øverst placerede), og de endelige placeringer repræsenterer dermed lille praktisk forskel. Som det er vist i gennemgangen af de populærvideenskabelige byrangeringers opbygning af indeksene, indeholder disse en lang række af sammensatte indikatorer, som på kompleks vis scores, vægtes, fortolkes og rangeres. Sammensatte indikatorer og brug af tal for gennemsnit, samt den generelt høje grad af kompleksitet, er med til at skjule både konkrete fund og rumlige og sociale variationer i byerne. Endelig er det problematisk at benytte bysammenligninger som indikatorer for fremskridt, eftersom disse ikke tager højde for afvigelser fra middelværdien

over tid. Fald i placering på en given rangering vil således ofte betragtes som tilbagegang, på trods af at byens scorer for livskvalitet faktisk kan være forbedret.

Tredje og sidste kritikpunkt omhandler *subjektiviteten* i de populærvidenskabelige rangeringer. Vægtning af indikatorer gøres ofte ud fra subjektive vurderinger, som mangler begrundelse. Identiske tal kan give vidt forskellige udfald alt efter hvordan indikatorerne vægtes, og denne subjektive vægtning har dermed stor betydning for de endelige rangeringer. Monocles rangering er den af de populærvidenskabelige lister, som tillægger subjektive vurderinger størst betydning (50 procent af den samlede vurdering). Monocle er eneste udgiver, som henvender sig direkte til byernes indbyggere og deres dagligdag, og der kan derfor være god grund til denne høje andel af subjektivt vurderede indikatorer. Blot gennem subjektivitet er det således muligt at inddrage de mere uhåndgribelige og immaterielle faktorer, som er med til at gøre en by spændende og god at bo i. Jeg er således helt enig med Monocle (2007: 20) i, at: "Sometimes a place just rubs you the wrong way and you'r not quite sure why". Imidlertid opstilles der ikke klare subjektive kriterier, som Monocle agerer ud fra, og dermed virker Monocles rangeringer mest af alt som et produkt af egne journalister og ansattes værdiladede vurderinger af hvad som er *livable*.

Mange vil sikkert være enige om, at variableerne, som benyttes i de populærvidenskabelige rangeringer, er vigtige for det gode liv, men kategorierne vil altid være åbne for alternative vurderinger og vægtlægninger, og er dermed blot med til at give et indblik, fra en bestemt position, i en yderst kompleks virkelighed.

4. Oslos nye identitet: En international og konkurrencedygtig europæisk region

Til trods for Oslos lange historie som Norges hovedstad er det først i nyere tid, at Oslo for alvor har udviklet sig til en europæisk metropol. Ikke mindst af historiske grunde har Oslo altid været *lillebror* i det Skandinavisk hierarki af hovedstæder. I 1375 blev stort set alle hovedstadsfunktioner flyttet til København, og de 400 år hvor Norge var under dansk styre, forblev Oslo således en lille provinsby. Oslo blev igen hovedstad i 1814 i forbindelse med unionen med Sverige, men i praksis blev Norge dog styret fra Stockholm frem til unionens opløsning i 1905. Som en konsekvens af dette udviklede Oslo sig ganske langsomt, og havde således blot en befolkning på omkring 3.000 indbyggere de første 700 år, og så sent som i 1801 var Oslos indbyggertal blot på omkring 9.000. Oslos udvikling tog således først for alvor fart i forbindelse med industrialiseringens indtog fra omkring 1840 (Tvedt 2010: 7).

Osloregionen er i dag den eneste storbyregion i Norge, som har en størrelse og en sammensætning, som kan måle sig med storbyregioner i Europa. Som landets hovedstad og største byregion er Oslo center i norsk økonomi, kulturliv og videnssamfund (Oslo Kommune 2011). Ifølge SSB boede der, pr. 1. 1. 2013, 623.966 personer i Oslo kommune¹³. Den funktionelle Oslo region går dog langt ud over kommunegrænserne, og i december 2004 blev samarbejdsalliancen *Osloregionen* stiftet. I dag består alliancen af 72 kommuner og tre fylkeskommuner lokaliseret i hovedstadsområdet med en samlet befolkning på over 1,8 millioner. Cirka en tredjedel af den samlede beskæftigelse i Norge er koncentreret her, og regionen står ligeledes for omkring en tredjedel af det samlede bruttonationalprodukt (Austin 2005). Osloregionens størrelse og økonomiske betydning gør dermed, at Oslo i højere grad er i et konkurrenceforhold med storbyer i Europa end med andre byer i Norge. Samarbejdsalliancens erklærede mål er da også netop at: ”Styrke Osloregionen som en konkurransedyktig og bærekraftig region i Europa”¹⁴. Oslos rolle som hovedstad er desuden belyst i Stortingsmelding nummer 31 (2006-2007), hvor det understreges at: ”Norge trenger en sterk hovedstadsregion,” og at Oslo bør udvikles som en ”nyskapende og internasjonalt konkurransedyktig region” (s. 9 og s. 93).

Ligesom storbyer i hele den vestlige verden har Oslo fra efterkrigstiden og frem oplevet afindustrialisering, som har omformet byen til i dag at være en udpræget administrations- og serviceby med en høj koncentration af vidensintensive erhverv. Dette

¹³ <http://www.ssb.no/befolkning/statistikker/folkendrkv/kvartal/2013-05-14?fane=tabell&sort=nummer&tabell=112359> (10.06.2013)

¹⁴ <http://www.osloregionen.no/Pages/About/om.phtml> (10.06.2013)

afspejler sig i Oslos arbejdssammensætning. Således har Oslo få arbejdspladser indenfor primærerhverv og industri, mens andelen af ansatte indenfor luftfart, post og tele, forskellige dele af databranschen, administration af finans- og forsikringsmarkederne, fonds og aktiemægling, juridisk, teknisk og administrativ rådgivning, arkitektur-, revisions-, markedsførings- og reklametjenester er højere end for resten af landet i både absolut og relativ forstand. Desuden er Oslo centrum for norsk medieindustri, nationale og internationale interesseorganisationer, samt hovedparten af landets selvstændige kunstnere (Vatne 2005: 37). Hertil kommer at næsten halvdelen af alle ansatte i virksomheder som tilbyder tjenester overfor næringslivet, arbejder i Osloregionen. Oslos enorme betydning som internationalt knudepunkt for norske virksomheder afspejler sig ligeledes i fordelingen af hovedkontorer for Norges 50 største virksomheder. 75 procent af disse er lokaliseret indenfor Osloregionen, og samlet står disse for 42 procent af al omsætning i Norge (Austin 2005). Oslo spiller dermed en helt central rolle for den nationale erhvervsudvikling.

Udover at være et knudepunkt for koordinering af avancerede tjenesteydelser er Oslo klart den mest betydningsfulde by i Norge indenfor forskning og uddannelse. Således er 43,5 procent af landets omkostninger ved forskning og udvikling knyttet til Osloregionen. Universitetet i Oslo er landets største uddannelsesinstitution, og herudover huser Oslo fem videnskabelige højskoler, en statslig højskole og en kunsthøjskole samt 18 private højskoler. Samlet set er Oslo studiested for mere end 57.000 studenter. Hertil kommer, at 12 af landets 21 centre for fremragende forskning er at finde i Osloregionen (Oslo Kommune 2008).

Oslo har siden omkring årtusindskiftet oplevet en eksplosiv befolkningstilvækst. Fra 2007-2010 var den årlige vækst i Oslo på 2,2 procent, hvilket var næsten dobbelt så højt som den nationale vækst. Befolkningen i Oslo er således vokset med mere i perioden fra 2001-2011 end den gjorde de foregående 50 år fra 1951-2001. Oslo har dermed i de forgangene år ikke blot oplevet den højeste procentvise vækst af alle norske storbyer men også af alle europæiske hovedstæder. Den store befolkningstilvækst i Oslo er således unik i både national og historisk sammenhæng (Oslo Kommune 2011).

Oslo er ikke længere blot en skandinavisk provinsby. Om end Oslos lillebrorforhold til Stockholm og København fortsat er synlig i visse sammenhænge, er Osloregionen i dag blandt de mest konkurrencedygtige regioner i Nordeuropa. For første gang i sin mere end tusindårige historie, er Oslo således i dag i en position, hvor byen kan konkurrere mod Stockholm, København og andre mellemstore europæiske byregioner om at tiltrække centrale internationale kontrolfunktioner.

5. Byrangeringernes repræsentationer

I denne første del af min analyse kortlægger jeg Oslos og de øvrige skandinaviske hovedstæders placering på GaWCs, Mercers, Monocles og EIUs rangeringer. Formålet med dette er at undersøge baggrunden for listernes geografi samt at analysere årsagerne til Oslos forskellige positioner i rangeringerne.

5.1 Rangeringer af avancerede servicetjenester og globale netværksforbindelser

Det første forsøg på at definere, kategorisere og rangere globale byer i regi af GaWC blev gjort af Jon Beaverstock, Richard G. Smith og Peter J. Taylor i artiklen *A roster of world cities* (Beaverstock et al. 1999). Her rangerede Beaverstock et al. byer baseret på antallet af virksomhedskontorer indenfor fire avancerede producentservicer (jf. Sassen 2001). Tabel 6 viser de skandinaviske hovedstæder (samt Helsinki¹⁵) klassificeret i henhold til disse fire avancerede servicetjenester.

Tabel 6: Oversigt over globale virksomheder indenfor fire avancerede servicetjenester og deres prominens i de Skandinaviske hovedstæder

	Bankvæsen/ finanssektor	Regnskab/ revision	Reklamevirk- somhed	Advokatvirksomhed/ jura
Oslo	Ikke på listen	Mindre	Mindre	Ikke på listen
København	Ikke på listen	Væsentlig	Væsentlig	Ikke på listen
Stockholm	Ikke på listen	Mindre	Væsentlig	Mindre
Helsinki	Ikke på listen	Mindre	Væsentlig	Ikke på listen

Kilde: Beaverstock et al. 1998.

Rangeringen for hver sektor er baseret på globale virksomhedskontorer indenfor hvert felt. Disse rangeres i henhold til kontorets betydning (højest scorer for et hovedkvarter og lavest for lokalt kontor) og inddeles i primærcenter, væsentligt center og mindre center. Ingen af de skandinaviske hovedstæder klassificeres imidlertid som primærcentre indenfor de fire kategorier. Bankvæsen/finanssektor er baseret på 10 af de 25 største banker i verden, og som det fremgår er der ingen af de skandinaviske hovedstæder, som er prominente indenfor denne sektor. Regnskab/revision baserer sig på seks af verdens otte ledende revisionselskaber. Alle fire skandinaviske byer er på listen, og København og Stockholm kategoriseres som væsentlige centre. Rangeringen af reklamevirksomhed er baseret på de 50 virksomheder

¹⁵ På trods af at Finland ikke geografisk tilhører Skandinavien, vil jeg, dels på grund af Finlands skandinaviske tilhørighed og dels på grund af Helsinkis store sammenlignelighed med de skandinaviske hovedstæder, igennem hele analysen inkludere Helsinki. Fremover når jeg henviser til de ”skandinaviske hovedstæder” er Helsinki dermed inkluderet.

indenfor denne sektor, som omsatte for mest i 1998. Her kategoriseres København, Stockholm og Helsinki som væsentlige, mens Oslo rangeres som et mindre center. Stockholm er den eneste by, som er at finde på listen over advokatvirksomhed/jura. Stockholm rangeres her som et mindre center, hvilket konkret betyder, at mellem to og fire amerikanske/britiske virksomheder har kontor her (Beaverstock et al. 1999: 452ff.).

Mens inddelingen i 1998 (artikel 1999) blev baseret på aggregerede attributdata, dvs. mål for hvor mange kontorer indenfor de fire avancerede servicetjenester som hver by besad, har rangeringerne siden 2000 været baseret på relationelle mål, dvs. hver virksomhedskontors globale forbindelser. Inddelingen fra 1998 kan dermed ikke direkte sammenlignes med rangeringerne fra 2000¹⁶, 2004¹⁷, 2008¹⁸ og 2010¹⁹. Tabel 7 viser de skandinaviske hovedstæder i henhold til GaWCs inddeling af verdensbyer (jf. tabel 2).

Tabel 7: Rangering af de Skandinaviske hovedstæder i henhold til inddelingen fra GaWC

	GaWC 1998	GaWC 2000	GaWC 2004	Ga WC 2008	GaWC 2010
Oslo	Evidence	Beta-	Gamma+	Beta	Beta
København	Gamma	Beta+	Gamma+	Beta	Beta+
Stockholm	Gamma	Alpha-	Alpha-	Alpha-	Beta+
Helsinki	Evidence	Gamma+	Gamma+	Beta	Beta-

Note: Inddelingen fra 1998 er baseret på ikke-relationelle tal, og kan derfor ikke direkte sammenlignes med de øvrige.

Kilde: Beaverstock et al. 1999, <http://www.lboro.ac.uk/gawc/gawcworlds.html> (17.04.2013).

Dataene i rangeringen fra 2000 indeholder 316 byer, og baserer sig på 100 af de mest globale virksomheder (kontorer i minimum 15 forskellige byer og heraf mindst et i Nordamerika, Vesteuropa eller Sydøstasien) indenfor regnskabsføring/revision (18 virksomheder), reklamevirksomhed (15), bankvæsen/finanssektor (23), jura/advokatvirksomhed (16), forsikring (11) og ledelsesrådgivning (17). Tilsammen danner disse globale servicevirksomheder det såkaldte *GaWC 100* (Taylor et al. 2002a: 2369). Rangeringen fra 2000 var den første til at benytte relationelle data. GaWCs relationelle tilgang tager først og fremmest udgangspunkt i, hvilke typer af kontorer som byerne besidder. GaWCs vigtigste kilde til information om virksomhedernes netværk og de enkelte kontorers betydning har

¹⁶ <http://www.lboro.ac.uk/gawc/world2000t.html> (17.04.2013)

¹⁷ <http://www.lboro.ac.uk/gawc/world2004t.html> (17.04.2013)

¹⁸ <http://www.lboro.ac.uk/gawc/world2008t.html> (17.04.2013)

¹⁹ <http://www.lboro.ac.uk/gawc/world2010t.html> (17.04.2013)

været virksomhedernes hjemmesider. Ud fra denne information er de enkelte kontorer således blevet scoret efter deres betydning for et netværk af virksomheder og kontorer. Ved at give kontorerne en score på 0-5 efter deres betydning hvor 5 er et hovedkvarter, 1 er et lokalt kontor og 0 angiver at der ikke eksisterer et kontor i byen, producerede Taylor et al. (2002a) en matrice med 316 (byer) x 100 (virksomheder) med en score varierende fra 0-5. Den relationelle tilgang indeholder dermed en vis grad af subjektivitet i dataindsamlingen (Taylor et al. 2002a: 2370).

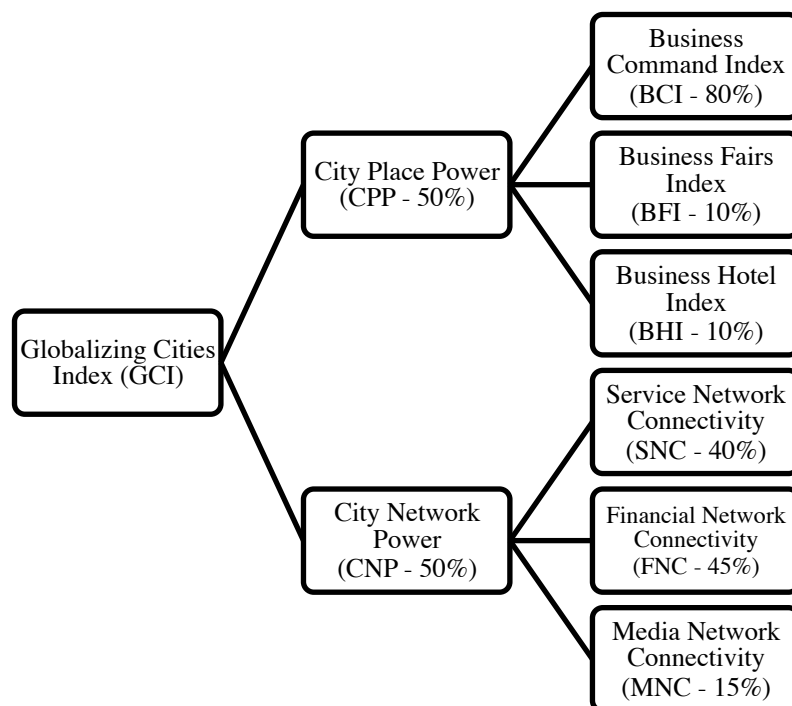
Rangeringen fra 2004 benyttede de samme 316 byer og 100 virksomheder til at udregne hver enkelt bys globale netværksforbindelser. Ved at benytte samme relationelle data var Taylor & Aranyas (2008) formål således at studere ændringer i det globale netværk. Analysen viste, at kun Amerikanske byer og afrikanske byer syd for Sahara oplevede radikale ændringer, idet disse generelt mistede global indflydelse. Resten af verden oplevede imidlertid fra 2000-2004 *normale ændringer* indenfor det globale bysystem (Taylor & Aranya 2008: 1). Som Taylor & Aranya (2008) bemærker, behøver de radikale ændringer imidlertid ikke at betyde økonomisk tilbagegang. De amerikanske byer oplevede således generelt økonomisk vækst i denne periode, og de radikale ændringer er derfor nærmere et udtryk for at de globale servicevirksomheder, som indgår i den empiriske analyse, har søgt en mere national strategi. Det amerikanske marked er det største marked for disse virksomheder, og det kan derfor, ifølge (Taylor & Aranya 2008: 14), give god mening for amerikanske virksomheder at satse på et marked som de kender, frem for at søge en mere usikker global strategi. Mens de vesteuropæiske byer i perioden generelt er vokset i global indflydelse, er det værd at bemærke ændringer for de skandinaviske hovedstæder. København og Stockholm har begge i perioden fra 2000-2004 mistet global indflydelse, mens både Oslo og Helsinki har oplevet en stigning i den globale tilslutning. København er den af de skandinaviske byer, som er faldet mest i perioden, med en høj negativ ændring på -2,642 i standardiseret afvig fra Londons globale tilslutning (*connectivity*) i 2000. Dette gør København til den by, som har oplevet tredjestørst negativ ændring i perioden. Stockholm er i perioden faldet betydeligt mindre med en lav negativ ændring mellem -0,99 og 0. Oslo har haft en lav positiv ændring på mellem 0,01 og 0,99, mens Helsinki er den skandinaviske hovedstad, hvis globale tilslutning er vokset mest, med en høj positiv ændring på mellem 1,00 og 1,97 i standardiseret afvig fra Londons scorer i 2000 rangeringen (Taylor & Aranya 2008: 8ff). Som det fremgår af tabel 7, afspejler dette sig ligeledes i GaWCs verdensbyinddeling, hvor København falder ganske drastisk fra en kategorisering som Beta+ by til Gamma+. Stockholm og Helsinki bevarer deres position som henholdsvis Alpha- by og Gamma+ by, mens Oslo, til trods for

den lille positive ændring i perioden, falder fra Beta- til Gamma+ by. Det generelle billede er dog, at verdensbyernes indflydelse er stabil, og at Friedmanns (1995) hypotese om et særdeles dynamisk og ustabil netværk, dermed ikke stemmer overens med Taylor & Aranyas (2008) empiriske analyse.

Som nævnt er 2008-rangeringerne baseret på et større datagrundlag, idet 175 avancerede servicevirksomheder fordelt over 525 byer er inddraget. Som det fremgår af tabel 7, rykker både Oslo, København og Helsinki frem i GaWCs globale hierarki, således at de i 2008 alle kategoriseres som Betabyer. Stockholm fastholder sin position som Alpha- by og Skandinaviens mest globale by.

På baggrund af det store forskningsamarbejde som blev indgået i 2007, er en lang række detaljerede lister blevet publiceret. Således er der blevet udført indgående analyser både på global skala, kontinental skala og transregional skala. Dermed er der for dette år tilgang til mere specifikke rangeringer for de skandinaviske og nordiske lande.

På den globale skala introducerer forskerne i projektet det såkaldte *Globalizing Cities Index* (GCI). Dette er et indeks som bygges op på baggrund af en række indikatorer, indeks og rangeringer, som i sidste ende vægtes for at udgøre den endelige rangering. Figur 1 viser opbygningen af dette indeks. Globalizing Cities Indekset består af to indeks: *City Place*

Figur 1: Opbygningen af GaWC's Globalizing Cities Index
 Kilde: Ni et al. 2011: 49

Power Indekset (CPP) og *City Network Power Indekset* (CNP) som igen er baseret på hver tre indeks. *City Place Power* indekset består hovedsageligt (vægtet 80 procent) af *Business Command Indekset* (BCI), som bygger på Forbes liste over de 2000 største firmaer i verden indenfor alle sektorer. Et hovedkvarter for hvert firma tillægges således en score i henhold til virksomhedens placering på Forbes liste, således at et hovedkvarter for en virksomhed i top 50 giver 12 point, mens et hovedkvarter for en virksomhed som er rangeret fra 51-100 giver 11 point osv. Disse værdier summeres sammen for hver by, og udtrykkes herefter som en procentdel af byen med højest pointantal (Taylor et al. 2011d: 19). De 14 højest rangerede byer er gengivet i tabel 8.

Tabel 8: De 14 højest placerede byer på Business Command Indekset (BCI)

Rangering	By	BCI	Rangering	By	BCI
1	Tokyo	100,00	8	Osaka	20,00
2	New York	70,94	9	Beijing	19,42
3	London	68,49	10	Madrid	19,14
4	Paris	53,96	11	Stockholm	18,71
5	Houston	25,47	12	Los Angeles	18,13
6	Seoul	23,31	13	Toronto	17,84
7	Chicago	21,44	14	San Jose (CA)	17,7

Note: BCI angiver point ud fra Forbes top 2000 procentueret i forhold til Tokyos scorer

Kilde: Taylor et al. 2011d: 20

To ting er værd at bemærke her. For det første at Stockholm kvalificerer til en 11. plads, og for det andet at Tokyo, New York, London og Paris er så tilpas dominerende i toppen af tabellen. New York, London og Tokyos prominente plads i verdensbylitteraturen, som den er beskrevet af Sassen (2001) og Friedmann (1995), lader altså empirisk til at være berettiget. Imidlertid scorer Paris højere, end dele af verdensbylitteraturen tilsiger. Eksempelvis kategoriserer Friedmann (1995) blot Paris som en vigtig *national* by. De resterende tyve procent af *City Place Power Indekset* udgøres af *Business Fairs Indekset* (BFI) og *Business Hotel Indekset* (BHI) med 10 procent hver. Begge disse indeks er et forsøg på at medregne messer og hotelmuligheder, som er to andre arenaer, hvor byer udgør vigtige beslutningscentre for globale virksomheder (Ni et al. 2011: 49).

City Network Power Indekset (CNP) er bygget op af tal for *Service Network Connectivity* (SNC), *Financial Network Connectivity* (FNC) og *Media Network Connectivity* (MNC), som vægtes henholdsvis 40, 45 og 15 procent. Disse rangeringer minder om dem, som er gennemgået hidtil i forbindelse med GaWCs relationelle rangeringer fra 2000 og 2004. I stedet for at fokusere på hvad en by indeholder (som City Place Power indekset beskriver), er der her fokus på en given bys position og magt indenfor et netværk. Denne gang er der som tidligere nævnt tale om 175 avancerede servicevirksomheder og 525 byer, hvilket giver en noget større matrice end i det tidligere dataset. Udregningen er imidlertid den samme, som den er beskrevet i forbindelse med rangeringen fra 2000 (beskrevet i Taylor et al. 2002a). Til at konstruere City Network Power indekset trækkes rangeringen for finanssektoren og medietjenester imidlertid ud, og vægtes stærkere end de resterende servicetjenester. Med en vægtning på 45 procent tillægges finanssektoren således særligt stærkt i dette indeks.

Globalizing Cities Indekset (CGI) udregnes dermed ved en simpel summering af City Place Power Indekset (*placeringsmagt*) og City Network Indekset (*netværksmagt*) (CPP + CNP), som omregnes til en procentdel af den højst scorende by. Top ti på dette indeks samt de skandinaviske byer er gengivet i tabel 9. I denne rangering vægtes altså netværksmagt og placeringsmagt lige højt, hvilket giver en række ændringer i toppen af det urbane hierarki. Mens Tokyo lå helt i top på Business Command Indekset (BCI), som altså er et udtryk for hvor mange globale virksomheder som befinder sig i byen, er det New York og London der tager topplaceringerne når virksomhedernes betydning for globale netværk tages med i beregningen. Fortsat er det dog Sassens (2001) 'tre store' – New York, London og Tokyo som med afstand ser ud til at være de mest betydende globale verdensbyer. Paris følger lidt efter disse tre, men indtager en klar fjerdeplads med god afstand til den næste gruppe af byer, som føres an af Hong Kong. Samtidig viser denne liste, hvor ujævn rumligt fordelt verdensbyerne er, idet top ti udelukkende udgøres af de tre hovedarenaer for globalisering - USA, Europa og Sydøstasien. For de skandinaviske byer viser rangeringen, at Stockholm fastholder sin position som den mest globale by med god afstand til Oslo, Helsinki og København.

Tabel 9: Top ti samt de Skandinaviske byers placering på Globalizing Cities Indexet (CGI)

Rangering	By	CGI	Rangering	By	CGI
1	New York	100,00	8	Seoul	48,5
2	London	97,04	9	Chicago	48,26
3	Tokyo	95,11	10	Singapore	47,07
4	Paris	79,29	22	Stockholm	35,42
5	Hong Kong	53,75	62	Helsinki	20,17
6	Madrid	49,63	66	Oslo	18,87
7	Beijing	48,87	73	København	17,74

Kilde: Ni et al. 2011: 53.

Tabel 10: Rangering af avancerede servicejerner for de Skandinaviske hovedstæder 2008

Globale									
netværksforbindelser	Bankvæsen/ finanssektor	Regnskab/ revision	Reklamevirksomhed	Advokatvirksomhed/ jura arbejde	Konsulentarbejde				
Oslo	20 (0,40)	37 (0,14)	9 (0,55)	27 (0,35)	27 (0,10)	21 (0,33)			
København	24 (0,37)	35 (0,15)	25 (0,42)	14 (0,52)	48 (0,00)	24 (0,30)			
Stockholm	13 (0,49)	11 (0,44)	26 (0,40)	6 (0,60)	17 (0,23)	10 (0,44)			
Helsinki	22 (0,39)	40 (0,13)	24 (0,45)	11 (0,55)	45 (0,03)	18 (0,35)			

Note: Tal i parentes angiver forholdsmæssige globale forbindelse i forhold til den førende by (hhv. New York og London) indenfor hver servicejernereste.

Kilde: Taylor et al. 2011b: 116ff.

Disse tre byer ligger relativt tæt, dog er det, i henhold til de tidligere rangeringer, lidt overraskende at København placeres som den lavest rangerede af de tre. Som det fremgår af tabel 7 rangeres både København, Oslo og Helsinki som Beta byer i GaWCs rangering for 2008, og det ser således ud til, at både Helsinki og Oslo er gået forbi København i kampen om at være Skandinaviens næstmest globale by.

Som nævnt analyserer Taylor et al. (2011b) desuden kontinenterne hver for sig, hvilket giver mulighed for at studere de skandinaviske byers scorer på hver enkelt af de avancerede servicetjenester. Tabel 10 viser de skandinaviske byers placering i henhold til dette samt deres forholdsmæssige globale forbindelse (tal i parentes) i forhold til London og New York, som topper samtlige lister. Tallene giver indblik i hver enkelt bys globale forbindelser fordelt på forskellige avancerede servicetjenester. Stockholm scorer højest på fire ud af fem af de avancerede servicetjenester, og scorer dermed også højest på samlet global netværksforbindelse. Det er imidlertid værd at bemærke, at Oslo udmærker sig ved sin stærke placering indenfor regnskab/revision. Både København, Stockholm og Helsinki scorer relativt højt på reklamevirksomhed, mens Stockholm, med stor afstand til de tre andre byer, udmærker sig ved at være Skandinaviens finanscentrum.

Ser vi nærmere på de skandinaviske byer, og i særdeleshed på Oslo, er det interessant at kigge, på hvor de internationale forbindelser går hen. Som tidligere nævnt er Vesteuropa, USA og Sydøstasien de tre hovedarenaer for globalisering, og det er dermed vigtigt at være knyttet sig op på disse. Ifølge GaWCs *Atlas of Hinterworlds* har Oslo særligt stærke forbindelser til ti byer. Disse indbefatter: København, Stockholm, Helsinki, Warszawa, Wien, Nicosia, Boston, New York, Beirut og Casablanca²⁰. Ikke så overraskende har Oslo stærke forbindelser til de skandinaviske hovedstæder. København er således den by, som Oslo er tættest knyttet op til. Samtidig er den *traditionelle globaliseringsarena*, USA, godt repræsenteret i form af New York og Boston. Der er imidlertid ingen byer fra Sydøstasien repræsenteret, som anses at være *den nye globaliseringsarena*. De fleste byer på listen er *økonomisk sunde* byer, men der kan imidlertid, på baggrund af krisen i eurozonen og i særdeleshed på baggrund af Cyprens og Spaniens finansielle problemer, være grund til bekymring for de stærke forbindelser til Nicosia og Casablanca. Også Beirut kan siges at være en forholdsvis ustabil by at have nære relationer til.

De nyeste tal, som er præsenteret igennem GaWC-projektet, stammer fra 2010. Som det fremgår af tabel 7 fastholder Oslo her sin position som Betaby. Ud fra GaWCs

²⁰ http://www.lboro.ac.uk/gawc/visual/hw_os.html (17.04.2013)

rangeringer og analyser lader der således til at tegne sig et tydeligt billede af at Oslo i løbet af de seneste 15-20 år er blevet en mere global by, som har formået at forstærke sin position i det globale byhierarki. Trods sin størrelse som Skandinaviens mindste hovedstad, og den historiske position som regionalt center under først København og senere hen Stockholm, er Oslo i dag blevet en global aktør på lige fod med København og med langt mindre afstand til Stockholm, end hvad tidligere har været tilfældet. Som nævnt i metodekapitlet, og som det fremgår klart af denne analyse, er GaWCs fokus først og fremmest på økonomiske faktorer, som måles gennem globale virksomheder som på den ene eller anden måde beskæftiger sig med avancerede servicetjenester. Politiske og kulturelle faktorer holdes således stort set udenfor GaWCs rangeringer og analyse. Tallene er derfor mest af alt et udtryk for økonomisk globalisering, som den udtrykkes gennem virksomheders globale forbindelser og lokaliseringer.

5.2: Livskvalitetens urbane hierarki

Som nævnt er udgivelsen af Mercer's Quality of Living Survey, Monocle's Most Livable Cities Index og The Economist's Intelligence Unit's Global Livability Report årligt tilbagevendende begivenheder, som får stor opmærksomhed i medier verden over. Henover årene har disse udgivelser skabt en interessant geografi, hvor en lille gruppe af byer relativt konstant ligger i top ti. Det er ikke min hensigt, med denne opgave, at give en fuldstændig analyse af rangeringerne for hvert enkelt år. Rangeringerne skal være med til at pege på nogle overordnede tendenser i den konkurrenceprægede bypolitik samt tendenser for Oslos konkurrenceevne. I det følgende afsnit trækker jeg derfor blot de væsentligste pointer for hver enkelt liste frem samt kommer med eksempler på, hvordan den metodiske fremgangsmåde påvirker rangeringernes endelige udfald. Afsnittet afsluttes med en diskussion af forskelle og ligheder mellem de tre rangeringer samt en kritisk vurdering af deres konklusioner.

5.2.1 Monocles bedste steder at bo

Tabel 11 viser top ti på Monocle's Most Livable Cities Index i perioden 2007-2009 samt Oslos placering på listen i de pågældende år. Som det fremgår er der en relativt høj grad af stabilitet over tid i Monocles top ti. I løbet af de seks år hvor Monocle har udgivet listen over *verdens bedste byer*, har blot femten forskellige byer været repræsenteret i top ti. Blot syv af disse byer har været i top fem (München, København, Zürich, Tokyo, Wien, Helsinki og Melbourne). København, Zürich og München har været en del af top fem alle seks år, mens de fire øvrige byer skiftevis har indtaget de to resterende pladser. Ingen af de syv byer, som

Tabel 11: Top ti samt Oslos placering på Monocle's Most Livable Cities Index, 2007-2013.

Rangering	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
1	München	København	Zürich	München	Helsinki	Zürich	København
2	København	München	København	København	Zürich	Helsinki	Melbourne
3	Zürich	Tokyo	Tokyo	Zürich	København	København	Helsinki
4	Tokyo	Zürich	München	Tokyo	München	Wien	Tokyo
5	Wien	Helsinki	Helsinki	Helsinki	Melbourne	München	Wien
6	Helsinki	Wien	Stockholm	Stockholm	Wien	Melbourne	Zürich
7	Sydney	Stockholm	Wien	Paris	Sydney	Tokyo	Stockholm
8	Stockholm	Vancouver	Paris	Wien	Berlin	Sydney	München
9	Honolulu	Melbourne	Melbourne	Melbourne	Tokyo	Auckland	Sydney
10	Madrid	Paris	Berlin	Madrid	Madrid	Stockholm	Auckland
By							
Oslo	Udenfor listen	Udenfor listen	Rangeret 17	Rangeret 18	Udenfor listen	Udenfor listen	Udenfor listen

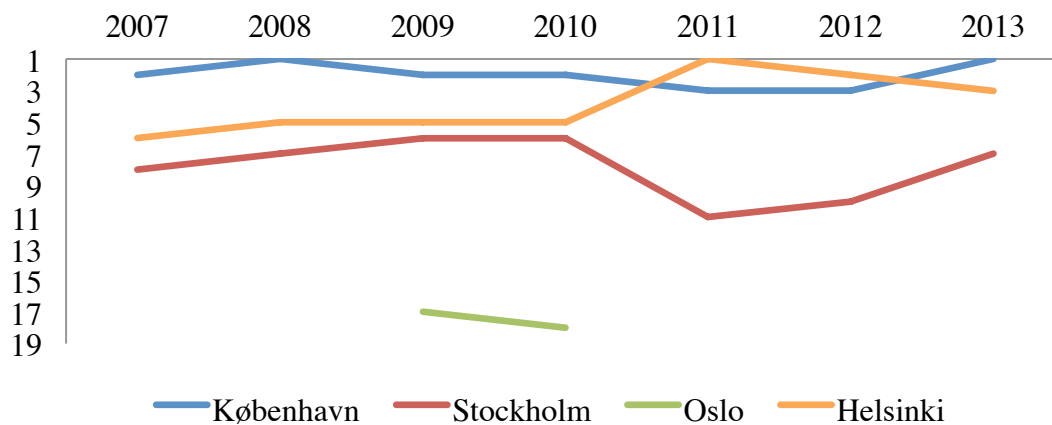
Note: Listen fra 2007 indeholder blot 20 byer. Siden 2008 er 25 byer blevet inkluderet i listen.

Kilde: Monocle 2007-2013

har udgjort top fem, har på noget tidspunkt været udenfor top ti. Stockholm er den af de otte byer, som aldrig har været i top fem, som mest konsistent har ligget i top ti (fem ud af seks år) efterfulgt af Madrid, Sydney og Paris, som hver har tre top ti placeringer. Grunden til denne stabilitet over tid kan skyldes stabilitet i de underliggende variabler, men eftersom at det er vanskeligt at vurdere dette ud fra Monocles begrænsede metodiske forklaringer, er det imidlertid ikke muligt at konkludere noget endeligt om dette. Som det fremgår af afsnit 4.1.3 har Monocle løbende tilføjet nye indikatorer til deres metodologi, men dette har imidlertid ikke givet de store udslag i top ti af listerne. Et første karakteristika ved Monocles rangering er altså, at det lader til at være særdeles vanskeligt at ændre position fra år til år.

Endnu et karakteristika som bliver tydeliggjort i tabel 11, er den store dominans af vesteuropæiske byer. Af de femten byer som igennem årene har udgjort top ti, er det således blot Tokyo, Melbourne, Sydney, Honolulu, Vancouver og Auckland, som ikke er at finde i Vesteuropa. Blot Tokyo og Melbourne har været i top fem, og Tokyo er den eneste ikke-vesteuropæiske by, som har været i top ti i alle seks udgivelser. Særligt Nordamerikanske byers fravær på listen er slående. Honolulu's placering som nummer ni i 2007 og Vancouvers ottendeplads i 2008 er således de eneste to gange, at Nordamerikanske byer har været repræsenteret i Monocles top ti. Monocle (2007) skriver selv, at det særligt er kriterier indenfor sikkerhed og kriminalitet som er skyld i dette, men også kriterier såsom offentlig sundhedsvæsen og uddannelsessystem kan tænkes at have væsentlig betydning.

Retter vi blikket mod Skandinavien, er det første og mest umiddelbare at bemærke, at Oslo er den eneste af de skandinaviske hovedstæder, som ikke har været en del af top ti. Faktisk har Oslo blot været indenfor top 25 to gange, i henholdsvis 2009 og 2010 (17. og 18. plads). Mens København og Helsinki har været med i top ti alle år, og Stockholm blot har været udenfor på en enkelt rangering (11. plads i 2011), glimrer Oslo ved sit fravær. Figur 2 giver en grafisk oversigt over de skandinaviske byers rangeringer fra 2007 til 2013. Ifølge Monocle (2009) har en af de væsentligste grunde til Oslos fravær på listen været grundet i manglende satsning på kultur og design: "Of all the Scandinavian capitals, Oslo has lagged behind on new design, architecture and culture" (s. 28). Monocle begrundet således Oslos indtog på listen i 2009 ud fra de væsentlige opgraderinger indenfor kunst og kultur, som bygningen af operahuset og planerne for Fjordbyen og Tjuvholmen fører med sig.

Figur 2: De skandinaviske hovedstæders rangering på Monocle's Most Livable Cities Index, 2007-2013

Samtidig peger Monocle (2009) på Oslos nærhed til naturen og planerne for havnetunnelen som væsentlige grunde til Oslos rangering. Endelig fremhæves sundhedsvæsen og offentlig transport som store styrker ved byen. Monocle efterspørger imidlertid i 2009-rangeringen flere internationale flyafgange.

Oslo falder en enkelt placering til nummer 18 i rangeringen i 2010. Monocle begrundet stort set 2010-placeringen ud fra samme kriterier som i 2009. Der ligges således nok engang stor vægt på Fjordbyen og den store satsning på kulturbyggerier. Monocle fremhæver at der fra 2009-2010 kom to nye internationale flyafgange fra Gardermoen, hvilket trækker op. Monocle giver ikke en direkte årsag til, at byer falder i deres rangering, og dette kan således ofte skyldes forbedringer i andre byer fremfor forværringer (jf. afsnit 4.4.4). Uden tilgang til konkrete scorer bliver dette desværre umuligt at vurdere. Imidlertid peger Monocle (2010) på, at store investeringer i offentlig transport ikke har haft den ønskede effekt. Samtidig mener Monocle (2010), at integrering af minoriteter i Oslo er et område som bør forbedres.

Oslo har ikke været på Monocles liste siden 2010, og som nævnt giver Monocle ikke nogen forklaring på, hvorfor byer er faldet ud af listen. Imidlertid gjorde Monocle et par ændringer fra 2010 til 2011, som kan have været med til at skubbe Oslo ud af listen. Tre nye subjektive kriterier blev således introduceret i 2011 rangeringen; bystyrernes pro-aktivitet (opfindsomhed og viljen til forandringer), 24-timers byen (tilgang til centrale tjenester døgnet rundt) og balancegangen mellem fremadrette planlægning og bevaring (Monocle 2011: 21). Til forskel fra både Mercer, EIU og GaWC giver Monocle ikke en konkret score. Sammenholdt med den høje andel af subjektive indikatorer og blot en vag forklaring af

rangeringernes metodologi er det vanskeligt at gennemskue, hvad ændringer på listerne konkret skyldes. Gennem læsning af beskrivelserne og begrundelserne for rangeringen i 2011 er der imidlertid meget der tyder på, at Monocle har fundet Oslos byudvikling for passiv uden store fremadrettede strategier og projekter. Således belønner Monocle generelt byer, som har igangsat store kultur- eller infrastrukturprojekter.

5.2.2 Mercers livskvalitetsundersøgelser

Tabel 12 viser top ti på Mercer's Quality of Living Survey fra 2006-2012 samt de individuelle scorer for hvert år (tal i parentes). Som det er tilfældet med Monocles liste, er Mercers rangering præget af en høj grad af stabilitet over tid. Blot elleve forskellige byer har været repræsenteret i top ti siden 2006, og kun af syv disse byer har været i top fem. Zürich og Wien er de eneste to byer, som har toppet listen siden 2006. Som det er tilfældet med Monocle, kan denne stabilitet over tid tænkes at afspejle stabilitet i de underliggende variabler, men igen er det vanskeligt at give en endelig vurdering af dette.

Også Mercers liste er domineret af vesteuropæiske byer. Hele otte ud af elleve byer, som siden 2006 har været i top ti, er således vesteuropæiske. Vancouver, Sydney og Auckland (som også var at finde på Monocles liste) udgør de resterende tre byer. De sidste syv års rangeringer fra Mercer inkluderer således blot byer fra Vesteuropa og den engelsktalende verden.

Mens amerikanske byer var repræsenteret en enkelt gang på Monocles lister, er de helt fraværende på Mercers sidste syv års top ti. Eftersom Mercers liste er ganske virksomhedsorienteret, kan dette umiddelbart virke overraskende. Imidlertid gør Mercers vægtning af indikatorerne, at både kriminalitet, sundhedsvæsen og offentlig transport tillægges særdeles stor betydning (se bilag 1), hvilket kan være en af de væsentligste grunde til, at de amerikanske byer scorer lavt.

Til forskel fra Monocles lister er der ingen skandinaviske byer i toppen af Mercers rangeringer. Med to rangeringer som nummer 9 (i 2011 og 2012) er København den eneste af de skandinaviske hovedstæder, som har været placeret indenfor top ti. Tabel 13 giver en oversigt over de skandinaviske hovedstæder placeringer fra 2006-2012. Som det fremgår, har København været placeret stabilt på 11. pladsen (frem til 2011 hvor København rykker op som nummer 9), mens Stockholm gennem alle årene har været placeret omkring 20. pladsen. Oslo og Helsinkis placeringer har varieret en smule mere, men har generelt holdt sig indenfor rangeringerne 35-25. Figur 3 illustrerer denne udvikling.

Tabel 12: Top ti på Mercers Quality of Living Survey, 2006-2012

Rangering	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
1	Zürich (108,1)	Zürich (108,2)	Zürich (108,0)	Wien (108,6)	Wien (108,6)	Wien	Wien
2	Geneve (108,0)	Geneve (108,1)	Wien (107,9)	Zürich (108,0)	Zürich (108,0)	Zürich	Zürich
3	Vancouver (107,7)	Vancouver (107,7)	=Geneve (107,9)	Geneve (107,9)	Geneve (107,9)	Auckland	Auckland
4	Wien (107,5)	=Wien (107,7)	Vancouver (107,6)	Vancouver (107,4)	Vancouver (107,4)	München	München
5	Auckland (107,3)	Auckland (107,3)	Auckland (107,3)	=Auckland (107,4)	=Auckland (107,4)	Düsseldorf	Vancouver
6	Düsseldorf (107,2)	=Düsseldorf (107,3)	Düsseldorf (107,2)	Düsseldorf (107,2)	Düsseldorf (107,2)	=Vancouver	Düsseldorf
7	Frankfurt (107,0)	Frankfurt (107,1)	München (107,0)	München (107,0)	Frankfurt (107)	Frankfurt	Frankfurt
8	München (106,8)	München (106,9)	=Frankfurt (107,0)	Frankfurt (106,8)	=München (107)	Geneve	Geneve
9	Bern (106,5)	Bern (106,5)	Bern (106,5)	Bern (106,5)	Bern (106,5)	Bern	København
10	=Sydney (106,5)	=Sydney (106,5)	Sydney (106,3)	Sydney (106,3)	Sydney (106,3)	=København	Bern

Note: Tal i parentes angiver samlet score

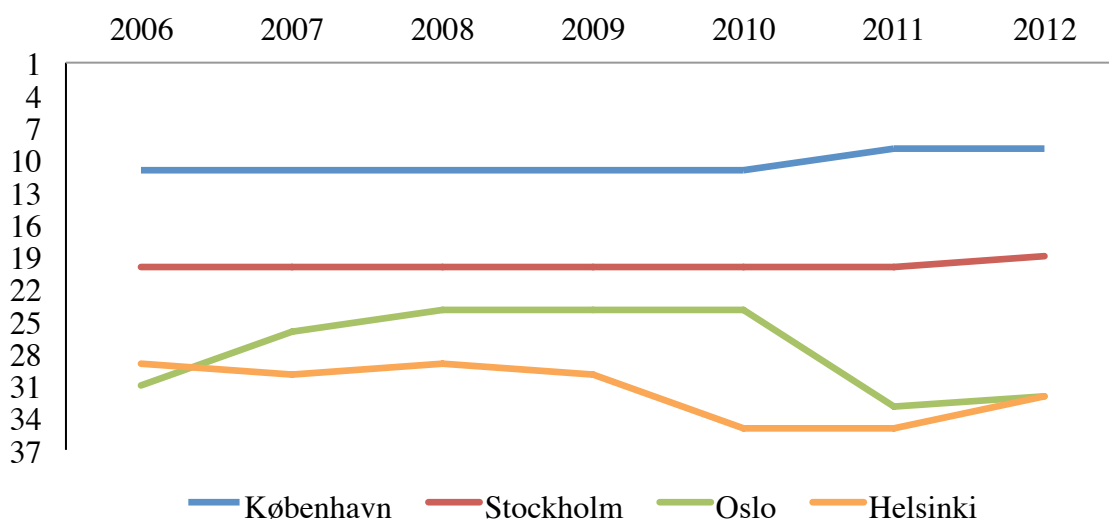
Kilde: <http://www.mercer.com/qualityoflivingpr#city-rankings> (05.05.2013)

Tabel 13: De skandinaviske byers rangering på Mercers Quality of Living Survey, 2006-2012

By	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
København	11 (106,2)	11 (106,2)	11 (106,2)	11 (106,2)	11 (106,2)	9	9
Stockholm	20 (104,7)	20 (104,7)	20 (104,5)	20 (104,5)	20 (104,5)	20	19
Oslo	31 (102,8)	26 (103,5)	24 (103,7)	24 (103,7)	24 (103,9)	33	32
Helsinki	29 (103,1)	30 (103,1)	29 (103,0)	30 (103,0)	35 (102,6)	35	32

Note: Tal i parentes angiver samlet score

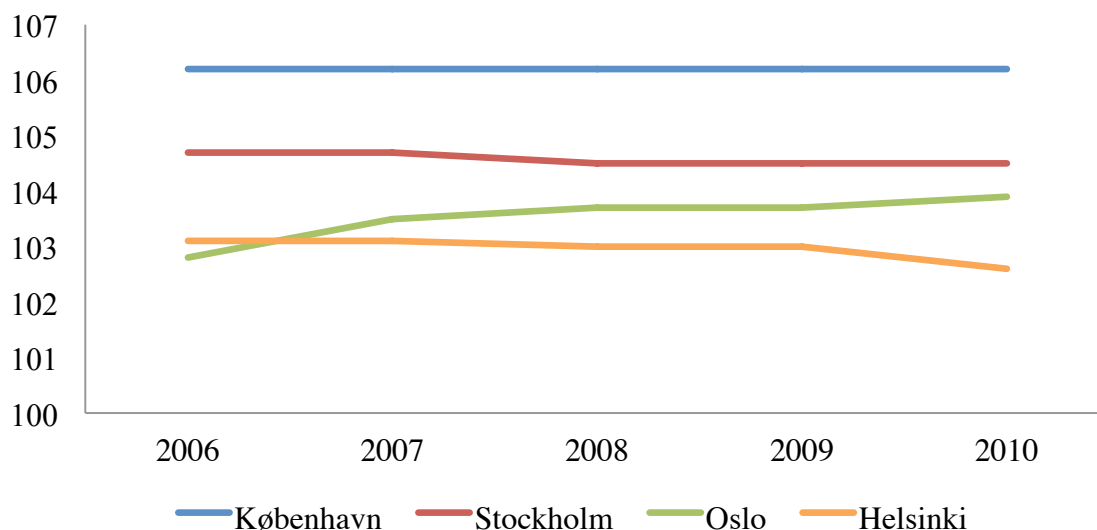
Kilde: <http://www.mercer.com/qualityoflivingpr#city-rankings> (05.05.2013)

Figur 3: De skandinaviske hovedstæders rangering på Mercer's Quality of Living Survey, 2006-2012

Tabel 12 og 13 viser ligeledes de enkelte byers samlede scorer. Som nævnt er disse scorer et udtryk for relative forbedringer i forhold til New York (som har en fast score på 100) indenfor de 39 kriterier som samles i 10 nøglekategorier (jf. afsnit 4.1.2). Mens variablerne for Mercers rangeringer er på ordinalniveau, er variablerne for byernes samlede scorer på intervalniveau. Eftersom at intervalniveau er det mest avancerede af de to måleniveauer, er det klart, at det er rangeringen over scorer, som angiver den mest præcis forskel på byerne. Alligevel er det byernes placeringer på rangeringerne, som får den store opmærksomhed, når rangeringerne udgives. En konsekvens ved dette er, at rangeringerne i sig selv risikerer at angive større forskelle, end hvad scorerne egentlig tilsiger. Når man præsenteres for en rangering, vil man automatisk forbinde en tiende- eller en tyvendeplads med lang afstand til den øverst placerede. Kigger vi nærmere på de konkrete scorer for top ti, som de fremgår i tabel 12, viser det sig at blot cirka 2 point adskiller de ti øverst placerede byer på rangeringerne fra 2006-2010 (scorer for 2011 og 2012 har ikke været tilgængelig). Tager vi scoringsprocessens og kategoriernes subjektive karakter i betragtning samt vilkårligheden af de objektive datas vægtning, bliver den reelle forskel mellem disse scorer stort set ubetydelig. Blot en lille ændring i Mercers vurdering, vægtning og tilgang på data, vil således kunne ændre radikalt på placeringerne i hele top 50 og i særdeleshed for top ti.

Også de skandinaviske hovedstæder adskilles af ganske små marginer, til trods for at der i løbet af årene er mellem 20-25 placeringer til forskel mellem højst og lavest placerede skandinaviske hovedstad. Den største forskel siden 2006 er således blot på 3,6 point (i 2010). Figur 4 tydeliggør denne udvikling.

Figur 4: De skandinaviske hovedstæders scorer på Mercer's Quality of Living Survey, 2006-2010

Til trods for små forskelle, og med de metodiske begrænsninger som forbehold, angiver tabel 13 og figur 3 alligevel en stabil forskel over tid på de samlede scorer, og spørgsmålet rejser sig dermed: Hvad kan disse forskelle mellem de skandinaviske hovedstæder skyldes? Sverige, Danmark, Norge og Finland er en relativt homogen gruppe af lande. Alle er velfærdsstater med store ligheder på vigtige indikatorer såsom intern stabilitet, censurbestemmelser, sundhedsmæssige tjenesteydelser, uddannelsessystem mm. En række af de indikatorer som er knyttet op til nationalstatens kendetegn, indeholder dermed blot minimale forskelle. For at forstå de skandinaviske hovedstæders relative forskelle er det dermed mere relevant at kigge på byspecifikke indikatorer. Som nævnt har det ikke været muligt at få tilgang til byernes scorer på de enkelte indikatorer, og det er derfor vanskeligt at sige noget endeligt om forskellene på de skandinaviske hovedstæder. Imidlertid har Mercer for hvert år udgivet en rangering med score for en enkelt af nøglekategorierne. Disse udvalgte nøglekategorier kan således være med til at give en indikation på forskelle, som kan have betydning for den endelige score. Tabel 14 viser disse indikatorspecifikke rangeringer.

Rangeringen for 2007 angiver nøglekategorien *sundhed og sanitære forhold* (vægtes 19 procent af samlede score). Som det fremgår af tabel 14, scorer Helsinki bedst af de skandinaviske hovedstæder på denne nøglekategori. Stockholm og Oslo scorer helt ens, mens København scorer dårligst med en betragtelig afstand på 6,2 point til Helsinki.

Rangeringerne på nøglekategorien *personlig sikkerhed* er tilgængelig for både 2008 og 2011. Med en vægtning på 23 procent af den samlede score er dette den vigtigste

Tabel 14: Udvalgte indikatorspecifikke rangeringer fra Mercers Quality of Living Survey, 2007-2012

By	2007		2008		2009		2010		2011		2012	
	Sundhed og sanitære forhold	Personlig sikkerhed	Sundhed og sanitære forhold	Personlig sikkerhed	Infrastruktur	Miljøvenlighed	Personlig sikkerhed	Infrastruktur	Personlig sikkerhed	Infrastruktur	Personlig sikkerhed	Infrastruktur
København	24 (122,2)	12 (117,2)	3 (106,2)	8 (137,4)	11	4						
Stockholm	6 (125)	7 (120,8)	20 (101,5)	9 (135,6)	6	18						
Oslo	6 (125)	7 (120,8)	20 (101,5)	9 (135,6)	24	18						
Helsinki	3 (128,5)	2 (126,3)	20 (101,5)	3 (139,9)	2	18						

Note: Kriterier for 2007: sundhed og sanitære forhold; sundhedsmæssige tjenesteydelser, adgang til medicin, omfang af infektionssygdomme, drikkevandskvalitet, spildevands- og affaldssystemer, luftforurening, generende og farlige dyr og insekter. Kriterier for 2008: personlig sikkerhed; internationale relationer, intern stabilitet, kriminalitet, retshåndhævelse. Kriterier for 2009: infrastruktur; elektricitet, vandtilgængelighed, telefon, mail, offentlig transport, trafikbelastning, lufthavnskvalitet og internationale afgange. Kriterier for 2010: miljøvenlighed; renovation, drikkevand og vandkvalitet, luftkvalitet, trafikbelastning, kloaksystem/spildevand. Kriterier for 2011: personlig sikkerhed; internationale relationer, intern stabilitet, kriminalitet, retshåndhævelse. Kriterier for 2012: infrastruktur; elektricitet, vandtilgængelighed, telefon, mail, offentlig transport, trafikbelastning, lufthavnskvalitet og internationale afgange.

Tal i parentes angiver samlet score.

Der har ikke været scorer tilgængelige for 2011 og 2012.

Kilde:

2007: <http://web.archive.org/web/20071214084456/http://www.mercer.com/qualityofliving/top50health> (08.06.2013)

2008: <http://web.archive.org/web/20081220170145/http://www.mercer.com/referencecontent.htm?idContent=1307990> (08.06.2013)

2009: http://web.archive.org/web/20090501104841/http://www.mercer.com/qualityoflivingpr#Top_50_cities:_Quality_of_Living (08.06.2013)

2010: http://web.archive.org/web/20110725220010/http://www.mercer.com/press-releases/quality-of-living-report-2010#City_Ranking_Tables (08.06.2013)

2011: <http://web.archive.org/web/20111221134221/http://www.mercer.com/qualityoflivingpr#city-rankings> (08.06.2013)

2012: <http://www.mercer.com/qualityoflivingpr#personal-safety> (08.06.2013)

enkelstående indikator. Igen skiller Helsinki sig positivt ud for begge år, ved at ligge helt i top, som nummer 2 af alle rangerede byer. København scorer i 2008 dårligst men blot med marginale forskelle til Oslo og Stockholm. For 2011 rangeringen har dette billede imidlertid ændret sig relativt dramatisk. Desværre har det ikke været muligt at få tilgang til data for de enkelte scorer for dette år, men kigger vi blot på rangeringerne, falder Oslo helt ned til en 24. plads. Uden at have tilgang til scorerne bør vi være påpasselige med at tillægge denne forskel for stor betydning, men med Stockholm, København og Helsinkis stabile scorer på personlig sikkerhed fra 2008 til 2011, virker Oslos fald dog relativt dramatisk. Rangeringen for 2011 er udgivet i november, og Oslos fald på listen kan derfor muligvis forklares med terrorangrebene i regeringskvartalet og på Utøya, som fandt sted 22. juli 2011, blot få måneder før rangeringens udgivelse.

Den indikatorspecifikke rangering for 2010 viser, at de skandinaviske hovedstæder alle er blandt verdens bedste byer når det kommer til *miljøvenlighed* og *bæredygtighed*.

Endeligt viser tabel 14 de skandinaviske hovedstæders placering indenfor kategorien *infrastruktur* for både 2009 og 2012. Her skiller København sig ud, ved at ligge helt i verdenstoppen, med en afstand på 4,7 point til både Stockholm, Oslo og Helsinki. Denne afstand ser ud til at holde sig nogenlunde stabil for også 2012. En forskel som sandsynligvis skyldes Københavns store cykelandel og Københavns Lufthavn Kastrups position som Skandinaviens største lufthavn.

De indikatorspecifikke rangeringer angiver dermed en række tendenser for Oslos samlede livskvalitet på Mercers rangeringer. Oslo er med helt i verdenstoppen på både miljøvenlighed og sundhed og sanitære forhold, mens Oslo scorer mere middelmådigt på infrastruktur og personlig sikkerhed (siden 2011). Uden at kunne konkludere noget endeligt om Oslos konkurrencedygtighed på de enkelte parametre, er der dog meget der tyder på, at terrorangrebene indvirkning på scoren på personlig sikkerhed kan have stor betydning for Oslos samlede fald på syv placeringer fra 2010 til 2011 (se tabel 13 og figur 2).

5.2.3 EIUs globale livskvalitetsrapport

Flere af de væsentligste pointer som er fremhævet i de to forgående afsnit bekræftes ligeledes i the Economist Intelligence Unit's Global Livability Report. Dette gælder særligt stabilitet i placeringer over tid og små forskelle på de reelle scorer. Som det fremgår af tabel 15 adskiller EIUs top ti sig dog fra både Monocle og Mercers rangeringer ved at Nordamerikanske, Australiske og New Zealandske byer generelt rangeres højere.

Tabel 15: Top ti på The Economist Intelligence Unit's Global Livability Report, udvalgte år

Rangering	2004	2005	2007	2009	2010	2011	2012
1	Vancouver (98,7)	Vancouver (98,7)	Vancouver (98,7)	Vancouver (98,0)	Vancouver (98,0)	Melbourne (97,5)	Melbourne (97,5)
2	=Melbourne (98,7)	Melbourne (98,3)	Melbourne (98,2)	Wien (97,9)	Wien (97,9)	Wien (97,4)	Wien (97,4)
3	Wien (98,1)	Wien (97,8)	Wien (97,7)	Melbourne (97,5)	Melbourne (97,5)	Vancouver (97,3)	Vancouver (97,3)
4	Geneve (97,8)	=Geneve (97,8)	Perth (97,5)	Toronto (97,2)	Toronto (97,2)	Toronto (97,2)	Toronto (97,2)
5	Perth (97,5)	Calgary (97,5)	Toronto (97,0)	Calgary (96,6)	Calgary (96,6)	Calgary (96,6)	Calgary (96,6)
6	Adelaide (97,0)	=Perth (97,5)	=Adelaide (97,0)	Helsinki (96,2)	Helsinki (96,2)	Sydney (96,1)	=Adelaide (96,6)
7	=Toronto (97,0)	Toronto (97,0)	Helsinki (96,9)	Sydney (96,1)	Sydney (96,1)	Helsinki (96,0)	Sydney (96,1)
8	Sydney (96,8)	=Adelaide (97,0)	Calgary (96,6)	Perth (95,9)	Perth (95,9)	Perth (95,9)	Helsinki (96,0)
9	=Zürich (96,8)	Sydney (96,8)	København (96,3)	=Adelaide (95,9)	=Adelaide (95,9)	=Adelaide (95,9)	Perth (95,9)
10	København (96,2)	=Zürich (96,8)	Sydney (96,1)	Auckland (95,7)	Auckland (95,7)	Auckland (95,7)	Auckland (95,7)

Note: 2004-dataene er for december. De resterende er for juli/august.

Kilde: Jon Copestake (chefredaktør, The Economist Intelligence Unit)

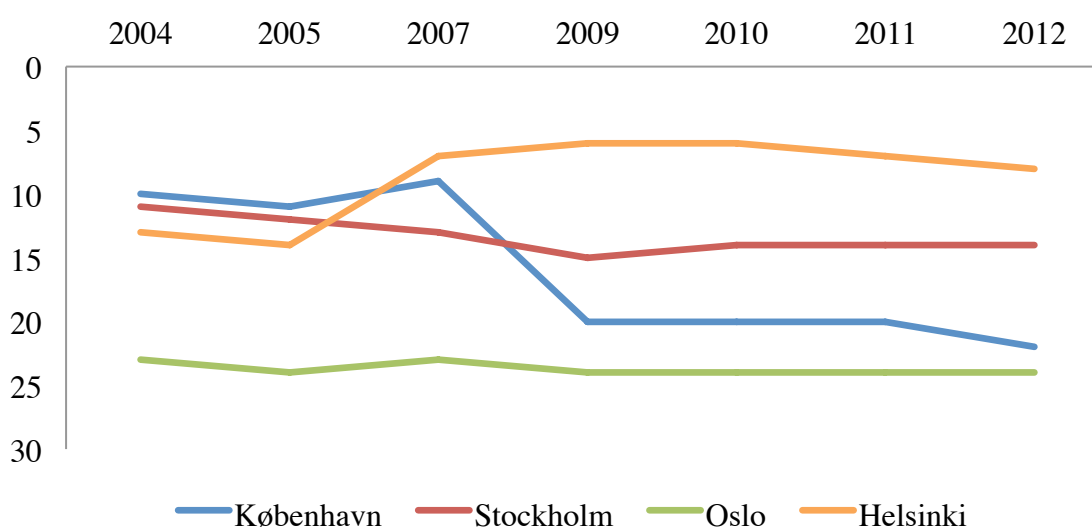
Tabel 16: De skandinaviske byers placering på The Economist Intelligence Unit's Global Livability Report, udvalgte år

By	2004	2005	2007	2009	2010	2011	2012
København	10 (96,2)	11 (96,2)	9 (96,3)	20 (94,4)	20 (94,4)	20 (94,6)	22 (93,8)
Stockholm	11 (95,9)	12 (95,9)	13 (95,7)	15 (95,0)	14 (95,0)	14 (95,0)	14 (95,0)
Oslo	23 (93,9)	24 (93,9)	23 (93,6)	24 (93,4)	24 (93,4)	24 (93,4)	24 (93,4)
Helsinki	13 (95,8)	14 (95,8)	7 (96,9)	6 (96,2)	6 (96,2)	7 (96,0)	8 (96,0)

Note: 2004-dataene er for december. De resterende er for juli/august.

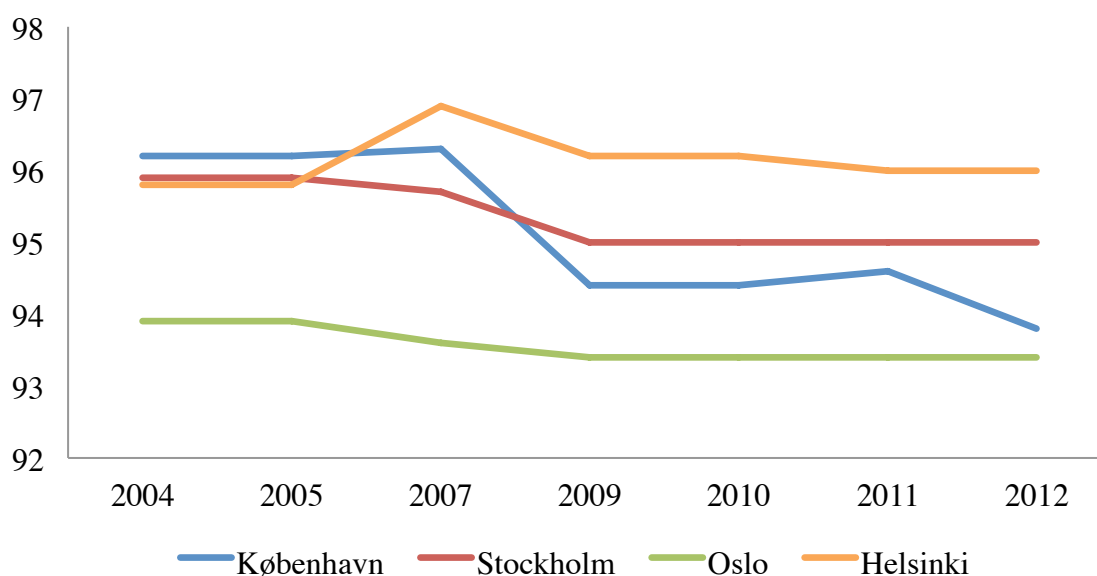
Kilde: Jon Copestake (chefredaktør, The Economist Intelligence Unit)

Dette sker særligt på bekostning af Vesteuropæiske byer, som er langt mindre dominerende i top ti. Tabel 16 viser de skandinaviske hovedstæders placering samt deres scorer. Ligesom det var tilfældet i Monocles lister, er Oslo dårligst rangeret af de skandinaviske hovedstæder, denne gang med en stabil placering omkring nummer 24. Mercer og EIU lader således til at rangere Oslo stort set ens. København falder hele elleve placeringer fra 2007 til 2009, og er i 2012 kun placeret marginalt højere end Oslo. Stockholm har været rangeret ganske stabilt lige udenfor top ti siden 2004, mens Helsinki er den eneste af de skandinaviske hovedstæder, som har forbedret sin score i løbet af de sidste otte år. EIU og Mercer rangerer således Oslo og Stockholm ganske ens, mens de er ”uenige” om, hvorvidt Helsinki eller København er Skandinaviens *most livable city*. Figur 5 illustrer denne udvikling.

Figur 5: De skandinaviske byers placering på The Economist Intelligence Unit’s Global Livability Report, udvalgte år

Igen er det imidlertid særdeles vigtigt at pointere, at rangeringen over byernes scorer (som jf. tidligere er på intervalniveau) angiver små reelle forskelle. Kun tre point har således skilt de skandinaviske hovedstæder på alle rangeringerne, og igen vil blot små ændringer i EIUs metodiske tilnærmelse ændre rangeringerne radikalt. Figur 6 viser de skandinaviske byers scorer. Som tidligere nævnt angiver rangeringerne ikke i sig selv forbedringer eller forværringer i de konkrete scorer idet der ikke tages højde for afvigelser fra middelværdien over tid. Sammenholdes figur 5 og 6, synliggøres denne pointe. Eksempelvis falder både Stockholm og København en enkelt placering fra 2004-2005, til trods for at figur 6 viser, at deres scorer er identiske for de to år.

Figur 6: De skandinaviske byers scorer på The Economist Intelligence Unit's Global Livability Report, udvalgte år

Bilag 4 viser en sammenligning mellem Melbourne og Oslos bedømmelser og scorer på de enkelte indikatorer og nøglekategorier for 2012 rangeringen. Denne sammenligning giver særdeles god indsigt i, hvor små faktorer som egentlig udgør den reelle forskel på rangeringen som nummer 1 og nummer 24, samt hvilke bedømmelser der ligger til grund for Oslos placering. Hver by gives en bedømmelse inddelt i kategorierne *acceptabelt*, *tåleligt*, *ubehageligt*, *uønskeligt* og *utåleligt*, og ud fra dette gives der en score for hver nøglekategori samt en samlet score og rangering (se desuden afsnit 3.1.4 for mere om EIUs metodologi). Bedømmelsen gives dermed på ordinalniveau, som i scoringsprocessen omformes til intervalniveau. EIUs rangering går dermed fra et lavt til et højt måleniveau, hvilket kan siges at være problematisk, da dette kan føre til unøjagtigheder og niveaufejlslutninger.

Af sammenligningen fremgår det, at Melbourne og Oslo scorer helt ens på kategori 1 med en *stabilitetsbedømmelse* på 95 ud af 100.

Kategori 2 er *sundhedsvæsen*, og noget overraskende rangeres Oslo med en score på 98 her dårligere end Melbourne, som tillægges den ideelle score 100. Kigger vi på de enkelte indikatorer fremgår det, at grunden til Oslos lavere rangering skyldes begrænset tilgang til håndkøbsmedicin og private sundhedsydelser. Her må man imidlertid spørge sig selv, om disse to kategorier i virkeligheden bør bidrage til en rangering af verdens *most livable* byer. Privatisering af sundhedsvæsenet er ganske kontroversielt i en velfærdsstatsoptik, og med det

stort udbyggede offentlige sundhedsvæsen er dette langt fra ønskeligt fra alle kanter. Samtidig kan fri adgang til håndkøbsmedicin heller ikke ubegrænset anskues som et gode, eftersom dette også kan have en række negative virkninger såsom misbrug, afhængighed og generelt forhøjet medicinforbrug. I EIUs rangeringer får de skandinaviske velfærdsstater altså ikke noget nævneligt udslag på det veludbyggede offentlige sundhedsvæsen, og straffes for ikke at have flere private tilbud.

Af kategori 3: *kultur og miljø* fremgår det at Oslo mister point på klima, sportsfaciliteter, kulturtilbud og mad og drikke. Klimaet er det vanskeligt at gøre noget med, mens de tre kategorier sport, kultur og gastronomi er mere beskrivende for byernes kvaliteter. Disse tre kategorier er for så vidt kædede sammen, og er alle med til at beskrive fritidstilbud og rekreative muligheder i Oslo. Her er altså et ganske konkret område, som ifølge EIU, kan forbedres for at højne livskvaliteten i Oslo.

Kategori 4 vurderer aspekter indenfor *uddannelse*. Her tegner der sig det samme billede som i vurderingen af Oslos sundhedsvæsen. Igen taber Oslo point på manglende private uddannelsesinstitutioner. Endnu engang må dette siges at være et parameter, som få i velfærdstaten anser som en del af forhøjet livskvalitet.

Femte og sidste kategori er *infrastruktur*, og som det fremgår af bilag 4, scorer både Oslo og Melbourne her den perfekte score på 100.

En smule simplificeret kan man sige at de 24 placeringers forskel på Melbourne og Oslo skyldes klima, forskelle mellem velfærdspolitik og liberaliseringspolitik, samt rekreative- og fritidstilbud. Ud fra EIUs rangeringer lader det til, at rekreative- og fritidstilbud er de eneste reelle forbedringsområder for Oslo. Med en mere nuanceret inddeling og score indenfor sundhedsvæsen og uddannelsessystem, som præsenterer et andet politisk syn end EIUs, mener jeg egentlig, at Oslo burde score på niveau med Melbourne. Sammenligningen som er gjort i bilag 4 viser derfor tydeligt, hvor begrænset med information denne type af rangeringer giver.

5.3 Opsummering: Byrangeringernes resultater

Analysen af Monocle, Mercers og EIUs livskvalitetsrangeringer viser, at en lille og ganske homogen gruppe af byer, de sidste 7-8 år, har domineret toppen af listerne. En række af byer er således gengangere på alle tre lister. Ligesom McCann (2004a) finder i Money Magazines rangeringer af Nordamerikanske byer, er Mercer, Monocle og EIUs lister med til at udpege en lille gruppe af vinderbyer. Disse vinderbyer repræsenterer et lille geografisk udsnit af verden, som i de tre populærvideenskabelige rangeringer i stor grad domineres af Vesteuropa

og den engelsktalende verden. Dette billede viser sig ligeledes i GaWCs rangeringer, hvor særligt de tre store globaliseringsarenaer, (Nordamerika, Vesteuropa og Sydøstasien), er repræsenteret. Den ujævne rumlige geografi, som både Harvey (2000) og Friedmann (1995) anser som en indbygget del af verdensøkonomiens globalisering, kommer således tydeligt til udtryk gennem analysen af disse rangeringer.

Som jeg har vist, er rangeringerne desuden med til at tegne et ganske tydeligt billede af Oslo og de skandinaviske hovedstæders udvikling og karakteristika. GaWCs rangeringer præsenterer i stigende grad Oslo som en international økonomisk aktør, som siden 1998 er steget i global betydning. Fra i 1998 at være kategoriseret som en by med tegn på verdensbyformation rangeres Oslo i 2012 som Beta by, blot en underkategori lavere end både København og Stockholm. I 2008 rangeres Oslo ligeledes blot bag Stockholm indenfor andelen af globale netværksforbindelser, og særligt indenfor avancerede servicetjenester såsom regnskab/revision og advokatvirksomhed/jura er Oslo vokset til at blive en mere betydningsfuld global aktør. Samtidig fremstilles Oslo, i henhold til både Monocle, Mercer og EIU, som den hovedstad i Skandinavien med dårligst livskvalitet både over tid, og i dag. Monocle, Mercer og EIU peger generelt på få konkrete grunde til Oslos placeringer, og analysen tilbyder derfor blot få mulige forklaringer på rangeringernes udfald. Monocle ser ud til at finde Oslos byudvikling for passiv, idet Monocle efterspørger fremadrettede og ambitiøse byudviklingsprojekter. Mercers indikatorspecifikke rangeringer fremstiller Oslo som en by, der er med helt i verdenstoppen, når det kommer til *miljøvenlighed* og *sundhedsmæssige og sanitære forhold*, mens Oslo scorer mere middelmådigt på infrastruktur og personlig sikkerhed. Meget tyder på, at terrorangrebene d. 22. juli 2011 har gjort udslag på Mercers vurdering af sikkerheden i Oslo. Endeligt har analysen af EIUs rangeringer vist, at Oslo særligt taber point på klima, rekreations- og fritidstilbud og tilgang til private sundhedstjenester.

Analysen har imidlertid vist tydelige begrænsninger ved de fire rangeringer. For det første viser analysen af Mercer og EIUs rangeringer, at der er små reelle forskelle i byernes scorer, og at afvigelseerne imellem byerne derfor overdrives når de rangeres. Blot små ændringer i den metodiske tilnærmelse vil således kunne ændre radikalt på de forskellige byers scorer og de derudfra fastsatte rangeringer. Dette gælder ikke blot for top ti, ofte besidder op til de 50 højest scorende byer alle en levestandard og generel livskvalitet, som langt fra retfærdiggøres ved blot at være et nummer på en liste. EIU erkender således selv dette i deres opsummering for rangeringen i 2011:

The performance of the most liveable cities reflects minimal variation between the scores of the top locations. (...) Although 16.8 percentage points separate Melbourne in first place and Santiago in 63rd place, both cities can lay claim on being on an equal footing in terms of presenting few, if any, challenges to residents' lifestyles. (The Economist Intelligence Unit: 2011)

For det andet har analysen af både Monocle, Mercer og EIUs rangeringer vist, at flere af de inkluderede kriterier er tvivlsomme som indikatorer for livskvalitet. Med en høj grad af kvalitative indikatorer, som er baseret på mere eller mindre subjektive vurderinger fra de lokale eksperter og analytikere, bliver rangeringerne vanskelige at gennemskue og efterprøve. Hertil kommer, at udvalget af indikatorer altid vil være begrænset, og aldrig vil kunne samle alle aspekter op af et så vanskeligt begreb som livskvalitet og det bedste sted at bo. Endeligt vil en vurdering af dette altid være ganske individuel og kontekstafhængig, og dermed kan der stilles spørgsmålstejn ved listernes *reliabilitet*, og om de overhovedet kan påstå sig rettigheden til at udpege *verdens bedste byer*. Særligt den indikatorspecifikke analyse af Melbourne og Oslos scorer på EIUs liste for 2012 tydeliggør denne simplificering af livskvalitetsbegrebet.

Desuden afspejler flere af de populærvidenskabelige rangeringers indikatorer et kosmopolitisk eller øvre middelklasseperspektiv. Dette bliver blandt andet tydeliggjort gennem artiklerne, som udgives i forbindelse med Monocles årlige rangering. Et eksempel på dette er Monocles lovprisning af store udbygningsprojekter i Oslo såsom Tjuvholmen, Bjørvika og Operahuset. Et andet eksempel er Monocles efterspørgsel af flere højstandard hoteller i København (Monocle 2010: 32). På denne baggrund ser Monocle ud til, at belønne byer som benytter sig af tiltag, som særligt ligger indenfor strategierne *den kreative by* og *kulturbyen og den ikoniske by*, uden at Monocle har noget nuanceret billede af potentielle konsekvenser ved disse strategier. Det er således problematisk at Monocle, til trods for det selverklærede mål om at vurdere hverdagslivet og indbyggernes generelle livskvalitet, ikke tager aspekter om øget ulighed i betragtning, samt perspektiver på hvem disse tiltag henvender sig til. Monocles rangering er dermed med til at videreføre et neoliberalistisk og udpræget entreprenørpolitisk perspektiv på byudvikling og livskvalitet. Lignende tendenser bliver tydeliggjort i Mercer og EIUs kriterier for udarbejdelsen af listerne. Særlig tydeligt bliver dette, når Oslo taber point på manglende privatisering indenfor sundhedsvæsen og uddannelse.

For det tredje har både de populærvidenskabelige rangeringer og GaWCs videnskabelige rangeringer en høj grad af kompleksitet og vanskeligt gennemskuelige metodologier. Med de store datamængder som ligger til grund for rangeringerne, bliver disse

særdeles simplificerede resultater, som i sidste ende risikerer at sige ganske lidt, og dermed er problematiske at benytte til konkrete policy-tiltag. Der kan således stilles spørgsmål ved dataenes validitet. Igen tydeliggøres dette i sammenligningen mellem EIUs vurdering af Oslo og Melbourne. Særligt Monocle giver desuden en mangelfuld metodologisk beskrivelse af særligt de subjektive indikatorer. Det bliver således stort set umuligt, at vurdere hvilke kriterier som vægtlægges.

På baggrund af disse fund rejser der sig således en række nye og interessante spørgsmål. Hvordan kan vi forstå dette billede af Oslo? Kan rangeringerne overhovedet bruges til noget særligt? Hvordan tillægges disse rangeringer betydning? Og endeligt, hvad kan den store opmærksomhed som rangeringerne får betyde for Oslo? Dette er centrale spørgsmål, som vil være udgangspunkt for det afsluttende analysekapitel.

6. Byrangeringernes misforhold: Uoverensstemmelsen mellem indhold og betydning

Som det er gjort klart i forrige analysekapitel, er få og tvivlsomme faktorer, små reelle forskelle på byernes placeringer, komplekse vægtnings- og scoringssystemer og et kosmopolitisk/øvre middelklasseperspektiv med til at så tvivl om byrangeringernes reliabilitet og validitet. Indholdet i rangeringerne virker med andre ord til at være ganske begrænset. Rangeringerne giver dermed ikke et godt grundlag for bypolitik, policyimplementeringer og vurderinger af global konkurrenceevne. I dette kapitel diskuterer jeg hvordan rangeringerne, til trods for disse mangler, får betydning for den konkurrenceprægede bypolitik. Afslutningsvis diskuterer jeg, hvilken betydning geografien som listerne frembringer, kan have for Oslos konkurrenceevne.

6.1 Livskvalitetsrangeringernes indhold: Hvad måles egentlig?

På baggrund af analysen, må man stille spørgsmålstegn ved, hvad livskvalitetsrangeringerne egentlig måler, og hvilken betydning de har i sig selv. Svarene på disse spørgsmål vil variere en smule rangeringerne imellem.

Mercer og EIUs rangeringer fokuserer begge på levevilkår i verdens byer, med henblik på at vurdere denne for medarbejdere som arbejder i store internationale virksomheder, og som udstationeres i forskellige dele af verden i længere perioder. At benytte rangeringerne som et mål for verdens bedste byer at leve i bliver dermed ganske forkert, og stemmer ikke overens med rangeringernes formål. Som jeg har vist, er der således en række problematikker, som knytter sig til spørgsmål om rangeringernes validitet og reliabilitet. Kriterierne som ligger til grund for Mercer og EIUs bedømmelse af verdens byer, levner ikke megen rum for en vurdering af byernes egne særpræg og karakteristika. Mest af alt fokuserer indikatorerne på forhold, som er knyttet til nationalstaten, og forsøger hermed at opfange store overordnede forhold, som i væsentlig grad er med til at begrænse livskvaliteten. I henhold til globaliseringsteorien og verdensbyteorien, som den er præsenteret i denne opgave, må det siges at være et paradoks, at byerne bedømmes ud fra nationalstatslige forhold, eftersom disse teorier netop peger på det urbane niveaus større autonomitet og verdensbyernes løsrivelse fra nationale karakteristika.

Mercer og EIUs rangeringer måler om der er særlige problemer eller udfordringer knyttet til at leve i en given by. Er infrastrukturen moderne og nogenlunde velfungerende vil dette således give topkarakter, til trods for at der stadig kan være store variationer i kvaliteten. Eksempelvis tildeles Oslo og Melbourne begge topkarakter i infrastruktur. Dette

betyder ikke, at infrastrukturen i Oslo og Melbourne er præcis lige god, men er snarere et udtryk for, at den offentlige transport ikke er med til at skabe nævneværdige problemer i dagligdagen for indbyggerne i både Oslo og Melbourne. Det er netop dette perspektiv som kommer til udtryk, når EIU i 2011 skriver, at de 63 højst placerede byer kendetegnes ved få eller ingen udfordringer for beboernes livsstil (jf. citatet i forrige afsnit). For så vidt er EIU og Mercers rangeringer ikke i stand til at opfange nævneværdige forskelle på byer så forskellige som Santiago de Chile og Oslo. Fremfor at blive præsenteret og markedsført som rangeringer for verdens bedste byer og de byer i verden med højest livskvalitet burde Mercer og EIUs rangeringer egentlig blot blive præsenteret som en opdeling af byer uden nævneværdige generelle problemer knyttet til dagligdagen og byer med væsentlig nedsat livskvalitet.

Monocles rangeringer adskiller sig i denne henseende fra Mercer og EIU. Monocle forsøger at undersøge særegne karakteristika ved hver enkelt by, samt forhold som har betydning for indbyggerne selv. Dette er et ganske sympatisk projekt, og selve udgangspunktet tilbyder dermed et større potentiale for at kunne indfange den reelle livskvalitet (i så fald der kan tales om en sådan). Dette potentiale bliver imidlertid gemt i en mangelfuld metodologi, som særligt påvirkes af format og udgiver. Monocle scorer og rangerer ikke byer ud fra systematiske metoder. Det populærvidenskabelige format og udgiverens overordnede mål om at sælge tidsskrifter lader således til at forhindre potentialet i at blive udfoldet. Monocle henvender sig særligt til *den kosmopolitiske klasse*, og dette ligger en tydelig føring på tidsskriftets analyser. Det kosmopolitiske perspektiv er således tydeligt i den høje vægtlægning af arkitektur, kulturelle tilbud og fremadrettet og ikonisk byplanlægning. Hermed glemmes eller negligeres andre gruppers interesser, og Monocle formår dermed ikke at leve op til sin egen ambition om at vurdere byerne på indbyggernes egne præmisser.

Livskvalitetsrangeringerne, som er blevet analyseret i denne opgave, illustrerer således et misforhold mellem indhold og repræsentation som, jævnført med afsnit 3.3, kan føres tilbage til *oprigtigheden, nøjagtigheden og repræsentativiteten* af de data som byrangeringerne producerer. Udgiverne Mercer, Monocle og EIU præsenterer selv deres lister som en opgørelse over de bedste steder at bo og som de byer i verden med højest livskvalitet, men egentlig viser de blot nogle ganske enkle levekårs-tendenser, som intet har med en helhedslig vurdering af livskvalitet at gøre. Præsentationen af rangeringerne og deres reelle indhold stemmer dermed i lille grad overens.

6.2 Livskvalitetsrangeringernes betydning: Hvordan bliver de (alligevel) vigtige for konkurrenceevnen?

I lyset af en konkurrencepræget interurban politik, som har rødder i globalisering af verdensøkonomien og en generel tilslutning til entreprenørpolitik, er det blevet vigtigt at differentiere sig fra sine konkurrenter, og hermed er en række konkurrenceevneforbedrende strategier for den distinkte by blevet almindelige. Det er denne udvikling, som udarbejdelsen og brugen af byrangeringer skal ses som en del af.

At rangere en given ting over en anden bliver først interessant, idet der udspiller sig en konkurrence om noget. De populærvidenskabelige rangeringer viser et styrkeforhold mellem byer baseret på en række livskvalitetsfaktorer. Dette hierarki af byer tillægges først og fremmest stor betydning gennem den høje grad af medieopmærksomhed og promovning, som rangeringerne skaber. Udover at denne opmærksomhed viser, at der er et marked for populærvidenskabelige rangeringer, bør deres store *folkelige appel* nok ligeledes ses som et udtryk for deres evne til at skabe orden i globaliseringens stadig mere komplekse virkelighed. Globaliseringens øgede mobilitet og *overbelastning* af information gør således, at der opstår et behov for enkle og forståelige repræsentationer. Samtidig skaber denne medieopmærksomhed en uvurderlig international promovning (i hvert fald for rangeringernes heldige ”vindere”), som benyttes aktivt både udadtil som stedsmarkedsføringsredskab henvendt til turister, talenter og virksomheder og indadtil som både identitetsopbyggende redskab overfor indbyggerne selv, samt som et legitimeringsgrundlag for den bypolitik som kommunalpolitikere har ført. Billede 1 er et

Billede 1: Monocles byrangering som stedsmarkedsføringsredskab i København

Kilde: eget billede, Nørreport Station, august 2013.

godt eksempel på denne form for markedsføring. Billedet er fra august 2013, og viser en plakat fra metrostationen på Nørreport i København umiddelbart efter Københavns nye førsteplads på Monocle's Most Livable Cities Index.

Et andet eksempel på dette er Overborgmester i København, Frank Jensens udtalelser umiddelbart efter Københavns førsteplads på Monocles rangering i 2008:

København må absolut være verdens bedste by at leve i. Borgerne har nem og direkte adgang til mange grønne områder. Der er gode forhold for cyklister. Den offentlige transport fungerer, og så er det meste af, hvad man skal bruge jo inden for kort afstand af, hvor man bor.²¹

Ifølge McCann (2004a) er listerne med til at præsentere en lille gruppe af byer som universelt ønskværdige. Særligt mediernes repræsentation af listerne er med til at forstærke dette billede, når listerne gengives som store bedrifter og objektive sandheder. Et eksempel på denne type af fremstilling af listernes resultater er at finde i en artikel fra den østrigske nyhedsside news.at, som efter at både Mercer og FN i 2012 i deres årlige livskvalitetsrapporter havde rangeret Wien som nummer et, skriver:

Wien bliver i rapporten (...) rangeret som den mest succesfulde og blomstrende by i verden, og som et forbillede for håndtering af problemer som andre storbyer er konfronteret med²² (egen oversættelse fra tysk).

Disse eksempler er i tråd med McCanns (2004a) og Robinsons (1999) analyser, og viser hvordan livskvalitetsrangeringernes udfald, gennem medier og politikere, tillægges mening og betydning uden nogen form for forbehold overfor de problematiske metodologier og det mangelfulde indhold. Spørgsmål om dataene og listernes *oprigtighed, nøjagtighed* og *repræsentativitet* vurderes ikke kritisk, når medier og politikere forholder sig til listerne. Byrangeringerne som middel er vigtigere end byrangeringerne som indhold.

Udover at få legitimitet gennem medierepræsentationer, får byrangeringerne betydning, idet de bliver en del af flere af de konkurrenceevneforbedrende urbane strategier, som er beskrevet i opgavens teorikapitel. Som vist, indgår livskvalitetsrangeringerne først og fremmest som en del af *den markedsførte by*. At blive udråbt som verdens bedste by, stort set ligegyldig på hvilken baggrund, er således et markedsføringsredskab som de fleste postindustrielle byer vil ønske velkommen med kyshånd, og straks vil benytte i kampen om opmærksomhed og attraktivitet. Byrangeringerne er således med til at give markedsføringskampagnerne et form for "bevis" for, at deres produkt er bedre end andres. Hertil kommer en yderst selektiv medieopmærksomhed og brug af rangeringerne. Et dansk studie af Csaba & Stöber (2011) viser således, hvordan Københavns førsteplads i Monocles rangering i 2008 skabte en enorm bevågenhed fra både medier og politikere. I løbet af to måneder (juni og juli) blev sagen således nævnt 70 gange i den skrevne danske presse,

²¹ <http://www.aok.dk/byliv/er-koebenhavn-verdens-bedste-storby> (10.06.2013)

²² <http://www.news.at/a/un-habitat-ranking-wien-beste-stadt-der-welt> (10.06.2013)

heriblandt et langt interview med Monocles chefredaktør Tyler Brûlé i den landsdækkende avis *Politiken*. Selvsamme Tyler Brûlé blev desuden, af Københavns Overborgmester, inviteret til reception i Københavns Rådhus og gadefestival på Rådhuspladsen arrangeret for indbyggerne i ”verdens bedste by”. Året efter rykkede København ned som nummer to på listen, hvilket blot blev nævnt i fem små artikler (Csaba & Stöber 2011: 16). Csaba & Stöbers studie af København er således et godt eksempel på, hvordan succeshistorierne benyttes til bypromovering. Tyler Brûlé har også af flere omgange besøgt Oslo, bl.a. i 2009 i forbindelse med en konference omhandlende *Ny norsk arkitekturpolitik* arrangeret af Norsk Arkitektur- og Designcenter i Oslo²³. Tyler Brûlés mange gæsteoptrædener og foredrag verden over er gode eksempler på, hvordan Monocles udgivelser gives legitimitet, ikke blot gennem medier, men også af politikere, arkitekter, planlæggere og andre fagfolk.

Mercer, Monocle og EIUs rangeringer er desuden enkle at inkludere i strategier hvor der satses på *det menneskelige klima* og *den kreative by*. Betydningen af rangeringernes hierarki for den kreative by skal først og fremmest ses på baggrund af Floridas (2005) teorier om den kreative klasse. Eftersom at Floridas teorier bygger på en forståelse af, at det er virksomhederne som jagter talenterne og ikke omvendt, og at talenterne vil søge mod kreative, tolerante, innovative og spændende bymiljøer, er denne type af rangeringer blevet et betydeligt økonomisk konkurrenceparameter i kampen om den globale og mobile arbejdsstyrke. De livskvalitetsfokuserede byrangeringer kvantificerer ellers bløde værdier, som tidligere har været vanskelige at overføre til den økonomiske sfære. Igennem rangeringernes scoringssystem bliver det imidlertid muliggjort at benytte det vage begreb om livskvalitet som ”assets for economic competition” (McCann 2007: 190). Rangeringerne udpeger en række byer som sætter livskvalitet og det menneskelige klima i første række, og disse byer bliver således promoveret som særligt interessante for den kreative klasse. Ud fra et sådan perspektiv har livskvalitetsrangeringerne derfor stor betydning for en bys evne til at konkurrere om såvel veluddannet arbejdskraft som erhvervsliv, turisme og investeringer.

Som analysen har vist, bliver dette imidlertid kun muliggjort på grund af en snæver forståelse af livstil og livskvalitet, som vanskeligt kan siges at afspejle egentlige forhold. Hertil kommer den store måleusikkerhed, som er forbundet med rangeringerne, samt et lille udvalg af faktorer, som ydermere bidrager til at gøre rangeringernes livskvalitetsbegreb indholdsmæssigt begrænset.

²³ http://www.osloby.no/article203917_2.ece (13.08.2013)

Kulturbyen og *den ikoniske by* bliver ofte strategierne, som gør det muligt at komme ind på listerne, og som giver den første opmærksomhed på byen. Som det fremgår af analysen gælder dette særligt for Monocles rangering, og kommer blandt andet til udtryk i beskrivelserne af Oslo og København. Dette er desuden en strategi som tydeligt forfølges i Oslo hvor beslutningen om at flytte Munchmuseet til det nye Lambda-byggeri i Bjørvika, samt det nye nationalmuseum ved Vestbanen, sammen med Operaen og Astrup Fernley museet, skal være med til at gøre området omkring Oslo havn til en international kulturattraktion. I et indslag i Dagsrevyen på NRK d. 06.06.2013²⁴ og i rapporter fra Nasjonalmuseet og Hovedorganisasjonen Virke (branchefællesskab for norske turistvirksomheder) fremgår det, at ønsket er at skabe en *Bilbao-effekt* for Oslo. ”Målet er at kulturbyggene skal gjøre det samme for Oslo som Guggenheim-museet gjorde for Bilbao i Spania”²⁵, og det påstås, at disse kulturbyggerier ”vil skabe positive økonomiske ringvirkninger” (Hovedorganisasjonen Virke 2012: 4). Kulturbyen og den ikoniske by er således en strategi, som Oslo har valgt at følge, stort set uden kritiske vurderinger af potentielle negative virkninger og disse strategiers omdiskuterede økonomiske effekter. Denne entreprenørpolitiske strategi fremhæves således ukritisk som havende *trickle-down-effekter* for hele Oslos befolkning.

En god placering på en af disse rangeringer kan dermed understøtte lokale entreprenørpolitiske vækststrategier samt øge indbyggernes generelle stolthed ved byen. På den anden side kan en dårlig rangering påvirke den lokale økonomi, fornærme indbyggerne, og provokere lokalpolitikere. Byrangeringernes repræsentationer kan således indirekte have stor betydning for storbyernes internationale konkurrenceevne.

6.3 Økonomi og internationale forbindelser: Hvad måler GaWC?

GaWCs forskningsarbejde har været med til at give empirisk indsigt i den store verdensbyforskning, som tidligere har været baseret på teoretiske antagelser (jf. *the dirty little secret of worldcity literature*). Men hvad er det egentlig forskningsprojektet undersøger, og hvilken betydning har deres økonomiske rangeringer? GaWC fortæller både hvilke byer som har højest andel af avancerede servicetjenester, samt hvor de mest betydningsfulde kontrolfunktioner er lokaliseret. Gennem min analyse har jeg vist, hvordan den empiriske forskning har været med til at bekræfte antagelsen om de tre store globaliseringsarenaer; Nordamerika, Vesteuropa og Sydøstasien. Forestillingen om at toppen af det urbane hierarki

²⁴ <http://tv.nrk.no/serie/dagsrevyen/nafa19060613/06-06-2013#t=27m26s> (09.07.2013).

²⁵ <http://www.nrk.no/kultur-og-underholdning/1.11065887> (09.07.2013)

udgøres af New York, London, Tokyo og Paris er ligeledes blevet bekræftet. Herudover er verdensbyernes ujævne rumlige geografi blevet tydeliggjort. Til trods for at disse sammenhænge tidligere har manglet empirisk forskningsarbejde, er disse resultater imidlertid ikke overraskende. De skandinaviske byers globale indflydelse har været mindre studerede, og resultaterne her er derfor særligt interessante.

Ifølge GaWCs arbejde er Oslo i løbet af de sidste 10-15 år steget i global betydning, og er dermed kravlet opad i det urbane økonomiske hierarki. Af GaWCs forskningsarbejde fremgår det at Oslo særligt har opnået denne position ved at besidde centrale funktioner indenfor regnskab/revision, advokatvirksomhed/jura og til dels konsulentarbejde.

Til trods for at GaWCs rangeringer helt sikkert er langt mere indholdsrige end livskvalitetsrangeringer, kan flere af de centrale kritikker og fund fra arbejdet med disse også overføres til GaWCs arbejde og dets betydning for byudviklingen. Ligesom livskvalitetsrangeringerne præsenterer en snæver forståelse af livskvalitetsbegrebet, er også GaWCs tilgang til globalisering ganske snæver. Til trods for det store geografiske udgangspunkt for arbejdet repræsenterer GaWC en snæver tilgang til globalisering, som fokuserer på store centre og virksomheder, hvilket er med til at begrænse globalisering til et spørgsmål om private virksomheder og deres magtrelationer og netværk. Det er netop dette Smith (2001) kritiserer for at være en objektivistisk tilgang til studiet af byer, og som både Robinson (2005) og McCann (2004b) viser, er denne tilgang med til at negligere forskellige og alternative former for globalisering. Globalisering foregår ikke blot i de store økonomiske magtcentre, men har også omfattende og anderledes konsekvenser for mindre byer, steder og regioner.

For at give GaWCs rangeringer større mening og betydning er der behov for et større kvalitativt arbejde, som kan være med til at forklare betydningen af disse hierarkier, og som har mulighed for at indfange globaliseringens forskelligartede og mangfoldige udtryk. Herunder hvordan lokale karakteristika såsom historicitet, nationale kendetegn og politiske forhold er med til at påvirke byernes lokale udvikling og deres relationer, forbundenhed og magtforhold til andre byer. Et eksempel på et sådan arbejde er Doreen Masseys (2007) *World City* hvori globaliseringens konsekvenser for London netop studeres i en sådan optik. Der ligger således en stor mulighed for verdensbyforskningen i at knytte disse perspektiver sammen.

Det kan på denne baggrund have en række konsekvenser, hvis verdensbyrangeringerne og det urbane hierarki tillægges for stor betydning, og uden videre

analyse benyttes som grundlag for policy implementeringer. Særligt for byer længere nede i hierarkiet, af Taylor et al. (2002b) omtalt som "wannabe world cities", som stiler efter at stige i international anerkendelse, er der en stor risiko forbundet med dette. For det første er dette hierarkiske perspektiv med til at forstærke en konkurrencepræget tilgang til byudvikling. Byrangeringer er med til at *stimulere* til et fokus på komparative konkurrencefordele og et fokus som går på tværs/imellem byerne i stedet for indad i byerne selv. Det komparative perspektiv er hentet fra konkurrence mellem virksomheder, hvor det muligvis har sin berettigelse, men for bystyrer som først og fremmest har sine egne indbygges interesser at tænke på, får dette perspektiv en række uheldige konsekvenser. Som jeg har vist, er dette for det første en svag form for konkurrence, som ikke er vedvarig, og som let kan kopieres (jf. særligt Jessop 1998, og Turok 2004, 2005). Denne konkurrence legitimeres på baggrund af en tanke om *trickle down-effekter* og at økonomisk vækst i enkelte sektorer, på sigt vil komme alle byens indbyggere til gode. Som jeg har vist, er disse argumenter imidlertid stærkt kritiseret i litteraturen (særligt Leitner & Sheppars 1998 og Harvey 1989, 2000). En af teserne om formering af verdensbyer og globale byer er netop at der opstår en indre polarisering, hvor de lavest betalte arbejderes levkår ikke hæves betydeligt af denne udvikling - nærmere tværtimod.

6.4 Byrangeringernes mulige betydning for Oslo

Til trods for de forskellige udgangspunkter for Mercers, Monocles, EIUs og GaWCs rangeringer har udarbejdelsen og brugen af disse en række fælles konsekvenser for byudviklingen. Rangeringerne tilbyder alle en snæver forståelse af komplekse virkeligheder, og bør derfor ikke blindt tages for gode varer. Rangeringerne har for så vidt ikke stor betydning i sig selv, men når de af medier, fagfolk og politikere bliver behandlet som sandheder og på forskelligvis inddrages i konkurrenceevneforbedrende strategier, kan de få stor betydning for den generelle byudvikling. Rangeringerne bliver på denne måde endnu et middel i kampen om økonomisk gevinst, som er attraktiv fordi den supplerer flere af de eksisterende og alment udbredte strategier. De bliver en form for indholdsløse metabeskrivelser, som er med til at legitimere videre entreprenørpolitiske tiltag enten for at fastholde den høje placering eller for at komme ind på listen og blive bemærket. Som bypolitisk redskab er indholdet dermed ikke så vigtigt som selve brugen af disse.

Et vigtigt formål med denne opgave har været at beskrive det misforhold, som lader til at foreligge mellem betydning og indhold af disse byrangeringer, samt at vise hvordan dette får indvirkning på bypolitikken. Byrangeringerne indskriver sig i en storbyudvikling,

som i større grad end nogensinde, er styret af mål om international opmærksomhed og anerkendelse, en udvikling hvor udtryk ofte er vigtigere end indhold. Ligesom den globale og ikoniske arkitektur er blevet kritiseret for at virke fremmedgørende og negligerende overfor mangfoldighed og forskellighed (eksempelvis Faulconbridge 2009), er der en fare for, at byernes reelle indhold glemmes i denne abstrakte tilgang til forståelsen af byer, hvor så sammensatte begreber som livskvalitet og økonomisk netværksmagt forsøges scores, kvantificeret og sammenlignes. I stedet for disse abstrakte tilgange til studiet af byer bør de enkelte byer bringes tilbage som fokus for både økonomiske forbedringer og livskvalitet.

Så hvad kan vi på denne baggrund sige om *Oslos position i verden*, og hvilken betydning har den geografi som beskrives i rangeringerne for Oslo? Indholdsmæssigt bør vi ikke være udprægede bekymrede for den reelle livskvalitet i Oslo. For det første er der en tendens til, at rangeringerne ikke opfanger velfærdsstatens goder, og dermed er der en række essentielle karakteristika, som Oslo ikke belønnes for. For det andet scorer Oslo lavt på nogle kriterier, som ikke nødvendigvis er vigtige for den store del af befolkningen. Dette skyldes mest af alt at rangeringerne orienterer sig mod den højtuddannede del af befolkningen. Når eksempelvis Monocle efterlyser mere satsning på arkitektur og kulturbyggerier i Oslo, er det klart at dette blot vil forbedre livskvaliteten for visse grupper af befolkningen. I denne opgaves teoretiske rammeværk hævdes det sågar, at dette kan påvirke *serviceklassens* livskvalitet negativ, ved at velfærdsinitiativer erstattes af dyr kultur henvendt til en begrænset del af befolkningen. Det umiddelbare indtryk som listerne giver – at Oslos livskvalitet er markant dårligere end Stockholm, København og Helsinkis – er, ud fra min analyse, ikke en troværdig repræsentation.

En central del af denne opgave har dog været at vise, at betydningen af at score lavt på disse rangeringer ikke blot kan tilskrives rangeringernes konkrete indhold. I og med at byrangeringerne er blevet en såpas betydningsfuld repræsentation af verdens *førende* byer, kan Oslos fravær i toppen af listerne have indvirkning på byens generelle konkurrenceevne. Det er klart at den *buzz* og internationale promovring, som eksempelvis København oplever i kølvandet af Monocles kåringer, er med til at øge byens internationale attraktivitet. Som det er vist, smeder København mens jernet er varmt, og benytter denne lejlighed til promovring, for alt hvad den er værd. Oslo havde helt sikkert ageret på samme måde, men må i stedet søge denne opmærksomhed på anden hvis (for eksempel ved at afholde vinter-OL). Oslos store kultursatsning, som er beskrevet tidligere, gøres naturligvis ikke med direkte henblik på at rykke frem på byrangeringerne, men perspektivet om konkurrencedygtighed og

international opmærksomhed er vigtige bevæggrunde for dette, og satsningerne legitimeres gerne gennem dette perspektiv. Internationale byrangeringer er blot en lille del af begrebet om urban konkurrencedygtighed, og deres påvirkning på konkurrencedygtigheden er primært indirekte, og går gennem medier, politikere og fagfolks repræsentationer. Denne indirekte betydning bliver dog betragtelig, når den ses i sammenhæng med overordnede processer indenfor storbykonkurrence, entreprenørpolitik og strategisk byudvikling. Dårlige eller blot neutrale repræsentationer af Oslo på denne type af rangeringer kan derfor være med til at forværre Oslos relative konkurrenceevne til de øvrige skandinaviske hovedstæder samt bidrage til at rette søgelyset på visse livskvalitetsindikatorer og tiltag, som særligt retter sig mod den veluddannede middelklasse.

7. Konklusion

Jeg har i denne opgave studeret Oslos position i verden, som den fremstilles gennem centrale internationale byrangeringer. Hensigten med dette har været at undersøge grundende til disse fremstillinger af Oslo, samt at diskutere hvilken betydning disse repræsentationer kan tillægges. For at gøre dette har jeg analyseret Oslo og de skandinaviske hovedstæders placeringer og scorer over tid på fire fremtrædende rangeringer. På grundlag af dette har jeg diskuteret indholdet i rangeringerne, sat i forhold til den betydning og legitimitet som rangeringernes resultater tillægges af politikere, medier, fagfolk og den generelle offentlighed.

Det er klart, at listernes udtryk og betydning kan studeres fra alternative ståsteder og synsvinkler. Jeg har imidlertid valgt den tilgang, som jeg har følt har været mest frugtbar med henblik på at besvare mine tre problemstillinger. I dette afsluttende kapitel knytter jeg mine fund til mine problemstillinger. Afslutningsvis diskuterer jeg relevansen af disse fund for samfundsgeografisk forskning.

7.1 På hvilken baggrund kan der tales om et internationalt urbant hierarki?

Jeg har, for at forklare den nyvundne interesse i arbejdet med at opstille internationale urbane hierarkier, taget udgangspunkt i globaliserings- og verdensbyteori samt perspektiver på storbykonkurrence og entreprenørpolitik. Dette teoretiske rammeværk tilbyder en tilgang til studiet af byrangeringer, som tager afsæt i, at gennemgribende strukturelle forandringer, som blev startet i begyndelsen af 1970'erne, har skabt nye konkurrencemæssige fordele for byer. Globalisering af verdensøkonomien har ført til større autonomitet for bystyrelser, samtidig med at en række kapitalgoder såsom finans, pengekapital, virksomhedsetablering, turister og veluddannet arbejdskraft er blevet mere mobil og international. Dette har været med til at skabe en international bykonkurrence, som på den ene side har ført til større usikkerhed for storbyernes økonomiske fundament, men samtidig har været med til at skabe en række nye muligheder, hvor der gennem tiltrækning af virksomheder, turister og veluddannet arbejdskraft kan opnås vedvarende økonomiske resultater.

Globalisering af verdensøkonomien har været med til at skabe et nyt globalt hierarki af byer, hvor verdensbyer og globale byer agerer som fysiske knudepunkter for den mobile og udflydende globale økonomi. Verdensbyer er steget i betydning, og er blevet afgørende for økonomisk udvikling. Samtidig er disse i stigende grad blevet afkoblet den lokale, regionale og nationale geografi for i stedet at knyttes til internationale netværk bygget op omkring økonomiske processer. Dette har betydet, at en ganske lille territorial del af verden

er steget i betydning, mens tidligere industrielle centre er blevet ekskluderet fra disse netværk.

Bykonkurrence og entreprenørpolitik kan ses som et svar på både den usikkerhed og de muligheder, som den økonomiske globalisering har medført. Industri- og fremstillingsvirksomheder er, i verdensbyerne og de globale byer, blevet erstattet af finansvirksomheder, specialiserede servicevirksomheder og innovations- og forskningscentre. Verdensbyer og globale byer er blevet de primære globaliseringsarenaer, idet de: 1) besidder agglomerationsfordele for ledende virksomheder, 2) er blevet kontrol- og kommandopunkter for verdensøkonomien, 3) besidder den nødvendige infrastruktur til at understøtte den globale økonomi og 4) tilbyder spændende, kulturelle og tolerante bymiljøer, som særligt efterspørges af den kreative og veluddannede arbejdsstyrke. Dette har været med til at skabe en bypolitik, som aktivt forsøger at tiltrække og fremme vækst indenfor disse sektorer. Byrangeringerne er med til at sætte fokus på det menneskelige klima, de angiver hvilke byer som er økonomiske vigtige, og de er med til at promovere en særlig gruppe af byer. Byrangeringer er dermed blevet et middel, som kan benyttes i flere entreprenørpolitiske strategier i kampen om at øge den globale økonomiske betydning.

7.2 Hvordan placeres Oslo på centrale videnskabelige og populærvideenskabelige byrangeringer, og hvordan kan Oslos position forklares?

Toppen af både *Mercer's Quality of Living Survey*, *Monocle's Most Livable Cities Index*, *The Economist Intelligence Unit's (EIU) Global Livability Report* og *Globalization and World Cities Research Networks (GaWC) The World According to GaWC* domineres af en lille og ganske homogen gruppe af byer. Denne lille gruppe af *vinderbyer* repræsenterer en ujævn rumlig geografi idet blot et lille geografisk udsnit af verden er repræsenteret. De tre populærvideenskabelige rangeringer domineres af Vesteuropa og den engelsktalende verden, mens de tre store globaliseringsarenaer, hhv. Nordamerika, Vesteuropa og Sydøstasien, er særligt fremtrædende i GaWCs rangeringer.

Oslo er ikke en vinderby, når verdens bedste og mest *livable* byer skal kåres. Mercer, Monocle og EIU placerer alle Oslo langt udenfor top ti på deres rangeringer, og udråber samtidig Oslo til at være den skandinaviske hovedstad med dårligst livskvalitet både over tid og i dag. Både Oslos scorere og placeringer har været stabile på Mercer og EIUs rangeringer, over den 6-8 årige periode, som er blevet analyseret. Oslo har blot været en del af Monocles liste to gange, og har ikke været på listen siden 2010. Imidlertid har min analyse vist, at

forskellene på scorerne til de andre skandinaviske byer er ganske små. GaWC præsenterer i stigende grad Oslo som en international økonomisk aktør, som siden 1998 er steget i global betydning. Særligt indenfor avancerede servicetjenester såsom regnskab/revision og advokatvirksomhed/jura er Oslo blevet betydningsfuld.

Gennem indgående analyse af hver enkelt rangering har jeg undersøgt mulige forklaringer på Oslos position. Byrangeringerne peger generelt på få konkrete grunde til placeringerne, og flere af de indikatorer som trækker ned på Oslos scorer, må siges at være kontroversielle i en velfærdsstatsoptik. Min analyse har derfor hovedsageligt fokuseret på metodologiske forklaringer på rangeringernes konkrete udfald. Med en kritisk tilgang til byrangeringerne har jeg således vist tydelige begrænsninger ved de fire rangeringer. For de populærvidenskabelige rangeringers vedkommende er særligt tre aspekter blevet tydeliggjort.

For det første viser analysen af Mercer og EIUs rangeringer, at der er små reelle forskelle i byernes scorer, og at afvigelserne imellem byerne derfor overdrives når de rangeres. Blot små ændringer i den metodiske tilnærmelse vil kunne ændre radikalt på byernes scorer og de derudfra fastsatte rangeringer.

For det andet har analysen vist, at flere af de inkluderede kriterier er tvivlsomme som indikatorer for livskvalitet. Med en høj grad af kvalitative indikatorer, som er baseret på mere eller mindre subjektive vurderinger fra lokale eksperter og analytikere, bliver rangeringerne vanskelige at gennemskue og efterprøve. Hertil kommer, at udvalget af indikatorer altid vil være begrænset, og aldrig vil kunne opsamle alle aspekter af så sammensatte begreber som livskvalitet og det bedste sted at bo. Rangeringernes reliabilitet og validitet kan dermed kritiseres. De populærvidenskabelige rangeringers indikatorer repræsenterer desuden et udpræget kosmopolitisk- og/eller øvre middelklasseperspektiv. På denne måde bidrager livskvalitetsrangeringerne til at videreføre et neoliberalistisk og entreprenørpolitisk perspektiv på byudvikling og livskvalitet. Der kan derfor stilles spørgsmålstegn ved, om listerne overhovedet kan påstå sig rettigheden til at udpege *verdens bedste byer*.

For det tredje har både de populærvidenskabelige rangeringer og GaWCs videnskabelige rangeringer en høj grad af kompleksitet og vanskeligt gennemskuelige metodologier. Med de store datamængder som ligger til grund for rangeringerne, bliver disse særdeles simplificerede resultater, som i sidste ende risikerer at sige ganske lidt og være vanskelige at benytte til konkrete policy-tiltag.

På baggrund af min analyse kan Oslos position dermed primært forklares ud fra rangeringernes metodologiske tilnærmelser og i mindre grad på baggrund af konkrete mangler og karaktertræk ved byen.

7.3 Hvad kan disse rangeringer betyde for Oslos bypolitik og internationale konkurrenceevne?

Mercer, Monocle og EIUs rangeringer præsenteres som kåringer af verdens bedste byer og de byer i verden med den bedste livskvalitet. Mercer og EIUs metodologi vurderer egentlig blot, om der er nævneværdige generelle problemer knyttet til dagligdagen i byerne. Monocles rangering har potentiale til at opfange særegne karakteristika for hver enkelt by, men mangel på systematiske metoder, samt formatet for udgivelsen, er desværre med til at forhindre dette. På denne baggrund kan der tales om et misforhold mellem indhold og repræsentation. Det reelle indhold i rangeringerne giver ikke et godt grundlag for bypolitik, policy-implemteringer og vurderinger af global konkurrenceevne. Imidlertid vurderes rangeringernes *oprigtighed, nøjagtighed og repræsentativitet* ikke kritisk når medier og politikere forholder sig til listerne. Byrangeringerne som middel lader til at være vigtigere end byrangeringerne som indhold. Dette sker, idet rangeringernes fokus og repræsentationer supplerer flere af de eksisterende og alment udbredte konkurrenceevneforbedrende strategier. Særligt strategierne den markedsførte by, den kreative by og kulturbyen er med til at forstærke byrangeringernes betydning.

Oslos position som den skandinaviske by med dårligst livskvalitet er ikke problematisk med henblik på det indholdsmæssige. Rangeringerne giver et dårligt belæg for at beskrive den reelle livskvalitet i Oslo og andre byer. Imidlertid kan effekten af disse rangeringer indirekte have betydning for Oslos konkurrenceevne idet rangeringernes resultater, gennem deres betydning for entreprenørpolitiske strategier, er betydelige. Rangeringerne er således med til at øge den generelle stolthed ved byen, samt virker som et middel til at tiltrække; turisme, veluddannet arbejdskraft, investeringer og virksomheder.

7.4 Studiets begrænsninger, fundenes relevans og videre forskning

Professor ved Universitet i Oslo, Terje Wessel holdte i 2011 et foredrag omhandlende Oslos plads, rolle og udvikling i et globalt bysystem, som har været med til at inspirere til udarbejdelsen af denne opgave. Som nævnt i metodekapitlet har jeg imidlertid ikke fundet eksempler på tidligere norske studier, som systematisk har kortlagt Oslos placering på internationale byrangeringer. Andre steder såsom Australien, USA, Danmark og Singapore har der været mere fokus på dette tema. Imidlertid er der ingen af disse studier, som viser

ligheder og forskelle på netop disse fire rangeringer, og betydningen af disse er ikke blevet analyseret i forhold til perspektiver på storbykonkurrence. Denne opgaves fund kan således være nyttig både for videre forskning på entreprenørpolitik og storbykonkurrence samt på empirisk forskning indenfor byrangeringer og repræsentationer og konceptualiseringer af byers livskvalitet.

Studiet har været baseret på prækonstruerede data, som er blevet analyseret og studeret kritisk på baggrund af et teoretisk og videnskabsteoretisk ståsted. Det er klart, at det empiriske grundlag lægger en hvis styring på, hvilken type af spørgsmål som kan undersøges. Datagrundlaget for denne opgave tillader mig blot at komme med teoretiske vurderinger af byrangeringernes betydning for Oslos og andre byers internationale konkurrenceevne. For at vurdere mulige betydninger af byrangeringers udfald for Oslos bypolitik har jeg suppleret disse teoretiske betragtninger med eksempler fra aviser, rapporter og videnskabelige studier. Videre forskning ville kunne bygge videre på dette fundament og eksempelvis forsøge at analysere byrangeringernes betydning på baggrund af kvalitative interviews med politikere og planlæggere i Oslo.

8. Litteraturliste

- Alderson, A. S. & Beckfield, J. (2004). Power and Position in the World City System, *American Journal of Sociology*, Vol. 109, No. 4. 811-851.
- Amin, A. (red.) (1994). *Post-Fordism: A reader*, Blackwell Publishing, Oxford
- Amin, A. & Thrift, N. (1992). Neo-Marshallian Nodes in Global Networks, *International Journal of Urban and Regional Research*, Vol. 16, Issue 4. 571-587.
- Ashworth, G.J. & Voogd, H. (1990). *Selling the City: Marketing Approaches in Public Sector Urban Planning*, Belhaven, London.
- Austin, P. (2005). *Osloregionens muligheter for næringsutvikling i et internasjonalt perspektiv*, Asplan Analyse, Sandvika.
- Beaverstock, J.V., Taylor B.J & Smith, R. G. (1999). A roster of world cities, *Cities*, Vol. 16, No. 6. 445-458.
- Brenner, N. (1998). Global cities, glocal states: Global city formation and state territorial restructuring in contemporary Europe, *Review of International Political Economy*, Nr. 5. 1-37.
- Casey, N. (2011). International City Comparisons, *Melbourne City Research*, City of Melbourne, tilgjengelig online via www.melbourne.vic.gov.au
- Cloke P., Cook, I, Crang, P., Goodwin, M., Painter, J. & Philo, C. (2010). *Practising Human Geography*, Sage Publications, London.
- Cohen, R.B. (1981). The New International Division of Labour, Multinational Corporations and Urban Hierarchy, i Dear, M. & Scott, A. J. (eds), *Urbanization and Urban Planning in Capitalist Society*, London & New York, Methuen. 287-315.
- Csaba, F. F. & Stöber, B. (2011). "Copenhagen is hot, Denmark is not". On the authority and role of place brand image rankings. *Creative Encounters Working Paper, Copenhagen Business School*, tilgjengelig online via http://kastoria.teikoz.gr/prmarketingmaster/PublicRelationsStrategies/files/2012/12/19-2011_Place-brand-image-rankings-Copenhagen-is-hot-Denmark-is-not.pdf
- Dicken, P. (2011). *Global Shift. Mapping the Changing Contours of the World Economy*. 6. Udgave, Sage Publications Ltd, London.
- Faulconbridge, J. R. (2009). The Regulation of Design in Global Architecture Firms: Embedding and Emplacing Buildings, *Urban Studies*, Vol. 46, No. 12. 2537-2554.
- Florida, R. (2005). *Den Kreative Klasse – og hvordan den forandrer arbejdet, fritid, samfund og hverdagsliv*, 1. udgave, Klim, Århus
- Friedmann, J. (1986). The World City Hypothesis. *Development and Change*, Vol. 17, Issue 1. 69-83.
- (1995). Where we stand: a decade of world city research, i Knox, P. L. & Taylor, P. J. *World Cities in a Worldsystem*, Cambridge University Press, Cambridge. 21-44.
- Gordon, I. & Buck, N. (2005). Introduction: Cities in the New Conventional Wisdom, i Buck, N., Gordon, I., Harding, A. & Turok, I. *Changing Cities. Rethinking Urban Competitiveness, Cohesion and Governance*, Palgrave Macmillian, New York. 1-21.
- Gomez, M. V. (1998). Reflective Images: The Case of Urban Regeneration in Glasgow and Bilbao, *International Journal of Urban and Regional Research*, Vol. 22. 106-121.
- Gomez, M. V. & González, S. (2001). A Reply to Beatriz Plaza's "The Guggenheim-Bilbao Museum Effect", *International Journal of Urban and Regional Research*, Vol. 25, Issue 4. 898-900.
- Gospodini, A. (2002). European Cities in Competition and the New 'Uses' of Urban Design, *Journal of Urban Design*, Vol. 7, No. 1. 59-73.

- Halloway, A. & Wajzer, C. (2008). Improving City Performance through Benchmarking, In *International Cities Town Centres & Communities Society Conference, Sydney, October*.
- Harvey, D. (1989). From Managerialism to Entrepreneurialism: The Transformation in Urban Governance in Late Capitalism, *Geografiske Annaler, Series B, Human Geography*. 3-17.
- (2000). *Spaces of Hope*, Edinburgh University Press, Edinburgh.
- Hill, R. C. & Kim, J. W. (2000). Global Cities and Development States: New York, Tokyo and Seoul, *Urban Studies, Vol. 37*. 2167-2195.
- Holcomb, B. (1994). City Make-overs: Marketing the Post-industrial City, i Gold, J. R. & Ward, S. V., *Place Promotion: The Use of Publicity and Marketing to Sell Towns and Regions*, John Wiley & Sons Ltd. 115-132.
- Hovedorganisasjonen Virke (2012). *Nytt Nasjonalmuseum – økonomiske ringvirkninger og potensial*, tilgjengelig online via http://www.virke.no/talloganalyse/Documents/Ringvirkninger%20av%20nytt%20nasjonalmuseum%20Rapport_web.pdf
- Jessop, B. (1998). The Narrative of Enterprise and the Enterprise of Narrative: Place Marketing and the Entrepreneurial City, i Hall, T. & Hubbard, P. (red.) *The Entrepreneurial City. Geographies of Politics, Regime and Representation*, John Wiley & Sons, Chichester, New York. 77-99.
- (2002). *The Future of the Capitalist State*, Polity Press, Cambridge.
- Leinter, H. & Sheppard, E. (1998). Economic Uncertainty, Inter-Urban Competition and the Efficacy of Entrepreneurialism, i Hall, T. & Hubbard, P. *The Entrepreneurial City: Geographies of Politics, Regime and Representation*, Wiley, Chichester. 285-319.
- Ley, A. & Newton, P. (2010). Creating and Sustaining Liveable Cities, i Kallidaikurichi, S. (red.) og Yuen, B. (red.) *Developing Living Cities. From Analysis to Action*, World Scientific Publishing, Singapore.
- Lund Hansen, A., Thor Andersen, H & Clark, E. (2001), Creative Copenhagen: Globalization, Urban Governance and Social Change, *European Planning Studies, Vol. 9, No. 7*. 851-869.
- Massey, D. (2007). *World City*, Polity Press, Cambridge.
- McCann, E. J., (2004a). 'Best Places': Interurban Competition, Quality of Life and Popular Media Discourse, *Urban Studies, Vol. 41, No. 10*. 1909-1929.
- (2004b). Urban Political Economy Beyond the 'Global City', *Urban Studies, Vol. 41, No. 12*. 2315-2333.
- (2007). Inequality and Politics in the Creative City-Region: Questions of Livability and State Strategy, *International Journal of Urban and Regional Research, Vol. 31, No. 1*. 188-196.
- Monocle – A Briefing on Global Affairs, Business, Culture & Design. (2007). The best places to call home, *Issue 5, Volume 1, juli/august*.
- (2008). Are you resident in the world's top livable city?, *Issue 15, Volume 2, juli/august*.
- (2009). Where to live and work? The Most Livable Cities Index, *Issue 25, Volume 3, juli/august*.
- (2010). Where would you rather live: A cosy capital or a chaotic cosmopolis?, *Issue 35, Volume 4, juli/august*.
- (2011). What does it take to make a city both livable and lively?, *Issue 45, Volume 5, juli/august*.
- (2012). The rules of attraction: What makes a city liveable and loveable?, *Issue 55, Volume 6, juli/august*.

- (2013). Our 25 cities for living, working, late nights and fresh starts, *Issue 64, Volume 7, juli/august*.
- Neumann, W. L., (2006). *Social Research Methods: Qualitative and Quantitative Approaches*, 6. edition, Pearson Education, Inc., Boston.
- Ni, P., Taylor, P. J. & Derudder, B. (2011). The Global City Process Score, i Taylor, P. J., Ni, P., Derudder, B., Hoyler, M., Huang, J. & Witlox, F. *Global Urban Analysis. A Survey of Cities in Globalization*, Earthscan Ltd., London. 48-55.
- Okulicz-Kozaryn, A. (2013). City Life: Rankings (Livability) Versus Perceptions (Satisfaction), *Social Indicators Research, Vol. 110, Issue 2*. 433-451.
- Oslo Kommune. (2008). Oslo mot 2025, *Kommuneplan 2008*, Oslo.
- (2011). Oslotrender 2011. *Vedlegg til høringutkast til planstrategi og planprogram for Kommuneplan 2013*. Byrådsavdeling for finans og næring.
- Peck, J. (2005). Struggling With the Creative Class. *International Journal of Urban and Regional Research, Vol. 29, No. 4*. 740-770.
- Plaza, B. (1999). The Guggenheim-Bilbao Museum Effect: A Reply to Maria V. Gomez' "Reflective Images: The Case of Urban Regeneration in Glasgow and Bilbao", *International Journal of Urban and Regional Research, Vol. 23*. 589-592.
- (2006). The Return on Investment of the Guggenheim Museum Bilbao, *International Journal of Urban and Regional Research, Vol. 30, Issue 2*. 452-467.
- Pløger, J. (2010). Contested Urbanism: Struggles about Representation, *Space and Polity, Vol. 14, No. 2*. 143-165.
- Porter, M. E. (1998). Clusters and The New Economics of Competition, *Harvard Business Review*. 77-90.
- Ragin, C. C. & Amoroso, L. M. (2011). *Constructing Social Research: The Unity and Diversity of Method*, Second Edition, Pine Forge Press, Thousand Oaks, California.
- Robinson, J. (2005). Urban Geography: world cities or a world of cities?, *Progress in Human Geography, Vol. 29, No. 6*. 757-765.
- Rogerson, J. R. (1999). Quality of Life and City Competitiveness, *Urban Studies, Vol. 36, No. 5-6*. 969-985.
- Sassen, S. (1994). *Cities in a World Economy*, Thousand Oaks, Calif.: Pine Forge Press.
- (2001). *The Global City. New York, London, Tokyo*, Princeton University Press, Princeton.
- (2002). *Global Networks, Linked Cities*, Routledge, New York.
- Scott, A. J. (red.) (2001). *Global City Regions. Trends, Theory, Policy*. Oxford University Press, Oxford.
- Short, J. R., Kim, Y., Kuus, M. & Wells, H. (1996). The Dirty Little Secret of World Cities Research: Data Problems in Comparative Analysis, *International Journal of Urban and Regional Research, Vol. 20, Issue 4*. 697-717.
- Smith, M. S. (2001). The Global Cities Discourse: A Return to the Master Narrative?, i Brenner, N & Keil, R (red.) *The Global Cities Reader*. Routledge, New York. 377-383.
- St. meld. nr. 31 (2006-2007). Åpen, trygg og skapende hovedstadsregion. *Hovedstadsmeldingen*, Det Kongelige Kommunal- og Regionaldepartement.
- Swyngedouw, E. (1997). Neither global nor local: 'Glocalization' and the politics of scale i, K. R. Cox (red.) *Spaces of Globalization: Reasserting the Power of the Local*, The Guilford Press, New York.
- Taylor, P. J. (2004). *World City Network. A global urban analysis*. Routledge, London.
- (2012). The Challenge Facing World City Network Analysis, *GaWC Research Bulletin 409 (A)*, tilgjengelig online via <http://www.lboro.ac.uk/gawc/rb/rb409.html>

- (2013). *Extraordinary Cities. Millennia of Moral Syndromes, World-Systems and City/State Relations*, Edward Elgar Publishing Limited, Cheltenham.
- Taylor, P. J. & Aranya, R. (2008). A Global 'Urban Roller Coaster'? Connectivity Changes in the World City Network, 2000-2004, *Regional Studies*, Vol. 42, No. 1. 1-16.
- Taylor, P. J., Catalano, G., Walker, D. R. F. (2002a). Measurement of the World City Network, *Urban Studies*, Vol. 39, No. 13. 2367-2376.
- (2002b). Exploratory Analysis of the World City Network, *Urban Studies*, Vol. 39, No. 13. 2377-2394.
- Taylor, P. J., Ni, P., Derudder, B., Hoyler, M., Huang, J. & Witlox, F. (2011a). Preface, i Taylor, P.J., Ni, P., Derudder, B., Hoyler, M., Huang, J. & Witlox, F. *Global Urban Analysis. A Survey of Cities in Globalization*, Earthscan Ltd., London. xxv-xxvi.
- Taylor, P. J., Derudder, B., Hoyler, M., Pain, K. & Witlox, F. (2011b). European Cities in Globalization, i Taylor, P.J., Ni, P., Derudder, B., Hoyler, M., Huang, J. & Witlox, F. *Global Urban Analysis. A Survey of Cities in Globalization*, Earthscan Ltd., London. 114-136.
- Taylor, P. J., Ni, P. & Derudder, B. (2011c). Introduction: The GUCP/GaWC Project, i Taylor, P.J., Ni, P., Derudder, B., Hoyler, M., Huang, J. & Witlox, F. *Global Urban Analysis. A Survey of Cities in Globalization*, Earthscan Ltd., London. 1-13.
- Taylor, P.J., Ni, P., Derudder, B., Hoyler, M., Huang, J. Kathy, P. Witlox, F., Yang, X., Bassens, D. & Shen, W. (2011d). Command and Control Centres in the World Economy, i Taylor, P.J., Ni, P., Derudder, B., Hoyler, M., Huang, J. & Witlox, F. *Global Urban Analysis. A Survey of Cities in Globalization*, Earthscan Ltd., London. 17-21.
- The Economist Intelligence Unit (2011). *A Summary of the Liveability Ranking and Overview. August 2011*, tilgængelig online via http://www.eiu.com/Handlers/WhitepaperHandler.ashx?fi=NEW_August_liveability_PDF.pdf&mode=wp&campaignid=liveabilityAug2011
- Tvedt, K. A. (red.) (2010). *Oslo byleksikon*, 5. udgave, Kunnskapsforlaget, Oslo.
- Turok, I. (2004). Cities, Regions and Competitiveness, *Regional Studies*, Vol. 38, No. 9. 1069-1083.
- (2005). Cities, Competition and Competitiveness, i Buck, N., Gordon, I., Harding, A. & Turok, I. *Changing Cities. Rethinking Urban Competitiveness, Cohesion and Governance*, Palgrave Macmillian, New York.
- (2009). The distinctive city: Pitfalls in the pursuit of differential advantages, *Environment and Planning A*, Vol. 41. 13-30.
- Vatne, E. (2005). Kunnskapssamfunnet og storbyenes rolle som arena for økonomisk utvikling, i Vatne, E. (red.) *Storbyene i kunnskapsøkonomien. Arena for kunnskapsdeling og nyskapning*, Scandinavian Academic Press, Spartacus Forlag, Oslo.
- Ward, S. V. (1998). *Selling Places. The Marketing and promotion of towns and cities 1850-2000*, Routledge, London.
- (2006). 'Cities Are Fun!': Inventing and Spreading the Baltimore Model of Cultural Urbanism, i Monclus, J. & Guardia, M. *Culture, Urbanism and Planning*, Ashgate Publishing. Burlington. 271-285.
- Woolcock, G. (2009). Measuring Up?: Assessing the Livability of Australian Cities, In *State of Australian Cities (SOAC)*, Promaco Conventions.

9. Appendiks

Bilag 1: Fuldstændig liste over Mercers indikatorer

Personlig sikkerhed (vægtes 23,5 procent)

Forhold til andre lande

Intern stabilitet

Kriminalitet

Retshåndhævelse

Åbenhed af grænser

Det økonomiske miljø (vægtes 4 procent)

Regulativer for valutaveksling

Banktjenesteydelser

Det sociokulturelle miljø (vægtes 6,4 procent)

Censurbestemmelser

Begrænsninger af personlig frihed

Sundhedsmæssige og sanitære forhold (vægtes 19 procent)

Sundhedsmæssige tjenesteydelser

Tilgang til medicin

Omfang af infektionssygdomme

Drikkevandskvalitet

Spildevands- og affaldssystemer

Luftforurening

Generende og farlige dyr og insekter

Skole og uddannelse (vægtes 3,4 procent)

Niveau på uddannelsessystem

Standard og tilgængelighed af internationale skoler

Offentlige tjenester og transportforhold (vægtes 13 procent)

Elektricitet

Drikkevandtilgængelighed

Offentlig transport

Trafikbelastning

Mobil og internetdækning

Flytrafik og lufthavne

Rekreation og fritid (vægtes 9 procent)

Restauranter

Teatre og musicaler

Forestillinger og optrædener

Biografer

Sport og fritidstilbud

Forbrugsvarer (vægtes 10,7 procent)

Tilgængelighed af kød, fisk, frugter og grøntsager

Tilgængelighed af dagligvarer

Tilgængelighed af alkoholiske drikke

Tilgængelighed af andre forbrugsgoder – særligt biler

Boliger (vægtes 5,1 procent)

Boligtilgængelighed og standard

Husholdningsapparater og møbler

Boligvedligehold

Det naturlige miljø (vægtes 5,9 procent)

Klima

Naturkatastrofer

Kilde: Okulicz-Kozaryn 2013, Ley & Newton 2010.

Bilag 2: Fuldstændig liste over The Economist Intelligence Unit's indikatorer samt deres datakilder

Kategori 1: Stabilitet (vægtes 25 procent)

Indikator:	EIUs kilde:
Udbredelse af småkriminalitet	EIU vurdering
Udbredelse af voldelig kriminalitet	EIU vurdering
Trussel om terror	EIU vurdering
Trussel om militærkonflikt	EIU vurdering
Trussel om uroligheder/konflikter	EIU vurdering

Kategori 2: Sundhedsvæsen (vægtes 20 procent)

Indikator:	EIUs kilde:
Tilgang til private sundhedsydelser	EIU vurdering
Kvalitet af private sundhedsydelser	EIU vurdering
Tilgang til offentlige sundhedsydelser	EIU vurdering
Kvalitet af offentlige sundhedsydelser	EIU vurdering
Tilgængelighed af håndkøbsmedicin	EIU vurdering
Generelle sundhedsindikatorer	Statistik fra Verdensbanken

Kategori 3: Kultur og miljø (vægtes 25 procent)

Indikator:	EIUs kilde:
Fugtighed og temperatur	Statistik om gennemsnitlige vejrforhold
Ubehag ved klima for rejsende	EIU vurdering
Korruption	Statistik fra Transparency International
Sociale og religiøse begrænsninger	EIU vurdering
Censur	EIU vurdering
Tilgængelighed til sport	EIU feltbedømmelse
Tilgængelighed til kultur	EIU feltbedømmelse
Mad og drikke	EIU feltbedømmelse
Forbrugsgoder og tjenesteydelser	EIU vurdering af produkttilgængelighed

Kategori 4: Uddannelse (vægtes 10 procent)

Indikator:	EIUs kilde:
Tilgængelighed til privat uddannelse	EIU vurdering
Kvalitet af privat uddannelse	EIU vurdering
Indikatorer for offentlig uddannelse	Statistik fra Verdensbanken

Kategori 5: Infrastruktur (vægtes 20 procent)

Indikator:	EIUs kilde:
Kvalitet på vejnet	EIU vurdering
Kvalitet på offentlig transport	EIU vurdering
Kvalitet af internationale forbindelser	EIU vurdering
Boligtilgængelighed og kvalitet	EIU vurdering
Kvalitet på energiforsyning	EIU vurdering
Kvalitet på vandforsyning	EIU vurdering
Kvalitet på telekommunikation	EIU vurdering

Note: Ved *EIU vurdering* tildeles en bedømmelse ud fra en vurdering fra såkaldte interne analytikere og bidragsydere lokaliseret i de respektive byer. Når eksterne kvantitative data benyttes udregnes der en relativ score.

Kilde:

http://www.eiu.com/site_info.asp?info_name=The_Global_Liveability_Report_Methodology&page=noads (15.5.2013)

Bilag 3: EUs livskvalitetsprofiler – en sammenligning mellem Oslo og Melbourne

Livskvalitetsindeks, Oslo

juli/august 2012

Livskvalitet rangering (1-100, 100=ideel)	93
Relativt liveability indeks (New York=100)	108
Liveability rangering (ud af 140 byer)	24

Kategori 1: Stabilitet

EIU bedømmelse

Udbredelse af småkriminalitet	Tåleligt
Udbredelse af voldelig kriminalitet	Acceptabelt
Trussel om terror	Acceptabelt
Trussel om militærkonflikt	Acceptabelt
Trussel om uroligheder/konflikter	Acceptabelt

Stabilitetsbedømmelse (1-100, 100=ideel)

95

Relativt stabilitetsindeks (New York=100)

136

Kategori 2: Sundhedsvæsen

EIU bedømmelse

Tilgang til private sundhedsydelser	Tåleligt
Kvalitet af private sundhedsydelser	Acceptabelt
Tilgang til offentlige sundhedsydelser	Acceptabelt
Kvalitet af offentlige sundhedsydelser	Acceptabelt
Tilgængelighed af håndkøbsmedicin	Tåleligt
Generelle sundhedsindikatorer	Acceptabelt

Sundhedsbedømmelse (1-100, 100=ideel)

92

Relativt sundhedsindeks (New York=100)

100

Livskvalitetsindeks, Melbourne

juli/august 2012

Livskvalitet rangering (1-100, 100=ideel)	98
Relativt liveability indeks (New York=100)	113
Liveability rangering (ud af 140 byer)	1

Kategori 1: Stabilitet

EIU bedømmelse

Udbredelse af småkriminalitet	Tåleligt
Udbredelse af voldelig kriminalitet	Acceptabelt
Trussel om terror	Acceptabelt
Trussel om militærkonflikt	Acceptabelt
Trussel om uroligheder/konflikter	Acceptabelt

Stabilitetsbedømmelse (1-100, 100=ideel)

95

Relativt stabilitetsindeks (New York=100)

136

Kategori 2: Sundhedsvæsen

EIU bedømmelse

Tilgang til private sundhedsydelser	Acceptabelt
Kvalitet af private sundhedsydelser	Acceptabelt
Tilgang til offentlige sundhedsydelser	Acceptabelt
Kvalitet af offentlige sundhedsydelser	Acceptabelt
Tilgængelighed af håndkøbsmedicin	Acceptabelt
Generelle sundhedsindikatorer	Acceptabelt

Sundhedsbedømmelse (1-100, 100=ideel)

100

Relativt sundhedsindeks (New York=100)

109

Kategori 3: Kultur og miljø	EIU bedømmelse
Fugtighed og temperatur	Tåleligt
Ubhag ved klima for rejsende	Tåleligt
Korruption	Acceptabelt
Sociale og religiøse begrænsninger	Acceptabelt
Censur	Acceptabelt
Tilgængelighed til sport	Tåleligt
Tilgængelighed til kultur	Tåleligt
Mad og drikke	Tåleligt
Forbrugsgoder og tjenesteydelser	Acceptabelt
Kultur og miljø bedømmelse (1-100, 100=ideel)	89
Relativt kultur og miljø-indeks	97

Kategori 3: Kultur og miljø	EIU bedømmelse
Fugtighed og temperatur	Acceptabelt
Ubhag ved klima for rejsende	Tåleligt
Korruption	Acceptabelt
Sociale og religiøse begrænsninger	Acceptabelt
Censur	Acceptabelt
Tilgængelighed til sport	Acceptabelt
Tilgængelighed til kultur	Tåleligt
Mad og drikke	Acceptabelt
Forbrugsgoder og tjenesteydelser	Acceptabelt
Kultur og miljø bedømmelse (1-100, 100=ideel)	95
Relativt kultur og miljø-indeks	104

Kategori 4: Uddannelse	EIU bedømmelse
Tilgængelighed til privat uddannelse	Tåleligt
Kvalitet af privat uddannelse	Acceptabelt
Indikatorer for offentlig uddannelse	Acceptabelt
Uddannelsesbedømmelse (1.100, 100=ideel)	92
Relativt uddannelsesindeks (New York=100)	92

Kategori 4: Uddannelse	EIU bedømmelse
Tilgængelighed til privat uddannelse	Acceptabelt
Kvalitet af privat uddannelse	Acceptabelt
Indikatorer for offentlig uddannelse	Acceptabelt
Uddannelsesbedømmelse (1.100, 100=ideel)	100
Relativt uddannelsesindeks (New York=100)	100

Kategori 5: Infrastruktur	EIU bedømmelse
Kvalitet på vejnet	Acceptabelt
Kvalitet på offentlig transport	Acceptabelt
Kvalitet af internationale forbindelser	Acceptabelt
Boligtilgængelighed og kvalitet	Acceptabelt
Kvalitet på energiforsyning	Acceptabelt

Kategori 5: Infrastruktur	EIU bedømmelse
Kvalitet på vejnet	Acceptabelt
Kvalitet på offentlig transport	Acceptabelt
Kvalitet af internationale forbindelser	Acceptabelt
Boligtilgængelighed og kvalitet	Acceptabelt
Kvalitet på energiforsyning	Acceptabelt

Kvalitet på vandforsyning	Acceptabelt
Kvalitet på telekommunikation	Acceptabelt
Infrastrukturbedømmelse (1-100, 100=ideel)	100
Relativ infrastrukturbedømmelse (New York=100)	112

Kvalitet på vandforsyning	Acceptabelt
Kvalitet på telekommunikation	Acceptabelt
Infrastrukturbedømmelse (1-100, 100=ideel)	100
Relativ infrastrukturbedømmelse (New York=100)	112

Note: Hver by gives en bedømmelse inddelt i kategorierne *acceptabelt, tåleligt, ubehageligt, uønskeligt* og *utåleligt*.

Kilde: Data tilsendt af Jon Copestake, chefredaktør the Economist Intelligence Unit's Global Livability Report